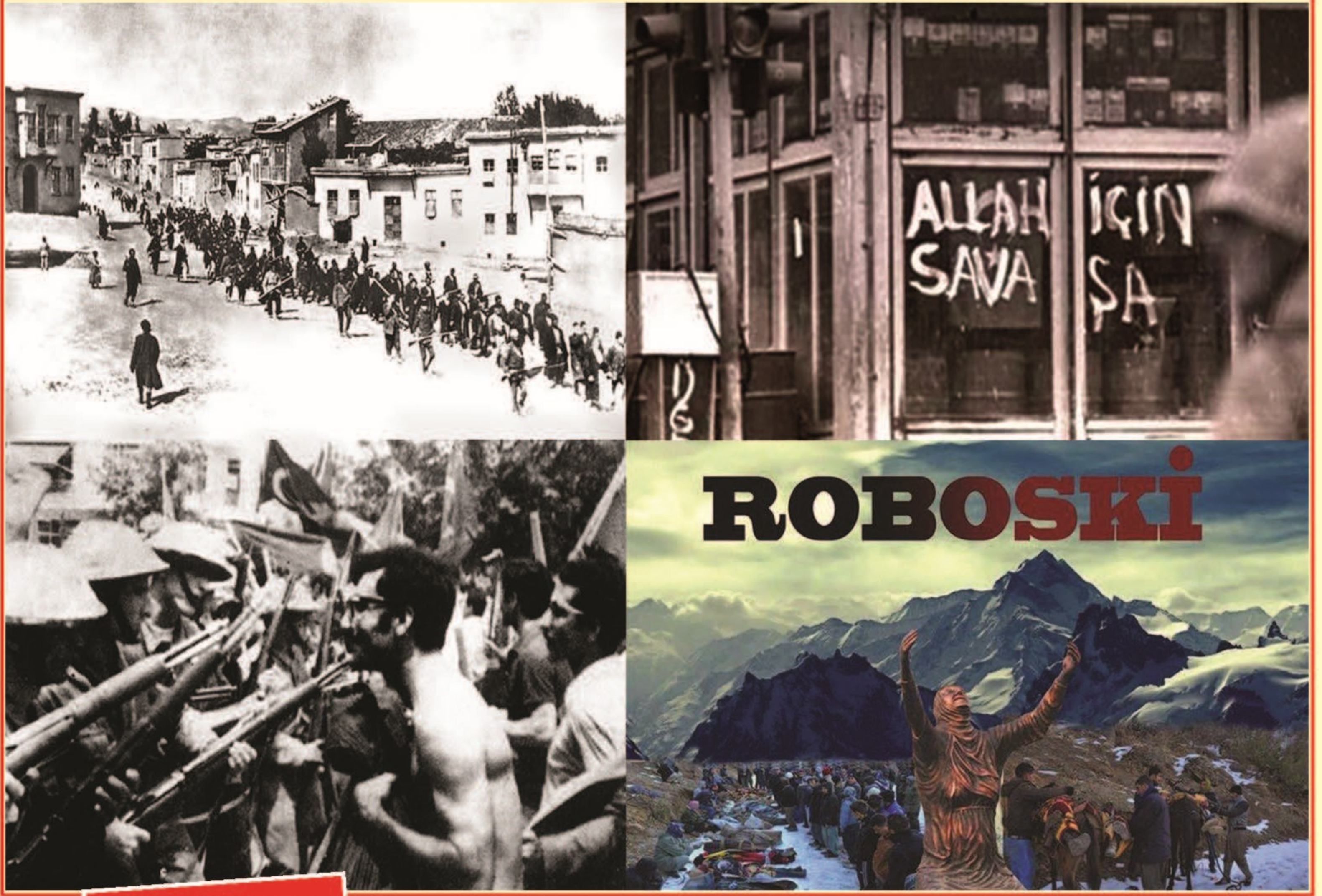

Faşizme, Emperyalizme, Feodalizme, Ataerkiye ve Her Türden Gericiliğe Karşı

PARTİZAN

Sayı: Ekim 2023/99 Siyasi Dergi Fiyatı: 40 TL ISSN: 2149-12181216

DOSYA

100. Yılında Cumhuriyetin Öteki Yüzü

- ✓ TC'nin 100 Yıllık Tarihi ve Faşizme Karşı Sınıf Mücadelesi
- ✓ TC'nin Kuruluş İdeolojisi Kemalist Faşizm ve Günümüzdeki Varyantı
- ✓ Türk Devletinin Kuruluşundan Günümüze Ulus ve Azınlıklara Uyguladığı Baskı

PARTIZAN

Faşizme, Emperyalizme, Feodalizme, Ataerkiye ve Her Türden Gericiliğe Karşı
PARTİZAN

Sayı

Ekim 2023/99

Yaygın Süreli

ISSN: 2149-1216

NİSAN YAYIMCILIK VE BASIM SAN. LTD. ŞTİ

Yönetim Yeri:

Mecidiyeköy Mh. Mecidiye Cd. No 15, Daire 17, Akbaşı Apt. Şişli/İstanbul

Telefon : 0212 293 73 76

e-posta: nisanyayimcilik@hotmail.com

Sahibi ve Yazışleri Müdürü: Vedat Yeler

BASKI: Ezgi Matbaacılık Basın San. Tic. Ltd. Şti.

Adres: Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No:10/A Blok Yenibosna/İstanbul

Tel: 0212 452 23 02 Fax: 0212 654 94 13, ezgimatbaa@gmail.com

İçindekiler

•Sunu	5
•TC'nin 100 Yıllık Tarihi ve Faşizme Karşı Sınıf Mücadelesi	7
•TC'nin Kuruluş İdeolojisi Kemalist Faşizm ve Günümüzdeki Varyantı	45
•TC'nin Yüzyıllık Tarihinde İşçi Sınıfı ve Mücadelesi	69
•Türk Devletinin Kuruluşundan Günümüze Ulus ve Azınlıklara Uyguladığı Baskı	89
•Emperyalizme Boyun Eğme ve Yarı-Sömürgeliği Kabul Etme Antlaşması: Lozan	104
•Yüzyıldır Tarihin Dışında Bir Rejim: TC!	110

Sunu

29 Ekim 2023 Türk devletinin kuruluşunun 100. yılı. Her ne kadar cumhuriyetin ilanı 29 Ekim olarak kabul görse de esas olarak Türk Devletinin kuruluşu, 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan'da emperyalist devletlerle yapılan pazarlık ve verilen tavizler sonucu kabul edildi. Türkiye'nin sömürge statüsü yarı-sömürge olarak yer değiştirdi. İzmir İktisat Kongresi'nde de emperyalizmin ülke içinde yatırım yapması, ekonomiye yön vermesi ve önemlisi de emperyalizmin yarı-sömürgesi olunması resmi olarak kabul edildi.

Yeni olmayan bir tartışmanın penceresinden bakıldığında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu takip eden yıllardan günümüze "Kurtuluş Savaşı" ve ardından 1923'te kuruluşu ilan edilen yeni Türk Devletini değerlendiren üç tartışmadan söz edebiliriz.

Birinci grupta yer alan İslamcı kesimler; şeyh, din adamları ve tarikatlar olarak Kurtuluş Savaşına katıldıklarını, M.Kemal ve arkadaşlarının kendilerine ihanet ettiklerini ileri sürerek Kemalist Cumhuriyeti bir darbe cumhuriyeti olarak görmektedirler. Buna ilişkin dayanakları ise "Hilafetin kaldırılması, medreseler yerine yeni okulların açılması, kadınlara tanınan seçme ve seçilme hakkı"nın İslam'dan uzaklaşma olarak görmelerinden ileri gelmektedir. İkinci grupta yer alan bir kesim ise Kurtuluş Savaşını "anti-emperyalist bir savaş", Kemalist Cumhuriyetin kuruluşunu da burjuva demokratik bir devrim olarak değerlendirmektedir. Üçüncü grupta yer alanlar ise Kurtuluş Savaşını güdük bir anti-emperyalist savaş görüp, Kemalist Cumhuriyeti de askeri faşist bir diktatörlük olarak değerlendirmektedir.

En doğru ve gerçekçi değerlendirme üçüncü grupta yer alanların değerlendirmeleridir. Bu değerlendirme esas ve tam olarak 24 Nisan 1972 yılında Proletarya Partisi'ni kuran komünist önder İbrahim Kaypakkaya tarafından ortaya konmuştur. Bu tez uzun bir süre görmezden gelinmiş, Kemalistlere bel bağlayanlar hem bu MLM tezi eleştirmişler hem de Kemalistlerden büyük beklentiler içine girmişlerdir.

Kemalist Devrim'in neden bir burjuva demokratik devrimi olmadığı oldukça önemli bir yerde durmaktadır. Bu değerlendirme aynı zamanda yeni Türk Devletinin niteliğini belirleme bakımından da önemlidir.

29 Ocak 1921'de Karadeniz'de Mustafa Suphi ve 14 yoldaşının katledilmesinden sonra, TKP'nin başına geçen Şefik Hüsnü ve sonrasında Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve diğer aydınlar, Mihri Belli, Doğan Avcıoğlu, Kemalistlerden 'devrimi tamamlamay' beklemişlerdir. Bu tartışma, 1971'de daha da ileri götürülerek "ordu millet el ele" söylemine varılmıştır. Bu tez aynı zamanda Kemalizm'e biçilen ilerici rol ve onun kurduğu orduyla eş anlamda kullanılmıştır. Tüm değerlendirmeler Türk devrimci ve aydınları arasında oldukça revaçta bir görüş olarak yakın zamana kadar sürüp gelmiştir. Kaypakkaya'nın ardılı olan MLM güçler, çoğu zaman yalnız kalma pahasına üçüncü grupta yer alarak TC devlet gerçekliğine uygun politika üretmiş ve bu doğrultuda hareket etmişlerdir.

Bu tartışmalar ve farklı görüşler çeşitli versiyonlarıyla birlikte, sadece düne ait değildir. TC devleti tarihin çöplüğündeki hak ettiği yeri alıncaya kadar sürecektir. Bu nedenle, Partizan'ın bu sayısını, kuruluşunun 100. yıldönümünde TC devletinin sınıfsal temelini, kuruluş ilkelerini, işçi sınıfı ve emekçi halk kitlelerine, Türk ve Sünni olmayan ulus, azınlık milliyet ve inançlara yaklaşımını, sözde "anti-emperyalist" Kemalist devrim gerçekliğini ve elbette TC'nin gerçek kuruluş yeri olan Lozan'da emperyalistlerle varılan anlaşmaya ilişkin değerlendirmeleri içeren makalelere yer verdik.

İyi okumalar

TC'nin 100 Yıllık Tarihi Ve Faşizme Karşı Sınıf Mücadelesi

“100 yıllık tarih, çeşitli milliyet ve inançlardan Türkiye halkının aynı zamanda 100 yıllık var olma, ayakta kalma ve hakkı olan için mücadele etme tarihidir.”

GİRİŞ

Komünist Parti Manifestosu'nun giriş cümlesi "*bugüne kadarki tüm toplum tarihi sınıf mücadelesi tarihidir*" diye başlar. Bu belirleme o güne kadarki -ve elbette sonrası için de- tüm toplumların nasıl bir evrim izlediklerini gayet net ve anlaşılır bir şekilde özetlemektedir.

Mao ise, "*Marksistler, her şeyden önce insanın üretimdeki faaliyetini en temel pratik faaliyet olarak insanın bütün diğer faaliyetlerinin belirleyicisi olarak görürler. İnsanın bilgisi esas olarak maddi üretimindeki faaliyetlerine dayanır*" der. İnsanlık üretimdeki bu bilgisine sınıf mücadelesindeki pratiğine dayanarak ilerledi. Köleci toplumla birlikte insanlık iki sınıfa ayrıldı. Köleler ve köle sahipleri. Feodalizmde köylüler ve toprak ağaları, kapitalizmde proletarya ve burjuvazi sınıf çatışmasının temelini oluşturdu.

İnsanlık bu çatışma üzerinden eşitlik fikrini geliştirdi. Bir dizi burjuva demokratik devrim, gelişen bu fikrin doğrudan sonuçları olarak doğdular. Kapitalizmle birlikte Marks ve Engels, sınıf mücadelesini bilimsel bir teori düzeyine çıkardılar. Marksizm, Lenin ile ikinci nitel sıçramaya, Mao ile de üçüncü nitel sıçramaya ulaştı. Sınıfsız, sınırsız bir dünya için mücadele yaklaşık iki yüzyıldır devam etmektedir.

Burjuvazi kendi devletini yaşamak için kendi karşıtı sınıf ve emekçilere sürekli baskı uygulayarak, katlederek varlığını devam ettirdi/ettiriyor. İşte tam da burada Marks ve Engels'in "*tüm toplum tarihi, sınıf mücadelesi tarihidir*" belirlemesi çok daha fazla anlam buluyor.

Türkiye Sınıflı Bir Toplumdur, Sınıf Mücadelesi Tüm Hızıyla Sürmektedir

Osmanlı'dan devir aldığı mirasla temelleri atılan Kemalist cumhuriyet, gerçek anlamda bir burjuva cumhuriyet olmadı. 1919'da başlayan güdük anti-emperyalist mücadele sonunda ülkenin sömürge statüsü, emperyalistlerle Lozan'da yapılan antlaşmayla yarı-sömürge bir ülke statüye dönüştürüldü. Bu statü "*Kurtuluş Savaşı'na*" önderlik eden sınıfın emperyalizmle gerçekleştirdiği işbirliği sonucu gerçekleşti.

İbrahim Kaypakkaya yoldaş, doğru olarak "*Kemalist devrim, Türk ticaret burjuvazisinin, toprak ağalarının, tefecilerin, az miktardaki sanayi burjuvazisinin, bunların üst kesiminin bir devrimidir. Yani devrimin önderleri, Türk komprador büyük-burjuvazisi ve toprak ağaları sınıfıdır. Devrimde, milli karakterdeki orta burjuvazi önder güç olarak değil, yedek güç olarak yer almıştır*"

diyerek Lozan'da emperyalistlerle antlaşmaya oturan sınıfların niteliğini net olarak ortaya koymaktadır. Bu belirleme aynı zamanda Kemalist devrimin, neden bir demokratik devrim olmadığını da açıklıkla ortaya koymaktadır.

Kaypakkaya yoldaş bunun nedeninin sınıf tanımıyla ilgisini olduğunu şöyle açıklamaktadır: *“Devrimin önderleri, daha anti-emperyalist savaş yıllarında iken itilaf emperyalizmi ile el altından işbirliğine girmişlerdir; emperyalistler Kemalistlere karşı hayırhah bir tutum takınmış, bir Kemalist iktidara rıza göstermeye başlamıştır.”*

Kaypakkaya yoldaş bu belirlemelere ek olarak Kemalist devrimin neden demokratik bir devrim olmadığını da şöyle açıklamaktadır: *“Kemalist hareket, özünde ‘işçilere ve köylülere, bir toprak devrimi imkanına karşı’ gelişmiştir.”*

Türkiye’de sınıf mücadelesinin tarihsel gelişiminin anlatımına geçmeden önce devletin Kemalizm’le eş anlamda kullanılmasına biraz daha vurgu yapmak yerinde olacaktır.

Kurtuluş Savaşı’na önderlik eden askerler, TC’nin ilanından itibaren yeni devletin de doğrudan yöneticileri oldular. Mustafa Kemal’in Cumhurbaşkanı, İnönü’nün Başbakan ve diğerlerinde devletin kilit noktalarında yer alması bunu yeterince açıklamaktadır. Bu tezi güçlendiren bir değerlendirmede Vahram Ter-Matevosyan; *“milliyetçi hareketin başlangıcından itibaren hem Türkiye’de hem de yurtdışında, bir takım başka terimlerin yanı sıra, ‘Kemalistler’, ‘Kemalist hareket’, ‘Kemalist devrim’, ‘Kemalist Türkiye’ gibi çeşitli tanımlamalar ortaya çıktı; ne var ki, bunlar yalnızca genellemeler halinde ve betimleyici nitelikteydi. Sonraları, Kemalist devrimin bağımsızlık mücadelesiyle sınırlı olmadığı ve aynı zamanda devletin iç işlerini de kapsadığı anlaşıldığında, daha etraflı bir terim olan ‘Kemalizm’ belirdi. Pek çok gözlemci bu terimi, siyasal ve sosyal ve sosyo-ekonomik içeriğine yaptıkları vurgularla, Kemalist devriminin eş anlamlısı olarak kullandı”* diyerek Kemalizm’in TC’nin kuruluş ideolojisi olduğunu da açıklamış oluyor. (Vahram Ter-Matevosyan, Komünizm’in Gözünden Kemalizm, s. 21)

Kemalistler devlet partisi olarak kurdukları CHP’nin altı okunda dile getirdikleri *“milliyetçilik, laiklik, halkçılık, cumhuriyetçilik, devrimcilik”* her ne kadar demokratik bir cumhuriyetle eş olarak lanse edilmiş de Türk devletinin niteliği başından itibaren askeri faşist bir diktatörlük olmuştur. 1946 sonrası parlamenter faşizmle yönetilen Türk devletinin bu niteliği 100 yıldır devam etmektedir.

Kuruluş felsefesi askeri faşist bir diktatörlük olan Türk devleti kurulduğu coğrafyada Türk hakim ulusuna dayalı bir ulus devlet inşa etmek için diğer

ulus ve milliyetleri, baskı altına aldı, katliamlara başvurdu. Türklüğü esas alan Kemalistlerin, Lozan'da Türkleri ve "Kürtleri temsilen bulunuyoruz" söyleminin sahte olduğu Cumhuriyet'in ilanıyla ortaya çıktı.

Emperyalistlerle işbirliği içinde yeni devletlerini kuran Türk hakim sınıfları, sermaye birikimlerini sağlamak için devlet aygıtını kullanıp, azınlıkların mallarına ve topraklarına el koyarak işe başladılar. I. Emperyalist Paylaşım Savaşı öncesi ve sırasında Ege Bölgesi'nde Rumların, Karadeniz'de Pontus Rumlarının, Süryanilerin mal ve mülklerine el koyup onları soykırıma uğratan ve yine 1915'te soykırıma uğrattıkları Ermenilerin mal ve mülklerine el koyan Müslüman Türk burjuvazisi ve toprak ağaları, yeni "Kemalist Cumhuriyet"te de sermaye birikimi için bu "çökme" işini sürdürdüler. Bunu İstanbul'da 1955 yılında ikinci kez Rumlara karşı yaptıkları katliamlarla sürdürdüler. Türk devleti, Yahudilere karşı da benzer uygulamalara başvurdu, onların ülkeyi terk etmelerini sağlayarak mallarına el koydular.

Türkiye üzerine önemli değerlendirmelerde bulunan Şnurov, Türk hakim sınıflarının devlet aygıtını kullanarak sermaye birikimi yaratmasını şöyle dile getiriyor: *"Yeni tesislerin ve teşebbüsleri elinde bulunan sermaye, kısmen memleketi terk etmiş olan Ermeni ve Rum teşebbüslerinin ele geçirilmesi, kısmen de devlet müesseselerinin soyulması ve rüşvetlerle meydana getirilmişti. Yine bugün birçok Kemalist milletvekili ve devlet adamı, iktidardan faydalananak, Birinci Dünya Savaşı sırasında yurttan kaçan Rum, Ermeni ve diğer Türk uyruklu yabancılardan kalan kurumları ele geçirip, memurlukları sırasında bir yana koydukları paralarla işletiyor ve yeni teşebbüsler kuruyor."* (Aktaran İ. Kaypakkaya)

Türk hakim sınıfları kendi devletlerini kurarken hakim ulus olarak Türk ulusuna dayanmış ve devlet sınırları içinde Müslüman olmayan ulus ve milliyetleri soykırıma uğratarak, onların mal varlıklarını ve servetlerini kendi sermaye birikimleri olarak kullanmışlardır. Müslüman olmayan ulus ve milliyetler yok edildikten sonra, sıra Müslüman olan ancak Türk olmayan uluslara gelmiştir.

Türk devletinin kendisi açısından en büyük tehlike olarak gördüğü bir diğer ulus da Kürtler oldu. Asimile olan ve kendilerini "Türk sayan" Kürtler yaşam hakkı bulurken, bunun dışında kalan her Kürt, Türk devleti tarafından düşman olarak görülmüştür. Kaypakkaya yoldaş Kürt ulusuna yönelik uygulanan ulusal baskı ve katliam politikasını şöyle özetliyor: *"Kemalist diktatörlük, azınlık milliyetlerin, özellikle Kürt milletinin bütün haklarını gaspetti. Onları zorla Türk-*

leştirmeye girişti. Dillerini yasakladı. Zaman zaman baş gösteren Kürt milli hareketini, bazı Kürt feodalleriyle de el ele vererek insafsızca ezdi, peşinden kitle katliamlarına girişti, kadın erkek, çoluk çocuk, genç ihtiyar, binlerce insanı katletti, 'askeri yasak bölge' ilanlarıyla, 'örfi idare' zorbalıklarıyla Kürt halkı için hayatı çekilmez hale getirdi. Sadece Dersim ayaklanmasından sonra katledilen Kürt köylülerinin sayısı 60.000'in üstündedir. Lozan'da Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı alçakça çiğnendi. Kemalistlerle emperyalistler, Kürt ulusunun kendi istek ve eğilimini hiçe sayarak, pazarlıkla, Kürdistan bölgesini çeşitli devletler arasında böldüler. Azınlık milliyetlere ve özellikle Kürtlere, son derece aşağılayıcı muamele yapıyordu, onlara her türlü hakaret mubah görülüyordu. Kemalist diktatörlük, Türk şovenizmini körüklemeye girişti. Tarihi yeni baştan kaleme alarak, bütün milletlerin Türklere türediği şeklinde ırkçı ve faşist teoriyi piyasaya sürdü. Diğer azınlık milliyetlerin tarihini, kitaplardan tamamen sildi. Bütün dillerin Türkçe'den doğduğu şeklindeki Güneş Dil Teorisi safatasını yaydı. 'Bir Türk dünyaya bedeldir', 'Ne mutlu Türküm diyene' cinsinden şovenist sloganları ülkenin her köşesine, okullara, dairelere, her yere soktu. Böylece, çeşitli milliyetlere mensup işçiler ve emekçiler arasına milli düşmanlık ve kin tohumları saçtı; işçilerin ve emekçilerin birliğini ve dayanışmasını baltaladı. Türk işçi ve emekçilerini, kendi şovenist politikasına alet etmek istedi."

Cumhuriyet'in ilan edilmesinden sonra sınıf mücadelesi geri bir durumdaydı. Mustafa Suphi ve 14 yoldaşının Karadeniz'de katledilmesinden sonra TKP'nin başına gelen Şefik Hüsnü, Kemalistlerle uzlaşma içinde TKP'nin legale çıkması için uğraşsa da Kemalistler buna dahi sıcak bakmayarak TKP'ye karşı her fırsatta operasyon düzenleyerek TKP'yi yasa dışı ilan etti.

TKP'nin Kemalist Cumhuriyetten fazlasıyla bir beklenti içinde olduğunu 1924'te Komintern'in V. Dünya Kongresi'ne gönderdiği raporda da görmek mümkündür. "Bu belgede talepler siyasi ve iktisadi kısımlarının yanı sıra emeğin korunmasına dönük özel bir bölüm de içeriyor. En dikkat çeken husus asgari programda iktidar meselesinin gündeme herhangi bir biçimde getirilmemiş olması"dır. (Türkiye Komünist Partisi'nin Kuruluşu, Erden Akbulut-Mete Tunçay, s. 435-36)

TKP'nin Geçici Asgari Programı'nın en dikkat çeken başlıklarından birkaçı şöyledir. "Burjuva cumhuriyet çerçevesinde TKP'nin ajitasyonunu yürüteceği ivedi taleplerinin başlıcaları şunlardır: Siyasi Kısım 1. Büyük Millet Meclisi hem yasama erkine hem de yürütme erkine sahip olmalı. 2. Büyük Millet Meclisi iki yılda bir genel oyla belirlenmelidir" talebidir. (age, s. 436)

Bunun yanı sıra demokratik haklar olarak; kadın-erkek eşitliği, eğitimin laikleşmesi, sekiz saatlik iş gücü gibi demokratik haklarla sınırlı olan program, devletin niteliğine ilişkin bir belirleme yapmadığı gibi bir devrimden de söz etmemektedir. Bunun nedeni demokratik bir devrimin tamamlanmasının Kemalistlerden beklenmesidir. Nitekim TKP'nin bu yaklaşımı Komintern'in V. Kongresi'nde eleştirilmiştir. Komintern'in resmi tutanaklarında TKP şöyle eleştirilmektedir: *“Komintern'in Beşinci Kongresi'nin İngilizce tutanak özetlerine göre, 30 Haziran 1924 tarihli 25'inci (Fransızca analitik tutanak metinlerine göre 20'inci) Oturum'da Milli ve Sömürge sorunları üstüne bir konuşma yapan Manuilski, İkinci Kongre'de bu konuda tezler kabul edildiği halde, böyle sorunların hala gündemde bulunmasını iki (dört) türden yanlışlar yapılmış olmasıyla açıklamış ve ikinci türlü (dördüncü türden) yanlışlara Aydınlık'ın tutumunu örnek göstermiştir. Konuşmasının sonunda da, Manuilski 'gerçek-te, proletarya ile burjuvazinin sınıfsal iş birliği yapmalarını savunan Aydınlık'çı yoldaşlarımızın yanlışları yeni değildir' demiştir.”*

Manuilski; *“Eski Avusturya İmparatorluğunun Ukraynalı Sosyal Demokratlarının ve Avrupa'nın Polonyalı Sosyalistlerinin tutumunu hatırlayan herkes, Türk yoldaşlarımızın yanlışının İkinci Enternasyonal'in bütün sosyal-patriyotik ideolojisinde olduğunu anlayacaktır”* eleştirisiyle TKP'nin gelecekte revizyonizme gelip demirleyeceğini de söylemiş oluyordu.

TKP'nin Kemalist Cumhuriyete bu yaklaşımı hiçbir zaman değişmedi. Sonraki yıllarda TKP'nin önderlerinden Dr. Hikmet Kıvılcımlı ve sonraki tüm TKP kadroları, ordudan beklenti içine girerek yollarına devam ettiler. TKP, 1956'dan sonra da Sovyet Sosyal Emperyalizminin ülkemizdeki temsilciliğini üstlendi.

Kaypakkaya yoldaş TKP'nin tarihsel gelişimini ve Türkiye sınıf mücadelesindeki duruşunu şöyle özetlemektedir: *“TKP, köylülerin devrimci rolünü reddetmiştir. İşçi sınıfı önderliğinde, köylülere dayanarak demokratik halk devrimini başarmayı ve durmadan sosyalizme geçmeyi, yani Marksist-Leninist kesintisiz ve aşamalı devrim teorisini reddetmiştir. Ülkemizin somut gerçeği ile Marksizm-Leninizm'in teorisini birleştirememiştir. İşçi-köylü ittifakı yerine, sürekli olarak burjuvaziyle ittifakı ön plâna çıkarmıştır. Silahlı mücadele yolunu reddetmiştir. Kemalist iktidara kölece bir bağlılık göstermiştir. Refik Saydam hükümetini destekleyecek kadar Marksizm-Leninizm'den uzaklaşmıştır. Kemalist iktidarın, bütün azınlık milliyetlere, özellikle Kürt milletine uyguladığı amansız milli baskıyı, hatta kitle katliamlarını tasvip etmiştir. Mustafa Suphi 14 yoldaşın ölümünden sonraki otuz yıllık dönemde TKP, bir reform partisi olmak-*

tan ileri gidememiştir. Şefik Hüsnü'nün yazıları, Marksizm-Leninizm'in alfabesi sayılacak en ilkel gerçekleri bile çığnemektedir (Bak: Seçme Yazılar, Ş. Hüsnü, Aydınlık Yayınları). TKP'nin çökertilmesi, revizyonist çizgisinin kaçınılmaz sonucudur. Yakup Demir, Mihri Belli, Hikmet Kıvılcımlı gibi kaşarlanmış revizyonistlerle Mustafa Suphi yoldaşın ölümünden sonra TKP'nin izlediği çizgi arasında hiçbir fark yoktur. Gerek ideoloji ve politikası itibarıyla gerekse örgütsel olarak TKP, Y. Demir, M. Belli, H. Kıvılcımlı revizyonistlerinde devam etmektedir. Yakup Demir kliği, Mustafa Suphi yoldaşın önderliğindeki TKP'nin çizgisine gerçekten ihanet etmiştir, ama TKP'nin daha sonraki çizgisini olduğu gibi devam ettirmektedir. TKP mirasçılığı havada bir iddiadır. Bir komünist hareket, M. Suphi yoldaşın önderliğindeki TKP'nin mirasçısı olur, TKP saflarındaki militan işçi-köylü-aydın üyelerin kafalarında ve yüreklerinde taşıdıkları komünizm davasına derin inancın mirasçısı olur ama, TKP önderliğinin revizyonist çizgisinin mirasçısı olamaz. ” Bu sözlerle Kaypakkaya, TKP'nin Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra sınıf mücadelesinde her zaman uzlaşmacı bir çizgi izleyerek kitlelerin öncüsü olmayı başaramadığını, TKP'nin sınıf niteliğiyle açıklamıştır.

Kemalist Devlet İçin Bir Beka Sorunu: Kürt Ulusal Mücadelesi

Cumhuriyet'in ilanından sonra devleti sarsan en büyük ayaklanmaları Kürt ulusu gerçekleştirdi. Lozan'da Kürtler adına da masaya oturduğunu söyleyenler, kendi ulus devletlerini kurduktan sonra Kürtleri de Türk ilan eden Kemalistler, Kürtlere hiçbir hak tanımadıkları gibi yakın tehlike olarak sürekli Kürtleri gördüler.

Bir başka makalemizde bu süreçte yaşanan belli başlı ayaklanmalara ve Türk devletinin bu ayaklanmalara karşı politikalarına değinildiği için Cumhuriyet'in ilk dönemlerindeki bu isyanlardan sonraki sürece geçiyoruz.

On binlerce kişinin katledildiği Kürt ulusal isyanları, 1984 yılına kadar suskun bir dönem yaşadı. Kürtler kendi örgütlülüklerini kuramadıkları için bu süreçte çeşitli burjuva partiler içinde yer aldılar. CHP içinde konumlanan Kürt burjuva çevreleri ve toprak ağaları, 1946'dan sonra Demokrat Parti'nin içinde yer aldılar. Ancak DP'den de umduklarını bulamadılar.

Kürt aydınları, 1961 tarihinde kurulan TİP içinde politika yapmaya başladılar. TİP'in kurulmasının, demokrat ve ilerici kesimde belli bir heyecan yarattığı açıktı. Bu heyecana karşın TİP, Marksizm'i Kemalizm'le birleştiren eklektik bir programa sahip olmasıyla ünlendi.

TİP'in, 10 Şubat 1964'te Birinci Büyük Kongresi'nde kabul edilen parti programında şöyle deniyordu: *“Halkımızın yüzyıllardır süregelen yoksulluğu*

ancak emekçi halkımızın iktidara geçerek gerekli köklü reformları gerçekleştirmesi sonunda ortadan kalkacaktır. Bunun için bütün emekçilerin ve emekten yana olanların hızlı teşkilatlanarak bağımsız bir siyasi kuvvet haline gelmeleri şarttır. (...) Türkiye İşçi Partisi, ırk, din, mezhep, deri rengi, kadın-erkek, ayrımı gözetmeden, hangi sınıftan gelirse gelsin, Parti tüzüğünü ve programını benimsemiş, emekten yana olan bütün yurttaşlara saflarını açık tutar.” (Mustafa Şener, Türkiye Sol Hareketinde İktidar Stratejisi, 1916-71 s. 256, 51 Nolu)

TİP parti programında bu ifadeleri kullanarak her kesime açık olduğunu ilan etse de hiç kuşku yok ki, sosyalist bir partiden ziyade sosyal demokrat bir olarak Türkiye demokrasi mücadelesinde önemli bir iz bıraktı. TİP'in 1965 seçimlerinde örgütlendiği 54 ilde girdiği seçimlerde parlamentoya 15 milletvekili göndermesi böyle okunmalıdır.

1950'lerden sonra Kürtlerin kırsal alandan şehirlere göç etmeleri, Kürtler arasında yeni arayışları da beraberinde getirdi. Kürt gençlerinin üniversitelerde aldıkları eğitim, Kürt toplumsal gerçekliğinde yeni dönüşümleri de beraberinde getirdi. Buna karşın yaşanan bir diğer gelişme de *“1960 Askeri Darbesinden sonra sivilleşme sürecine geçilmesinin, yeni siyasi partilerin kurulmasına müsaade edilmesine, askerin siyaset sahnesinden çekilmesine, demokrasiye geçiş hikayeleri okunmasına rağmen; rejimin otoriter ve faşizan, devletin üniter, Türk'e ait karakteri, anti-Kürt yapısı değişmedi. Bundan dolayı da Türkiye'de legal olarak bir Kürt ve Kürdistan partisinin kurulması koşulları oluşmadı. Bu nedenle, Kürt ve Kürdistan kimliğiyle parti kurmanın tek yolu, illegal parti kurmaktır.”* (İbrahim Güçlü, Türkiye'de Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP) (11) Devamında 11 Temmuz 1965'te Amed'in Gazi köyünde Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi Sait Elçi, Ömer Turan, Derviş Akgül, Şakir Epözdemir ve Şerafettin Elçi tarafından kuruldu. TKDP, Kürtlerin Özgürce Ayrılma Hakkını savunmadı. Bunun yerine Kürtlere demokratik hakların tanınması yoluyla eşit “yurttaşlığı” savundu. TKDP, programında: *“a) Kürtlerin, nüfuslarına göre parlamentoda eşit temsil edilmeleri, b) Kürdistan sınırlarının tespit edilmesi ve Kürdistan topraklarında göçmenlerin yerleştirilmemesi.”* (İbrahim Güçlü, Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP) (11) (age) Daha açık bir ifadeyle; *“TKDP, bağımsız bir devleti federal bir devleti, otonomiye de Kürdistan için siyasi bir statü olarak talep etmediğinden, ona uygun bir mücadele biçimi de, barışçıl ve demokratik mücadele biçimini de benimsiyor”*du. (İbrahim Güçlü, Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP), age)

TKDP, kurulduktan sonra çok fazla etkin olmadı. TDKP başkanı Av. Faik Bu-

çak'ın bir akrabası tarafından öldürülmesi sonrası 1968 yılında Sait Elçi başta olmak üzere MK üyeleri tutuklanıp yargıldılar. Bir süre sonra hapishaneden çıkan Sait Elçi, Barzani ile anlaşarak partiyi Irak Kürdistanı'na taşıdı. Sait Kırmızıtoprak ve Arkadaşları TKDP ile yollarını ayırarak Türkiye'de yeniden T-KDP kurdular. Sait Elçi ise 1 Haziran 1971 tarihinde öldürüldü. Bir kısım Kürt aydını, Sait Elçi'nin, Sait Kırmızıtoprak tarafından, bir kısım Kürt aydını ise Türk devleti tarafından öldürüldüğünü ileri sürdü. Molla Mustafa Barzani ise Sait Elçi'nin ölümünden Sait Kırmızıtoprak ve arkadaşlarını sorumlu tutarak onları 26 Kasım 1971 tarihinde kurşuna dizerek öldürdü.

Kürt Ulusal Hareketi bu tarihten sonra kendi içinde yeni arayışlara girişti. Bir kısım Kürt aydınının bu arayışları sonucunda; *"21 Mayıs 1969'da Ankara'da, 27 Mayıs 1969'da İstanbul'da, 6 Ekim 1970'te Diyarbakır'da, 13 Ekim 1970'te Ergani'de, 9 Kasım 1970'de Silvan'da, 18 Kasım 1970'de Batman'da, 28 Ocak 1971'de Kozluk'ta 'Devrimci Doğu Kültür Ocakları' (DDKO) kuruldu."* (Cafer Demir, Kırk Başlık Altında Cumhuriyet'in Kırk Yılı, s. 316-17) Burada esas olarak Kürt sorununu dile getiren demokratik eylemler örgütlendi. 1970'lerin başından itibaren Kürt illerini gezen DDKO üyeleri, bir rapor hazırlayarak dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a gönderdiler. Bu raporla ilgilenmeyen devlet, DDKO üzerindeki baskısını daha da artırdı.

DDKO, 12 Mart askeri faşist darbesinden sonra kapatıldı. Yöneticileri tutuklanıp Amed Hapishanesi'ne konulup yargılandı. Bu yargılama sürecinde DDKO içinde farkı iki eğilim ortaya çıktı. Bir kısım DDKO üyesi, *"Kürtlerin varlığının ve Kürt kültürünün savunulması gerektiği görüşünü doğru bulurken, bazı DDKO mensupları ise 'biz sosyalistiz, biz devrimciyiz, biz enternasyonalistiz, biz milliyetçi değiliz, dil talebi kültür talebi dile getirmek, Kürtçeye vurgu yapmak milliyetçiliktir' görüşünü savundu.* (İsmail Beşikçi'den aktaran Cafer Demir, Kırk Başlık Altında Cumhuriyet'in Kırk Yılı, s. 320) Bu tartışma, DDKO'yu ikiye böldü. Nitekim 1974'te CHP-MSP koalisyon hükümetinin çıkardığı afla dışarı çıkan DDKO üyeleri ayrı ayrı olarak Rızgari, Devrimci Demokrat Kültür Derneği (DDKP), KAWA, Özgürlük Yolu ve Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları'nı (KUK) kurarken 1978'de ise PKK kuruldu.

Kurulan tüm bu Kürt örgütleri, 1980 askeri darbesinde büyük bir kayıp aldılar. Süreç içinde birçoğu varlıklarını sürdüremedi. Sadece PKK, kararlı duruşu ve militan gücünü koruyarak, toparlanıp 1984 yılında yeni ve daha güçlü bir atılım yaptı. Bugün büyük bir gerilla gücüyle Türk devletine karşı mücadelesini sürdüren PKK, Kürt halkı içinde de kitlesel bir güce dönüşmüştür.

1946 Sonrası Çok Partili Dönem ve 1960 Darbesi

1923'ten II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın sonuna kadar CHP iktidarı kendi dışındaki siyasi oluşumlara hayat hakkı tanımadı. Bütün politik kesimler, baskı altına alındı, muhalefet susturuldu.

Türkiye'de sınıf mücadelesinin seyri 1960'lara kadar oldukça durgundur. Sınıfın önderlikten yoksun oluşu, sınıf mücadelesinin geriliğinde belirleyici bir yerde durmaktadır. Kemalist Cumhuriyet'in başından itibaren faşizmi uygulaması, Takrir-i Sükûn yasaları, İstiklal Mahkemeleri, tutuklamalar vb. mücadelelenin gelişiminde frenleyici rol oynadı.

1923'ten çok partili döneme kadar Kürt isyanlarının yanında işçi sınıfının hak alma eylemleri de önemli bir yerde duruyordu. (Bakınız bu çalışmada; TC'nin Yüzyıllık Tarihinde İşçi Sınıfı ve Mücadelesi adlı makale)

Türkiye'de sendika kurmak yasak olduğu için var olan işletmelerde sendikal bir örgütlenme yapmak da mümkün olmadı. Keza, köylülük nüfusun ağırlığını oluşturmasına karşın, köylülük içinde de bir örgütlülük yoktu. Köylülüğün önemli bir kesimi topraktan yoksun bir şekilde toprak ağalarının yanında çalışarak geçimini sağlıyordu.

Bu dönem açısından en kayda değer gelişme, 1 Mayıs'ın kutlanmış olmasıdır. Ocak 1923 tarihinde İzmir İktisat Kongresi'nde 1 Mayıs'ın resmi olarak kabul edilmesinden sonra aynı yıl Ankara, İzmir ve İstanbul'da 1 Mayıs kutlamaları yapılır. Kemalistler, bir yıl sonra 1 Mayıs'ın kutlanmasını yasaklar. 1 Mayıs, 1960'tan sonra tekrar kutlanmaya başlar.

Türkiye, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda fiili olarak yer almasa da savaştan etkilendi. Savaşa girme ihtimali, Kemalist iktidarın bazı hazırlıklar yapmasını birlikte getirmiştir. Savaş hazırlığı için yapılan harcamalar zaten kendi kendine yeterli olmayan ekonomiyi daha da kötü bir duruma sokmuş, geniş halk kitleleri bundan fazlasıyla etkilenmiştir. Ayrıca 18 Ocak 1940 tarihinde "Milli Koruma Kanunu"nun çıkartılması ve 1942 yılında Varlık Vergisi'nin uygulamaya konulması CHP iktidarına karşı hoşnutsuzluğu iyice artırdı.

CHP iktidarı döneminde halk içinde ortaya çıkan hoşnutsuzluğun bir diğer nedeni de tarım alanındaki uygulamalardır. Köylünün mahsulüne el konması, kıtlık zamanında halka uygulanan gıda ambargosu toplumdaki tepkiyi iyice büyütüştür. 1945 yılında ülke nüfusunun % 83'ünün köylerde yaşadığı bir dönemde CHP iktidarının köylüler üzerindeki baskısı, artan vergiler, jandarma zulmü köylülerin CHP iktidarına karşı seslerinin daha da yükselmesine yol açmıştır.

Bu durumu fırsat olarak kullanan ve daha sonra DP'yi kuracak olan klik, 1945 yılında açık muhalefet yürütmeye başladı. 1923 yılında Cumhuriyeti kuran Kemalistler, 1946 yılına kadar ülkeyi tek parti diktatörlüğüyle yönettiler. Kaypakkaya yoldaş bu dönemi şöyle izah etmektedir. *“O yıllarda hakim sınıflar arasındaki esaslı iki siyasi kamp, şu unsurlardan teşekkül ediyordu. Bir yanda, emperyalizmle işbirliğine giren ve bu işbirliğini gittikçe artıran yeni Türk burjuvazisi, eski komprador büyük burjuvazinin bir kısmı, ağaların ve büyük toprak sahiplerinin bir kısmı, memurların ve aydınların en üst ve imtiyazlı tabakaları. Öte yanda, henüz tamamen tasfiye edilemeyen komprador burjuvazinin diğer bir kısmı, ağaların ve büyük toprak sahiplerinin başka bir kesimi, feodalizmin ve Sultanlığın ideolojik dayanakları olan din adamları, eski ulema sınıfı artıkları, hangi toprak ağalarının hangi menfaat hesaplarıyla şu veya bu tarafta yer aldıklarını bilmiyoruz. Bu, ayrı etraflı bir araştırmayı gerektirir. Üzerinde durduğumuz konu açısından bunun pek de önemi yoktur. Önemli olan ve tartışılmayacak kadar açık olan gerçek şudur ki, toprak ağalarının bir kısmı Kemalist iktidara ortakken, bu iktidarda söz ve nüfus sahibi iken, diğer bir kesimi Kemalist iktidarın karşısındadır. (...)*

Birinci kampın siyasi partisi CHP idi ve köken itibariyle müdafaa-i hukuk cemiyetine dayanıyordu. İkinci kamp ise, tek partili sistem yürürlükte olduğu müddetçe CHP içerisinde yer almış ve iki kamp arasındaki siyasi mücadele, CHP içinde sürdürülmüştür. Çok partili sisteme geçildiği zamanlarda da bunlar, kendi siyasi partilerini kurmuşlardır.(...)

İkinci Dünya Savaşının başlarından DP iktidarının ilk dönemlerine kadar devam eden evrede olanlar kısaca şudur. CHP'nin her bakımdan faşist Alman emperyalistleriyle işbirliğine ve koyu bir faşizme kayması, CHP karşısında saf tutan gerici kliğin nispeten ileri bir rol oynar halle gelmesi, orta burjuvazinin birinci kamptan koparak ikinci kampa katılması.(...)” yol açtı. (İ-Kaypakkaya, Bütün Yazılar, s. 86-96)

CHP içindeki bu muhalefet, 1945 yılının ortalarında iyice belirgin hale geldi. Adnan Menderes ve onun etrafında kümelenen iç muhalefet, 1945'te başlayan bütçe görüşmelerinde hükümeti açıktan ve sert bir şekilde eleştirmeye başladılar. Muhalefet bütçeye oy vermeyerek açık tavır aldı.

7 Ocak 1946'da Celal Bayar (Genel Başkan), Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan tarafından kurulan ve aynı gün, parti programı ve tüzüğünü açıklayan DP, ilk kez 14 Mayıs 1950'de katıldığı milletvekili genel seçimlerinde toplam oyların % 53.3'ünü alarak 408 milletvekili ile iktidar partisi

olmuştur. 1950'den 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin yapıldığı döneme kadar DP, tüm seçimleri kazanarak hükümette kaldı.

DP hükümete geldiğinde ekonomik ve politik ilişkileri esas olarak ABD ile geliştirdi. DP, ülkeye sermaye girişinin önündeki engelleri önemli ölçüde kaldırdı. Bu süreç emperyalist tekellerin ülke içinde komprador burjuvaziyle kurduğu ilişkilerle ülke içindeki hegemonyasını daha da geliştirdiği bir dönemdir de aynı zamanda.

Truman Doktrini ve Marshall Programı çerçevesinde sermayenin önündeki bürokratik engellerin kaldırılması DP tarafından bir devlet politikası olarak yürürlüğe kondu. DP, 1954 yılında Yabancı Sermayeyi Teşvik Yasası çıkarttı. Bu yasayla emperyalist tekeller ülkede yatırım ve ticareti istedikleri gibi geliştirerek, ülke ekonomisini denetim altına almış oldular. DP bununla da kalmadı. Çıkartılan Petrol Yasası ile emperyalist tekellerin ülkede petrol aramasına olanak sağlanmış oldu. Bunu Maden Yasası izledi. Madencilik Yasası'yla özel girişimciliğin önü açılmış oldu.

DP, hükümete geldikten kısa bir süre sonra ABD emperyalizmiyle yaptığı bir dizi anlaşma ve ABD'nin teşvikiyle Kore savaşına katılmasından sonra NATO'ya girmiş ve Avrupa emperyalistlerinin yanı sıra ABD emperyalizminin de yarı-sömürgesi olmuştur.

DP döneminde komprador burjuvazi ve toprak ağaları önemli ölçüde palazlandılar. Tarımda makineleşmenin gelişmesiyle toprakların önemli bir bölümünün işlenmesi, toprak ağalarının bu sayede sermaye birikimini daha da artırdı. Tarımda üretimin artması, iç pazarı belli ölçüde canlandırırsa da emperyalizme bağlı bir ekonomik kalkınmanın uzun vadede istikrarlı bir rotada gitmesi mümkün değildi. Nitekim 1950 ortalarında ülkede izlenen tarım politikası iç tüketimi karşılayamaz duruma geldi. DP döneminde OECD ülkelerine olan borç *"162.5 milyon dolara ulaşmış durumdaydı"*. Kalkınma için gerekli olan donanım ve hammadde ithal edebilmek için sürekli dövize ihtiyaç duyuldu. Buna bağlı olarak ülkedeki tarım fiyatlarının emperyalist tekellerce belirlenmesi sonucu tarım alanında gerilemelere neden olmuştur. *"Üstelik Türkiye'nin dış ticaret dengesi sürekli açık verdiği için ithalat büyük çapta yabancı ülkelerin verdiği borç ve kredilere bağımlı durumdadır. Bu ise ihracatçı ülkelere kendi mallarını zorla Türkiye'ye satma kolaylığını sağlıyordu."* (S.Yerasimos, 1980: 862)

DP'nin iş başına geldiğindeki vaatleri, zamanla yerini daha büyük ekonomik ve politik sorunlara bıraktı. Ekonominin özel sektör eliyle büyümesini

savunan DP, devlet himayesinde bulunan birçok ekonomi sahasını özel sektöre devretse de bunda başarılı olmamıştır. Sürekli büyüyen dış açık, kredi sağlamadaki güçlükler vb. arttıkça DP, bu sefer de dış ticaret rejimine ilişkin kontrol ve korumacılık politikalarını geliştirdi.

“DP döneminde başlayan iktisadi genişleme, 1955 yılından itibaren yaşlandı. Bu sırada baş gösteren enflasyon ve ithalat kısıtlamaları günlük hayatı etkilemeye başlamıştı. 1960 öncesi döneme damgasını vuran bunalım, sanayileşme sürecinde köklü bir değişiklik ihtiyacını ifade ediyordu. Bu aşamaya gelmesinde emperyalizmin Türkiye üzerindeki siyasetinin büyük payı bulunmaktadır. Dış ticaretin 1950’den sonrasının ilk dönem koşulları sanayi ve ticaret burjuvazisinin zenginleşmesine olanak tanımıştı. Türkiye’nin ihraç ettiği hammaddelerin fiyatları Avrupa’nın veya ABD’nin büyük kentlerindeki borsalarında saptanıyordu.

Ancak Türkiye’deki ihracata dönük çalışan büyük tarımsal kuruluşlar, üreticiye düşük fiyatları kabul ettirip, aradaki farkı kendi ceplerine indirmektedirler. İthal mal darlığı ve kotalarla ilgili düzenleme ayrı bir tekel kârına yol açıyordu. Stoku yapılan ithal ürünler, uygun zamanda pazara sürüldüğünde tıpkı savaş koşullarında olduğu türden büyük servetler edinilmesine yol açıyordu. Dolayısıyla DP’nin on yıllık iktidarının ikinci yarısında yapılan ithalat kısıtlamaları tekelci burjuvazinin zenginleşmesinde sınırlı ek olanaklar yaratmıştı. Ancak ithalat ihracat dengesizliğinin doğurduğu döviz, emperyalist devletlere olan özel ve kamu kesimi borçlarının büyük ölçüde arttığı ve ödenemez hale geldiği bir noktaya kadar ilerledi. Türkiye ekonomisinin ödeme gücü eksikliği, emperyalizmin ülkeden sağladığı karları sınırlıyordu.” (S.Yerasimos, 1980:860)

Emperyalizmin yarı-sömürgesi durumunda olan Türkiye, II. Emperyalist Savaş öncesi Batı Avrupalı emperyalistlerin ekonomik ve politik güdümünde hareket ediyordu. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası çok partili sisteme geçilmesi ile birlikte DP, ABD güdümünde hareket etti. DP’nin iş başına gelmesiyle birlikte emperyalist sermaye yine belirleyici bir konumda olmuştur. DP’nin dış borçlanmada başvurduğu kaynak ABD olmuştur. Buna karşın DP’nin beklediği ABD sermayesi gelmemiştir. 1954-1960 döneminde ülkeye giren yabancı sermaye 104 milyon dolar civarında olmuştur. Temin edilen sermayenin önemli bir bölümü resmi krediler ve askeri bağışlardan oluşmuştur. Bu dönemde DP en fazla parayı ABD’den almıştır. ABD, Türkiye’ye 177 milyon dolar bağış, 177 milyon kredi olmak üzere toplam 294 milyon dolar sermaye aktarmıştır.

DP'nin tarım ve sanayi alanlarındaki üretimi devletten alıp özel sektöre devretmesiyle ekonomik alanında belirli bir canlanma sağlandıysa da Türkiye ekonomisi 1950-1960 arasında da üretim teknolojisi bakımından geri bir tarım ülkesi konumundadır. Tarımın GSYG'deki payı oldukça yüksektir. Bu dönem itibarıyla tarım % 42.6, sanayi % 14.5, hizmet sektörü ise % 42.9 paya sahiptir. 1954 yılında iklim şartlarının kötü olmasından dolayı tarım alanında % 13.5'lik bir düşüş olsa da tarım, üretim alanında yine belirleyici bir konumdadır.

1954'ten itibaren Türkiye ekonomisi büyük bir krizle karşı karşıya kalmıştır. Plansız bir ekonomik programla hızlı büyüme ve sanayileşme adımı ekonomik krizi fazlasıyla körüklemiştir. 1950-1960 döneminde DP hükümeti, devletin ekonomideki ağırlığını azaltmak, kalkınmayı özel sektör öncülüğünde yapmak, piyasayı serbestleştirmek vaatlerini gerçekleştirememiştir. Kemalistlerin devlet eliyle burjuva yaratma çabaları için, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının ellerindeki sermaye sanayileşmede yeterli olmamış, ekonomi tümüyle emperyalist tekellerin denetimine bırakılmıştır. Bu dönemde DP, yeniden KİT'lerin üretim kapasitelerini artırmak zorunda kalmıştır.

Ekonomideki kriz, DP'nin giderek artan baskıları vb. toplumsal muhalefetin artmasını birlikte getirmiştir. Bu dönemin bir diğer özelliği de komprador burjuvazinin bir kesiminin planlı bir ekonomiyi savunması olmuştur. Tüm bu gelişmeler üst üste gelince 1960 yılında ordu içindeki Kemalistler, askeri bir darbeyle DP iktidarına son verdiler.

27 Mayıs 1960 askeri darbesinden sonra 1961 yılında kabul edilen yeni anayasa ile bazı demokratik hakların tanınması toplumsal gelişmenin önünü açtı. Sendikaların kurulması, Marksist klasiklerin hızla Türkçe'ye çevrilmesi, öğrenci derneklerinin açılması toplumsal bilinçlenmeye önemli katkı sağladılar. Ancak şunun altını çizmek oldukça önemlidir. 1961 Anayasa'sıyla bazı demokratik haklar tanınarak, darbeyi yapanların Kemalizm hayranlığını yeniden topluma kazandırma ve toplumsal muhalefetin gerilettilmesini amaçladıklarını gözden kaçırmamak gerekir. Vurgulanması gereken en önemli hususlardan biri de Kemalistlerin 27 Mayıs 1960 askeri darbesinden sonra sürdürdükleri Kürt düşmanlığıdır. Askeri darbeden hemen birkaç gün sonra 31 Mayıs 1960 tarihinde darbeciler, Cumhuriyet gazetesinde verdikleri bir demeçte; *"Bir Kürdistan hükümeti tesisi için DP grubu içinde çalışmalar varmış, Sabık iktidar bunlara ve Şeyh Sait'in oğlunun Rus yapısı ciple Doğu'da propaganda yapmasına göz yummuştur. Geliştirilmesine çalışılan yeni bir Kürdistan olduğu, bu konuda birkaç DP milletvekilinin yardımcı olduğu vesikalarıyla ortaya çık-*

mıştır. Milli Birlik Komitesi ve hükümet bu yola sapanların faaliyetlerine son vermiş, memleketi parçalayıcı unsurların tamamen izolesi yolunda zorlayıcı tedbirler alma yoluna girmiştir. Türkiye'nin bütünüyle yalnız Türklerin vatani olduğu başka gayeler taşıyan birkaç kişiye benimsetecektir" ifadeleri kullanılmaktadır. (Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, c. 7, s. 2212)

Bu dönemin en önemli kitlesel hareketlerinden biri İstanbul İşçi Sendikaları Birliği'nin Aralık 1961'de İstanbul Saraçhane'de işçilerin grev hakkının güvenceye alınmasına yönelik düzenlenen mitingdir. 155 sendikanın birlikte düzenlediği bu mitinge yaklaşık 100 bin işçi katılmıştır. İşçiler, "Grevsiz sendika, silahsız askere benzer" pankartı taşıyarak grev hakkının hükümet tarafından garanti altına alınmasını talep ettiler. İşçilerin bu talebi 1963 yılında kısmen kabul edildi. Saraçhane mitinginden sonra en kayda değer eylemleri arasında *"yasaklı olmasına karşın 10 grev, 6 oturma grevi, 7 sakal grevi, 12 sessiz yürüyüş ve 4 diğer miting ve gösteri kamusal alan mücadelelerinde yer aldı."* (Ömer Turan, Gazete Duvar)

1960'ların ortalarından itibaren dünya çapında gelişen anti-emperyalist eylemler ve direnişler Türkiye'de de yankısını buldu. Bu tarihte Kürt çevrelerinde de yeni arayışlar ve hareketlenmelerin olması dikkat çekicidir. TİP içindeki Kürtler ve illegal olarak kurulan Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi'nin, Dersim, Amed, Silvan, Siverek, Batman'da "Doğru Mitingleri" adıyla düzenlediği eylemlerde, Kürdistan'da işsizliğe ve Kürt sorununa dikkat çekiliyordu.

70'ler ve Sınıf Mücadelesinin Yükselişi

Türkiye'de hızla gelişen toplumsal bilinç özellikle öğrenci gençlik içinde yeni örgütlenmeleri de birlikte getirdi. 12 Kasım 1965 tarihinde Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinde 126 delegenin katılımıyla kurulan Fikir Kulüpleri Federasyonu, 1971 devrimci çıkışının ilk önemli adımlarından biri oldu.

FKF'nin kurulması üniversite gençliği içinde güçlü bir anti-emperyalist bilincin gelişmesine bir yol açtı. 1968 yılında ABD donanmasının 6. Filosunun İstanbul'u ziyaretinin protesto edilmesinin ardından polislin İTÜ öğrenci yurdunu basıp Vedat Demircioğlu'nu yurdun penceresinden atarak katletmesinden sonra başlayan direniş büyüyerek devam etti. Devrimci öğrenciler, 16 Şubat 1969'da Beyazıt'tan Taksim'e büyük bir yürüyüş yaptılar. Öğrenciler Taksim'e ulaştıklarında daha önce örgütlenen gerici ve faşist çevreler "Komünistlere ölüm" sloganı atarak kitleye silahlı, sopalı, bıçaklı saldırı gerçekleştirdi. İki kişi öldü, yüzlerce öğrenci yaralandı. Bu saldırı tarihe "Kanlı Pazar" olarak geçti.

FKF üyesi devrimci öğrenciler kırsalda da köylüleri örgütlemeye devam ettiler. Bu örgütlülükler köylülerin emeğinin karşılığını alma hakkı, toprak talebi ve ağalara karşı mücadeleye dönüştü.

“22 Şubat 1969’da Malatya’da ‘Emperyalizm, Pahallılık ve Açlığı Lanetleme Mitingi’ düzenlendi. 7 Mart’ta Akhisar’da ve 10 Mart’ta Ödemiş’te düzenlenen mitinglerde tütün üreticilerinin talepleri ön plandaydı. 16 Nisan’da Söke’de ‘Toprak Reformu ve Bağımsızlık Mitingi’ örgütlendi. Bu mitinglerle başlayan mobilizasyon hâli yerel üretici örgütlerini oluşturmanın ötesinde, kimi durumda mahalli toprak işgallerine de evrildi.” (Ömer Turan, Gazete Duvar, 2023)

Kaypakkaya yoldaş bu dönemdeki köylü hareketlerini şöyle değerlendirmektedir: *“Köylü Hareketleri 1967 yılının Kasım ayında, Konya’nın Yunak ilçesine bağlı Odabaşı köyünde, Toprak Tevzi Komisyonunun çalıştığı bina, aynı ilçenin Gökpinar köylüleri tarafından kuşatıldı. Kuşatma, Kulu ilçesinden gönderilen jandarma kuvvetlerinin yardımı ile kaldırılabilirdi. (...) Yine şubat ayında Fatsa’nın 24 köy muhtarı bir bildiri yayınlayarak, Amerika’ya, ‘birinci ihtar’larını yaptılar. Mart ayında Urfa’nın Bozova ilçesine bağlı Ortatepe köyünde, büyük toprak sahipleriyle köylüler arasında, üç kişinin ölümüyle sonuçlanan bir çatışma oldu. Nisan ayında; Elmalı’da köylülerin ektiği topraklar ağalar tarafından sürülmek istenince mücadele yeniden şiddetlendi. Fatsa köy muhtarlarının bildirisinden sonra Samsun’un 15 köyünden 118 imzalı ‘Amerikalı seni istemiyoruz’ bildiri yayınlandı. Temmuz’da Malatya’nın Akçadağ ilçesine bağlı 11 köy muhtarı, bir bildiriyle Amerikan emperyalizmini ve ona ‘Çanak Tutanları’ lanetledi. 28 Ocak 1969’da Torbalı ilçesine bağlı Atalan köylüleri, ağaların el koyduğu hazine arazisini işgal ettiler ve ana yol üzerine ‘Bu köyde toprak mücadelesi vardır’ yazılı büyük bir pankart astılar. Atalan işgalinden birkaç gün sonra Menderes’in halası ‘hanım ağa’ Mesude Evliyazade’nin el koyduğu hazine topraklarını Göllüceliler zapt ettiler. 7 Şubat’ta Ege tütün piyasasının açılışı dolayısıyla FKF tarafından Akhisar’da düzenlenen mitinge binlerce tütün üreticisi katıldı. Mitingi baltalamak için tefeci tüccarların düzenlediği saldırı, köylüler ve gençler tarafından püskürtüldükten sonra, mitinge katılanlar ‘Köylü Gençlik Elele’ sloganıyla şehire bir yürüyüş yaptılar. 10 Şubat’ta Akhisar’daki mitingin bir benzeri Ödemiş’te yapıldı. Yine Şubat ayında Tokat’ın Uzunburun köyündeki 2 bin dönümlük toprak, köylüler tarafından işgal edildi. 22 Şubat’ta, Malatya’da devrimci dernekler tarafından düzenlenen ‘Emperyalizmi, açlık ve pahallılığı tel’in mitingi’ne birçoğu köylü olmak üzere, on bine yakın Malatyalı katıldı. Haymana ilçesinin Çuluk*

köyü halkı, köylerindeki toprak ağalarına karşı bir bildiri dağıttılar. Torbalı'nın Hortuna, Pancar, Kuşçuburun köylüleri ağalara ait pancar çiftliğinin bazı kısımlarını işgal ettiler. 16 Nisan'da Söke'de köylülerin ve gençlerin el birliğiyle 'Toprak reformu ve bağımsızlık mitingi' düzenlendi. 13 Nisan'da, Diyarbakır'da Lice, Siverek, Suruç, Batman, Van, Muş, Malazgirt bölgelerinden 3 bin kişinin katıldığı bir başka miting yapıldı. Hilvan'da Ziraat Bankası kredilerinin haksız dağıtımını gören köylüler, bankaya hücum ettiler. Kars'ın Susuz ilçesine bağlı İncesu ve Çamçavuş köylüleri kredi dağılımındaki adaletsizliği protesto ettiler. Nisan'ın son haftasında Gaziantep'e bağlı Oğuzeli ilçesinin Karadibek köylüleri, ağalar toprakları başkalarına kiraya vermek isteyince 3 bin dönümlük toprağa el koydular. Antalya, Manavgat ilçesinin Çolaklı köyündeki 350 dönümlük araziye, Seki köyü ağalarının el koymak istemesi, köylülerle ağalar arasında şiddetli çatışmalara yol açtı. Köy jandarma ve komando birlikleriyle kuşatılarak, kadınlı erkekli birçok köylü tutuklandı. Ağalar, toprakları jandarma nezaretinde sürebildiler. 1970 Mayıs ayında Yozgat'ın Yerköy ilçesine bağlı Kayadibi köyünden ve başka köylerden, topraksız ve az topraklı köylüler, hazine toprağını kendine maleden CHP Milletvekili Celal Sungur'a karşı Yerköy'de bir yürüyüş düzenlediler. Yürüyüşleri engellenen köylüler, Danıştay'a başvurdular. Keller ve Hançerli köylüleri Malatya'ya inerek hükümet meydanında Amerikan emperyalizmine ve toprak ağalarına karşı bir miting yaptılar. Haziranda tütün üreticileri, merkezi Akhisar'da olan 'Türkiye Tütün Üreticileri Sendikası'nı kurdular ve kurucular bir bildiriyle bütün tütün üreticilerini tefeci tüccarlara karşı birleşmeye çağırırdı. Dursunbey'e bağlı Akyayla köyünün topraksız ve az topraklı halkı ise hazine topraklarını işgal ederek hükümetten toprak talebinde bulundular. Gemlik'e bağlı Muratoba köylüleri zaten yetersiz olan topraklarının, baraj inşaatı yüzünden ellerinden alınmasını ve alınan topraklara karşılık başka toprak verilmesini protesto ediyorlardı. Yine Malatya'da devrimcilere yapılan baskıyı yedikleri için, altı köylünün tutuklanması, Malatya'nın 40 köyünden yüzlerce köylünün imzalı bir bildiri yayınlayarak olayı şiddetle protesto etmesine yol açtı. Tekman'da silahlı çatışmalar oldu. 1947 yılından beri Düzyurt, Keleş, Hıdır, Çekaluk ve Madralı köylerindeki hazineye ve köylülere ait toprakları kademeli olarak işgal eden Şeyh Selahattin, Çekaluk ve Madralı'da sürüsünü otlatmak üzere yeni bir işgale kalkınca, köylüler silaha sarılarak şeyhe baş kaldırdılar. Sonraları birçok yoksul köylü, şeyhin silahlı müritleri tarafından dövüldü ve yaralandı. 14 Temmuz'da Fatsa köylerinin 'Fındık Fiyatları ve Demokratik Haklar' konulu mitinginde, bini aşkın köylü

tefecilere ve Amerikan emperyalizmine çattı. Polatlı kaynayan kazan gibiydi: Karailyas köyünü satın alan Kozlu Çiftliği sahipleri hasatı jandarma kordonunda yapabildiler. Kırıkharmanı köylüleri, ağanın topraklarını sürerken, Sakarya köyü çobanları da ağanın sürüsünü yüzüstü bıraktılar. Ağustos, Doğu halkının uyanış mitinglerine sahne oldu. Elbistanlıların sağlık mitinginde binlerce insan 'doktor, ilaç, hastane isteriz' diye bağırıldılar. 1970 Eylül'de Tarsus köyleri kayınıyordu: Kargılı, Firengülüs, Baltalı, Gerdan, İznik, Melik, Hacıbozan, Yüksekballica köylüleri 'Pamuk fiyatlarının düşüklüğünü' ve köylülere yapılan kötü muameleleri protesto amacıyla Yenice bucak merkezinde toplandılar ve Tarsus'a kadar traktör ve arabalarla resmi makamlara bildirimde bulunmaksızın yürüyüş yaptılar. Bir hafta sonra yeniden bir miting düzenleyen köylüler, Ankara-Adana-Mersin Karayollarını trafiğe kapatıyorlardı. 12 Eylül'de Kırıkhan'da bir miting düzenlenmiştir. Tefecilere karşı düzenlenen mitinge Amik ovasındaki 56 köyden 4 bin kişi katılmıştı. Kozan köylüleri ise traktörlerle Adana-Ceyhan yollarını kapatarak iktidarı protesto ediyorlardı. Aynı günlerde Silivri'ye bağlı Değirmenköylüler Esece çiftliğinin sahip çıktığı hazine toprağının yarısını ektiler. Hatay'ın Reyhanlı ilçesine bağlı Varışlı köyünde Değirmenköy mücadelesinin bir benzeri tekrarlandı. Burdur'da pancar üreticisi köylüler, küspe satışında yapılan yolsuzluğa engel olmak için, bir sürü yetkilinin kapısını çalıp eli boş döndükten sonra, nihayet Aralık ayında, traktörlerle şehre inip fabrikaya yürüdüler. 1970 yılının ilk ayında bildiğimiz Akhisar ve Ödemiş mitingleri oldu. Tekirdağ'ın Kaşıkçı, Taşomurca, İsmaili ve daha birçok köylerinde öteden beri devam eden kaynaşmalar iyice kızıştı ve gittikçe de kızışıyor." (Proleter Devrimci Aydınlik, Sayı: 5-19, Mayıs 1970, İ.Kaypakkaya, Seçme Eserler, s.132)

Türkiye'de sınıf mücadelesinin seyrini anlatırken 1960'la başlayan, 1960'ların ortalarında giderek şekillenen ve 1968'de dünya çapında gelişen devrimci hareket ve bunun Türkiye'deki iz düşümüne değinmeden geçemeyiz.

"1968 yılının gök gürültüsü ve çakan şimşekler öncesi biriken bulutların en büyük kütlesini 1966 yılında Çin'de Mao Zedung önderliğinde başlatılan Büyük Proleter Kültür Devrimi'nin dünyaya yayılan etkisini görmemek '68 hareketine ruhunu veren gelişmeleri anlamada eksik bir taraf bırakır. 1917 Ekim Devriminin dünyaya yayılan etkisi ve Ekim Devriminin sadece Rusya'ya özgü olmaktan çıkarak evrensel bir standart olmasını 1949 yılında Çin'de gerçekleşen devrim izlemiştir. Çin Demokratik Halk Devrimi, yarı-sömürge, yarı-feodal ülkeler için evrensel bir standart oluşturdu. Mao Zedung'un ML'ye yaptığı en büyük katkılardan biri de sosyalizmde sınıflar ve sınıf mücadelesinin sosyalizmde de süre-

çeği ve kimin kazanacağını hala belli olmadığı tezidir. Bu tezin doğruluğu ve önemi, başta Sovyetler ve bizzat Mao'nun ülkesi Çin'de olmak üzere defalarca ispatlandı. 1917 Ekim Devrimiyle başlayan ve dünyanın büyük bir coğrafyasında demokratik cumhuriyetlerin ve sosyalist ülkelerden bugüne geriye bir tek ülkenin kalmaması, tüm kazanılmış mevzilerin, komünist partisi içinde boy veren yeni burjuvazinin eline geçmesi her şeyi anlamaya yeterlidir. İşte bunu Çin özgülünde gören Mao Zedung, 1966 yılında yeni burjuvaziye karşı başlattığı BPKD ile, sosyalizmden geriye dönüşü engellemiş ve sosyalist Çin'de yeni bir devrim yaparak yeni bir standart oluşturmuştur. İşte bu etki tüm dünyaya yayılmış ve sosyalizme karşı sempatiyi yükselterek yeni komünist partilerin doğmasına yol açmıştır. Örneğin İ. Kaypakkaya'nın da belirttiği gibi Türkiye'de TKP/ML'nin kuruluşu BPKD'nin doğrudan sonuçlarındandır. 1968 öğrenci hareketinin bu devrimci ruhu 1971'de örgütlenmiş üç ihtilalci örgütünü ortaya çıkardı. THKPC, THKO ve TKP/ML, Türkiye devrimci hareketinin soy ağacının dalları olarak tarih sahnesine çıktılar." (Özgür Gelecek, Mayıs 2018)

1971 devrimci çıkışı Türkiye'de sınıf mücadelesin seyrini köklü olarak değiştirdi. Sınıf bilinçli proletaryanın öncü gücünün aradan geçen 50 yıllık suskunluktan sonra doğmuş olması, sınıf mücadelesi açısından nitel bir sıçrama olmuştur. İbrahim Kaypakkaya yoldaşın ortaya koyduğu tezler, Türk devletinin niteliğinin doğru anlaşılmasını sağlamıştır. O, Kemalizm'in anti-emperyalist olduğu, halkçı olduğu, bağımsızlığı getirdiği vb. tüm tezleri yerle bir ederek Kemalizm'in koyu faşist bir diktatörlük olduğunu ortaya koymuştur. Türkiye devriminin niteliği ve izleyeceği strateji ve de Kürt ulusal sorununa getirdiği çözümler sınıf mücadelesinin önünü açmıştır.

1970'lerde hızla yükselen devrimci mücadeleye paralel olarak gelişen işçi ve köylü hareketleri, düzeni oldukça sarsan gelişmeler oldu. 15-16 Büyük İşçi Direnişi komprador burjuvaziye oldukça korkutan en büyük işçi direnişi olarak tarihe geçti.

ABD emperyalizmi, Türkiye'deki bu gelişmeleri yakından izleyerek bir askeri darbenin yapılmasını sürekli teşvik etti. Nitekim 12 Mart askeri darbesi yapılmadan önce ABD'ye giden Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur, kendisi için verilen bir yemekte yanına gelen ABD Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Gen Ryan'ın kendisine "orgeneral Ryan ile baş başa olduğumuz sırada bana, Türkiye'deki olaylar hakkında bazı sorular sordu ve sözü getirip, -siz askerler, bir müdahalede bulunmanın tam zamanı olduğunu düşünüyor musunuz-? gibi bir niyet yoklamasında bulundu" diyecek ve çok geçmeden

Türkiye’de askeri darbe gerçekleşecekti. (Aktaran Suat Parlak, Ortadoğu ve Yeni Dünya Düzeni, s.298)

12 Mart askeri darbesinin tıpkı 12 Eylül askeri faşist darbesi gibi ABD tarafından tertip edildiği kuşku götürmez bir gerçektir.

12 Mart askeri darbesiyle birlikte yoğun bir baskı dönemi başladı. Tüm demokratik haklar gasp edildi. Sıkıyönetimle birlikte, grev ve direnişler yasaklandı. DİSK, DEV-GENÇ, DDKO, TÖS gibi tüm yasal kurumlar yasaklandı. Milli Nizam Partisi ve TİP de yasaklanarak kapatıldı.

12 Mart’la birlikte başlayan operasyonlar sonucu esir alınan Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan yargılanıp idama mahkum edildiler. Denizleri idam kurtarmak için Mahir Çayan ve bir kısım THKO kadroları, 26 Mart 1972’de Ünye’deki NATO radar üssünden çalışan iki İngiliz ve bir Kanadalı teknisyeni kaçırp idamları durdurmak için Tokat’ın Niksar İlçesine bağlı Kızıldere köyüne geldiler. Burada yapılan bir ihbar sonucu 30 Mart 1972’de katledildiler.

Bunu Ocak 1973 tarihinde esir alınıp Amed Hapishanesi’ne konulan Türkiye proletaryasının önderi İbrahim Kaypakkaya yoldaşın işkencede katledilmesi izledi. 12 Mart böylece devrimci hareketinin radikal örgütlerini, kurucu kadrolarını ve militanlarını katlederek geçici bir nefes aldı.

Devrimci hareket, 1974 “af”ı ile dışarı çıkan kadrolar ve dışarıdaki kadroların örgütlenmeleri ile birlikte yeniden örgütlendi. 1974 ve 1980 arası Türkiye’de devrimci durum alabildiğine yükselmiş ve kitleler hızla örgütlenmişti. 1980 askeri faşist cuntasına kadarki işçi grevleri, öğrenci boykotları, sokak direnişleri ile buluşan proletarya partisi ve diğer devrimci örgüt ve partiler kitleler içinde büyük bir kitlesel güce ulaşmayı başardılar.

Tüm bu olumlu gelişmeler devrimci hareketin süreci iyi tahlil edememesi sonucu yenilgisini de birlikte getirdi. Hakim sınıfların yönetememe durumu ekonomik krizle birleşmiş ve sermaye kendi kurtuluşunu askeri bir darbeyle olacağını bas bas bağırmasına rağmen devrimci hareket bunu fazla ciddiye almayarak rahat hareket etmiştir. Faşist diktatörlük cuntaya giden ilk adımı 1978’de Maraş katliamıyla attı. Ardından gelen sıkıyönetim ve artan baskılar, faşist katliamlarla birlikte proletarya partisi ve devrimci hareketin önemli bir bölümü cuntanın ayak seslerini tespit etmesine karşın bunun önlemini almayarak cuntaya hazırlıksız yakalandı ve büyük bir yenilgi aldı.

12 Eylül askeri faşist cuntası, çok kanlı bir süreci başlattı. Burjuva partiler de dahil tüm yasal kurum ve kuruluşlar yasaklandı. DİSK başta olmak üzere sendikacıların önemli bir bölümü yargılandı. Ankara, Diyarbakır ve Metris Hapisha-

neleri birer işkence merkezi olarak çalıştı. Onlarca devrimci işkenceyle katledilirken onlarcası ise ölüm oruçlarında ve açlık grevlerinde hayatlarını kaybetti.

12 Eylül askeri faşist cuntası darbe sonrası Kürtlere karşı özel bir politika geliştirdi. Diyarbakır Hapishanesi'nde devlet, Kürt devrimcilere karşı tarihin en büyük saldırısını gerçekleştirdi. Sırf Kürt oldukları için yıllarca süren işkenceyle Kürt devrimcilere karşı özel bir saldırı politikası geliştirildi. Ölüm oruçlarında, açlık grevlerinde ve işkence sonucu 34 Kürt devrimci hayatını kaybetti. 1980 sonrası gerileyen devrimci duruma rağmen Türkiye devrimci hareketi ve Kürt ulusal hareketi en büyük direnişi hapishanelerde gösterdi.

Cunta, devrimci hareketi yenilgiye uğratmış olsa da teslim alamadı. 1984 yılında Kürt Ulusal Hareketi'nin Ağustos hamlesi ülkedeki pasif ve geri durumu alt üst etti. Bunu 1989 işçi direnişleri izledi. 1990'larla birlikte devrimci hareket ve proletarya partisi önemli hamleler geliştirdiler. Eski güçlerine kavuşamamış olsalar da faşist diktatörlüğe karşı direnişlerini ve savaşımalarına ara vermeden devam ettirdiler.

100. Yılında Kadın Hakları ve Kürt Kadınlar Üzerindeki Baskılar

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte, temel hak ve özgürlüklerin tanınmasında (küçük kısıntılar dışında) hiçbir ciddi adım atılmamıştır. Kısmi bazı "demokratik" hakların tanınmasındaki esas belirleyici durum Rusya'da gerçekleşen Sosyalist Ekim Devrimi'dir. Devrimin etkisi tüm dünyayı sarmış ve bu etki birçok ülkenin savaş sonrası sosyal hakları genişletmesini birlikte getirmiştir.

Yeni Türk devletinin ilanından sonra "eşitlik" kavramı cumhuriyetin "özü" imiş gibi lanse edilse de bunun tersine ülkenin askeri faşist bir diktatörlükle yönetilmesi esas alınmıştır. Ulus ve azınlıklara karşı yapılanlar, işçi haklarının tanınmaması, sendika ve partilerin kurulmasına müsaade edilmemesi, seçilme hakkının (milletvekili seçimi, valilik atamaları) tamamen CHF'nin (CHP) belirlediği isimlerden oluşması, tüm bunlar Cumhuriyet'in bir burjuva demokratik devrimden uzak olmasıyla açıklanabilir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında kadınlar lehine geliştiği propaganda edilen süreci doğru anlayabilmek için ataerki ve toplumsal cinsiyet rollerini doğru okumak gerekir. Toplumsal cinsiyet-rolleri, biyolojik cinsiyetin ötesinde toplumun (ve elbette esasta onu şekillendiren devlet iktidarının) insanlardan, cinsiyetlerine göre sahip olmalarını bekledikleri rol, davranış ve fiziksel görünüşün bütünüdür. Toplumda kadınlardan ve erkeklerden beklenen roller birbirinden farklıdır ve bu roller ilk doğum anından itibaren aile, eğitim, din, askerlik vb.

kurumlar tarafından öğretilir. Bu meseledeki en önemli nokta toplumsal cinsiyet rollerinin her zaman ve her koşulda aynı olmadığı, zamana, bulunulan coğrafyaya ve kültüre, ama en önemlisi de egemen sınıf(lar)ın ihtiyaçlarına göre değişken olmasıdır. Bu değişkenliğe dair bir örnek vermek gerekirse, nüfus politikaları açısından iktidar, doğum oranlarının azalmasına ve yaşam süresinin artmasına paralel nüfusun yaşlandığını, burjuvazi için gerekli dinamik işgücünde kayıpların yaşandığını tespit ettiği durumda, kadınların “annelik” görevleri-rolleri ön plana çıkartılar, televizyonlarda, okullarda çok çocuklu ailelerin propagandası yapılır, camilerde fetvalar veriler, kürtaj yasaklanır/yasaklanmaya çalışılır, LGBTİ+ düşmanlığı üzerinden aile vurguları artar vs. vs. Aksi durumda ise doğum kontrol yöntemleri konusunda toplumsal bilincin yükselmesi için mahalle eğitimleri yapılır, televizyon dizilerinde tek çocuklu ailelerin mutluluğu pompalanır... Yine örneğin ucuz, vasıfsız ve uysal işgücüne ihtiyaç duyulduğunda ya da örneğin savaşların ardından erkek işgücünde azalma olduğu koşullarda kadınların, çalışma yaşamına katılması teşvik edilir vb. vb. Bu roller konusunda diğer bir belirleyici unsur da, kadın mücadelesinin gücü ve etkinliğidir. Geniş kadın kitleleri bilinçlendikçe ve mücadeleye katıldıkça bu rollerin değişiminde etkili olurlar.

Bu noktadan Cumhuriyet’in kuruluş yıllarına ve kadınların kurtarıcısı olduğu propaganda edilen M. Kemal’e baktığımızda, açık ve net bir şekilde dönemin egemen sınıflarının ihtiyaçlarını ve kadın mücadelesinin boyutunu görebiliriz.

Örneğin Türk Cumhuriyeti’ni kendi kuruluşuna onay veren Batılı emperyalistlere yarı-sömürge pozisyonunda hizmeti esas alan yeni Türk devleti, toplumu da bu doğrultuda dizayn etmeyi ihmal etmemiş, “kılık-kıyafet devrimi” gibi, kadınların sosyal hayatta daha görünür olmasına yönelik çalışmalar gibi uygulamalar toplumsal cinsiyet rollerini değiştirmeyi de şart koşmuştur. Diğer yandan savaştan çıkan bir toplumun erkek nüfusunun azalması nedeniyle kadınlar çalışma hayatına teşvik edilmiş, bu da kadınların bilinçlenmesinin yolunu açmıştır. Homojen bir ulus-devlet inşasının parçası olarak da kadınlar, Cumhuriyet’in hedefinde olmuş, kadın üzerinden aile ve çocuklar yeni topluma uygun olarak dizayn edilmeye çalışılmıştır.

Bu arada, Osmanlı’dan bu yana başta Müslüman olmayan uluslara mensup kadınlar olmak üzere önemli bir kadın hareketinin olduğuna da vurgu yapmamış gerekir. Dolayısıyla bu kadın hareketi Cumhuriyet’le birlikte daha fazla etkinliklerini artırmış ve aşağıda vereceğimiz örneklerde olduğu gibi kadın dergileri çıkarmaktan, siyasi parti kurmaya kadar bir dizi önemli adımlar

atmışlardır. Yine de tüm bu toplumsal cinsiyet rollerindeki değişimin çok sınırlı bir alanda yaşandığını, ataerkinin güçlü bir şekilde yaşandığı Anadolu'nun yoksul kadınlarına ulaşmadığının da altını çizmeliyiz. Toplumun kadınlarının büyük çoğunluğunun kazanılan haklardan, değiştirilmeye çalışılan toplumsal cinsiyet rollerinden haberi dahi olmamıştır.

Tekrar pahasına kısaca vurgulamak gerekirse, Cumhuriyet'in kadınlara getirdiği özgürlük ve haklara, iktidarın ve egemen sınıfların değişen ihtiyaçları ve kadın mücadelesinin kazanımları olarak bakmak gerekir. Çeşitli örnekler üzerinden bu sürece bakarsak;

Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte kadınlara tanınan haklar oldukça geri bir durumdaydı. Bunu daha devletin resmi olarak "Cumhuriyet" olarak ilan edilmeden önce 3 Nisan 1923 tarihinde mecliste kadın hakları tartışıldığında görüyoruz. Meclis kadınlara tanınacak hakları "ayrımcılık olur" gibi komik bir gerekçeyle reddetmiştir. Kadınlar bu dönemde kendi hakları için seslerini yükseltmiş, seçme ve seçilme haklarını istemişlerdir. Ayrıca kadınlar kendi partileri "Kadınlar Halk Fırkası" kurulması için çalışmalarına başlamışlardır. Kadınlar bu taleple 1 Nisan 1923'te meclise başvurmuş, talepleri meclis tarafından reddedilmiştir. Kadınlar bu taleplerinin reddedilmesi üzerine "Türk Kadınlar Birliği" adlı bir dernek kurmuşlardır. Kadınlar, hakları için mücadeleyi bırakmamışlardır. Bu mücadeleleri 1935 yılında ilk kazanımı getirmiş ve kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınmak zorunda kalınmıştır. Kadınlar bu hakkı elde ettikten sonra kurdukları "Türk Kadınlar Birliği" adlı derneği feshetmişlerdir.

Kadınların 1930 yılına kadar yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakları yoktu. Bu değişiklik kadınların verdiği mücadeleyle 31 Mart 1930'da yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yapılan oturumda "Belediye Kanunu'nda" yapılan değişiklikle kabul edilmiştir. Kadınlar bu hakkı elde ettikten dört yıl sonra, ilk kadın Belediye Başkanı yardımcısı olarak Bursa'da Zehra Budunç seçilmiştir. Kadınlar kendi hakları için mücadeleyi bırakmamış ve bu mücadeleleri sonucu 1933 yılında ise "muhtarlık ve ihtiyar heyetine seçme ve seçilme" hakkını elde etmişlerdir. Bu hakkın elde edilmesinde sonra ilk kadın muhtar Aydın'ın Çine ilçesine bağlı Demircidere köyündeki Gül Esin olmuştur.

Kadınların 1934 yılına kadar zorlu bir hak alma mücadelesi verdiklerini görmek gerekir. Bu çerçevede kadın hakları mücadelesinde verilen bu mücadelelerin devrimci ve sosyalist bir yönü olmamakla birlikte, "cumhuriyet kadını" etrafında bir kadın mücadelesi olması kadınların hak alma mücadelesindeki haklılığını görmemizi engellememelidir.

Kadınlar seçme ve seçilme hakkı kazandıktan sonra meclisteki sayılarına baktığımızda, kadına bakış ve toplumsal yeri bakımından nerede olduklarını rahatlıkla görebiliriz. Bunun esas nedeni, erkek egemen ve feodal bakış açısı olduğunu vurgulamamız gerekmektedir. Bunu meclisteki sayılar da doğrulamaktadır. 1935 yılında meclisteki kadın sayısı 18'dir. Bu sayı 1947 yılında 16'ya, 1950'de 3'e düşmüş, 1957'de bir miktar artarak 7'ye yükselmiştir. 1923 ve 1950 yılları arasında bir kadın bakan hiç olmamış, keza kamusal alanda kadınlara yer verilmemiştir. Kadınlar daha çok, öğretmen, hemşire, doktor, tezgahlar gibi mesleklerde çalışmışlardır.

Kemalistler, kadınlara tanınan bu hakların "cumhuriyetin kazanımları" olmasıyla övünseler de, bu hakların, yukarıda da değindiğimiz gibi değişen ihtiyaçlar ve kadınların verdikleri mücadeleler sonucu kabul edildiği gerçeğini değiştirmiyor.

Kemalist cumhuriyet, kadın emeğinin kullanılması, iş gücü açığının kadınlarla kapatılması için çalışma ve iş hayatında bazı değişiklikler yapmak zorunda kaldı. Kadınların doğum öncesi üç ay, doğum sonrası üç ay izinli sayılması, 1930 yılında çıkartılan çalışanlara "tatil, çalışma koşulları" vb. değişiklikleri adımlar olarak görülse de, bu değişikliklerle kadınların istihdama katılarak, işgücü ihtiyacının karşılanması amaçlanmıştır. Yine de ifade etmeliyiz ki, kadınlar bu haklardan yeterli derecede yararlanamamıştır.

1923'lerin Türkiye'si hem ekonomik hem de kültürel olarak geri bir durumdaydı. Emperyalizme bağımlı bir ekonomi ve feodal bir kültür toplumu ileri götürmenin önündeki en büyük engeller olarak duruyordu.

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte, kadınlara "tanınan" haklardan esas olarak yararlanan şehirlerde yaşayan kadınların bir bölümü olmuştur. Bunun dışında kalan gerek kırsal alanda gerekse de şehirlerde yaşayan kadınlar tamamen dinin etkisi altında ve erkek egemen bir toplumda yaşamak zorunda kalmışlardır. Zorla evlendirme, çok eşli evlilikler, başlık parası, kız çocuklarının okula gönderilmemesi, "namus" cinayetleri kadınların karşılaştıkları en büyük sorun olarak günümüze kadar devam etmiştir.

Kemalistler, kadını ulus devlet yaratma sürecinde bir yapı taşı olarak da kullanmıştır. M. Kemal, her fırsatta kadını bir obje olarak görmüş, kadının bilimsel alandaki başarısı yerine, kadınların güzellik yarışmasında birinci gelmeleri, peçeyi atarak, makyaj yapmalarını "modern Türkiye'nin yüzü" olarak göstermeden öteye gidememiştir.

Kadın hakları sorunu sadece Türk kadınlarını kapsayan bir sorun olarak ele almak büyük bir eksiklik. Türkiye’de kadın sorununun önemli bir kısmını da, Kürt ve azınlık ulus kadınları üzerindeki baskılar oluşturmaktadır.

1923 Türkiye’si (ve günümüz açısından da) erkek egemen bir toplumdur. Bundan Kürt toplumu azade değildir. Kürt kadınlar feodalizm ve dinin etkisinin oldukça güçlü olduğu erkek egemen bir toplumda yaşamışlar ve yaşıyorlar. “Kürt kadınının kimlik mücadelesinde önemli bir diğer temel faktör ise Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşundan beri Türkiye Kürdistanı’na uyguladığı baskıcı politikalarıdır. Az gelişmişlik ve geleneksel ataeril feodal toplumun yükünü en çok çeken kadınların omzuna, özellikle 1980 askeri darbesinden sonra eşlerini ve çocuklarını faili meçhullerde kaybetme, daimi surette şiddet ortamında yaşama ve ailenin devamlılığını hem ekonomik hem de sosyal anlamda sürdürme yükü binmiştir.

Birçok Kürt kadın, yakınlarını kaybettiği ya da bizzat kendileri hapisanelere konulduğu için siyasallaşmış ve Kürt ulusal mücadelesine dâhil olmuştur. Görülen odur ki, devletin bastırma, sindirme, eritme ve homojenleştirme politikaları, Kürt kadınları özelinde, amaçlananın tam tersi bir etkiye yol açmıştır. “Ulus” kimlik kodlarının taşıyıcısı olarak görülen kadınların güçlenmesinde, hem ataeril geleneksel yapının baskısına hem de devletin politikalarına karşı durma pratiği etken olmuştur. Bu da Kürt kadınının siyasi harekette ön saflara geçmesine ve geleneksel Kürt feodal toplum yapısını değiştirmeye başlamasına sebep olmuştur.

Cumhuriyet tek ulus (Türklüğü) esas aldığı için, bütün politikasını bunun üzerine kurmuştur. Bu egemen bakış açısı Kürt kadını için çok daha ağırdır. Kürt kadınlarının hem kadın olmaları hem de Kürt olması, Kürt kadınlarının çifte bir baskı görmelerini birlikte getirmiştir. Okuma yazma oranının en düşük olduğu kesimlerin başında Kürt kadınlar gelmiştir. Bunun nedeni Türk devletinin asimilasyoncu politikasında görmek gerekir. Ancak, bu durumun başka bir sonucu olarak, okuma-yazma bilmeyen Kürt kadınlar, okullardaki Türkleştirici, asimilasyoncu politikalara maruz kalmayarak Kürt dilinin ve kültürünün taşıyıcısı da olmuşlardır.

Faşist Kemalist Cumhuriyet, 1938 yılında Dersim’de gerçekleştirdiği katliamda binlerce Kürt-Alevi kadını katletti. Kadınlara yapılan işkence ve tecavüzler sağ kurtulan kadınlar üzerinde yıllarca travmaya yol açtı. Annelerinden zorla kopartılan binlerce kız çocuğu savaş ganimeti olarak Türk subaylarına verildi.

Tüm bu baskı, inkarcı ve asimilasyoncu politikalara karşın Kürt ulusu kuruluş mücadelesi vermiş ve önemli adımlar atmıştır. Kürt kadının bu mücadeledeki yeri ve fedakarlığı önemli bir yerde durmaktadır.

1990'larla birlikte T. Kürtdistanı'nda büyük bir değişim yaşandı. Kitlesel olarak örgütlenen Kürtler mücadele geliştikçe bilinçlendiler. Feodal anlayışlar ulusal bilinçle oldukça geriletildi. Kürt kadını bu süreçte daha da öne çıktı. Mücadeleye kitlesel olarak katılan Kürt kadınlar kendi içlerinde de büyük bir değişim yaşadı. Kürt kadın örgütleri hızla artmaya başladı. Kürt kadınları legal olarak kurulan Kürt partileri içinde de büyük sorumluluklar aldılar. Parti eş başkanı görevlerini üstlendiler. Meclise en fazla giren Kürt kadın milletvekilleri oldu.

100. Yılda Alevilerin Uğradığı Baskılar

Türk devletinin kuruluşunun 100. yılında Kürt ulusuna ve diğer azınlıklara, keza Sünni İslam inancının dışında kalan azınlık inanç kesimlerine uyguladığı baskı anlatılırken, Türk devletinin özel olarak hedef aldığı Alevilere değinmeden geçemeyiz.

Aleviler sadece Kemalist Cumhuriyet döneminde baskıya uğramadılar. Anadolu Alevilerinin baskıya uğrama ve ötekileştirilmeleri 14. yüzyıla kadar gitmektedir. Yavuz Sultan Selim'den Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışına kadar yüzlerce yıl saldırıya uğradılar. Şeyh Bedrettin İsyanı'nda olduğu gibi örgütlenip başkaldırdıkça katledildiler.

TC'nin kuruluşunun 100. yılında, ülkedeki gelişmeleri incelerken Türkiye'de yaşayan inanç gruplarının 100 yıldır uğradığı haksızlık ve katliamları sınıf bakış açısıyla ele almak önemlidir.

TC'nin kuruluş felsefesinde "tek millet" anlayışının yanında "tek din" anlayışı olarak da Sünni İslam benimsenmiştir. Kemalistler bunu kurdukları Diyanet'le pekiştirerek resmileştirmişlerdir. Bu aynı zamanda "Kurtuluş Savaşı" yıllarında Mustafa Kemal'le ittifak içinde olan din insanlarının Cumhuriyeti benimsemeleri için onlara verilen bir garantiydi. Bu garanti, anayasaya "Türk Devletinin Dini İslam'dır" maddesinin eklenmesiyle daha da görünür kılındı.

Sünni İslam dışındaki diğer hiçbir dini azınlığa hayat hakkı tanınmadı. Yahudiler, Hıristiyanlar ve Aleviler sürekli baskı altına alındı. Kilise ve Sinagogların kapatılması, yenilerinin açılmaması resmi devlet politikası olarak sürekli gündemde tutuldu. Aleviler ise en fazla baskı gören kesim olarak devletin çok daha özel saldırılarıyla karşı karşıya kaldı. Alevilerin "kestikleri hayvanların haram olduğu, mum söndürme törenlerinde herkesin birbiriyle ilişkiye geçtiği,

on Alevi'yi öldürenin cennete gideceği" vb. propagandalar Alevileri "yer altına" çekti.

Köylerden şehirlere göç eden Aleviler, komşularına Alevi olduklarını söylemekten dahi çekinmişlerdir. İş bulmada sürekli bir ayrımcılığa uğradılar. Bir Alevi'nin devletin resmi makamlarında, bakan, hakim, savcı, kaymakam olması çok istisnai bir durumdur. Bizzat Diyanet'in görevlendirdiği hocaların camilerde yaptığı propaganda sonucu, Sünni İslam dinini benimseyen bir erkek ya da kadının bir Alevi ile evlenmesi günah sayıldı, yasaklandı. Aleviler köylerde ibadetlerini yakın zamana kadar hep gizli yaptılar. Jandarma korkusu hiçbir zaman bitmedi.

29 Ekim 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ilan etmeden önce Lozan'da, emperyalist devletlerle yürütülen pazarlıkla ilgili Rıza Nur, Hayat ve Hatıralarım (1967) anılarının bir bölümünde Lozan görüşmelerinde geçen bir hadiseyi aktarır: *"Anadolu'da yaşayan 'iki milyon Kızılbaş' nüfus olmuştur. Avrupalılar bu topluluğun 'din' kavramına işaretle 'azınlık' olarak tanınmasını talep ederken Türk heyeti bu insanların 'halis Türk' olduğunda ısrar ederek, Kürtler gibi Aleviler de yok sayılmıştır."*

Bu düşmanlık sadece Lozan'da değil, Cumhuriyet'in ilanından sonra da devam etmiştir. *"Hasan Reşit Tankut'un Zazalar Üzerine Sosyolojik Tetkikler çalışması önemli bir örnek olarak sunulabilir. Tankut'un CHP'ye 'mahsus' hazırladığı raporda geçen şu ifade dikkate değerdir: Cumhuriyetçilik onlara aykırı gelmez. Milliyetçilik anlayışları henüz olgun değildir. Fakat, anlatmak müşkül olmaz. Devletçilik insiyak olarak mevcuttur. Fakat, onların devletçiliği bir nevi tekke sosyalizmidir."* (Komünistlik bu zümreye bu yolla girebilir, s. 110, Aktaran Besim Can Zırh, Gazete Duvar)

Alevilerin yeni Türk devletinin "laik" bir cumhuriyet olduğu fikrinden etkilendiklerini söylemek yanlış olmayacaktır. M. Kemal'in de Alevi olduğu propagandası da, Alevilerde Cumhuriyet'e daha fazla sahip çıkma duygusunu geliştirdi. Ancak bu umutları çok sürmedi. Yeni Türk devleti Aleviler için de bir kabusa dönüştü.

Zira Kemalist Cumhuriyet'in laiklik anlayışının, felsefi olarak anlam yüklenen laiklikle uzaktan yakından ilgisi yoktur. Evet Kemalist Cumhuriyet "tekke ve zaviyeleri" kapattı. Bunu Alevilerin en kutsal saydıkları "dedelik ve seyyidilik" gibi unvanların kullanılmasının yasaklanmasına kadar götürdü. Bunu yapan Kemalistler, diğer yandan Diyanet İşleri Bakanlığı'nın kurarak zıddı bir laiklik anlayışını da benimsemiş oldular. Aleviler buna rağmen Kemalist Cum-

huriyet'ten bir bütün olarak uzaklaşmadılar. *“Kemalizm'in seküler ve halkçı fikirlerini büyük ölçüde desteklemişlerdir. Bu olgu, laikliğe yüklenen anlamla ve Sünniliğe karşı konumlanışla, Sünniliğin devlet destekli olarak yükselişine tepki olarak kendini var etme çabasıyla açıklanabilir.”* (Okan; 2024).

Aleviler, genel bir belirleme olarak 1960'lara kadar suskun ve bastırılmış bir hayat sürdürdüler. 1946 yılında çok partili döneme geçildikten sonra Demokrat Parti'ye bel bağlayan Aleviler, Demokrat Parti'den de umduklarını bulamamışlardı. Yeniden kendi içine çekilen Aleviler, 1960 Askeri Darbesi'nden sonra Kemalistlerin toplumsal muhalefeti susturmak ve topluma bir kez daha Kemalizm'i şirin göstermek için yapılan yeni anayasa ile demokratik hakların kısmi olarak kullanılması gibi gelişmeler Aleviler için yeni bir sürecin de başlangıcı sayılabilir.

Ülkede gelişen öğrenci hareketi, sendikaların kurulması, derneklerin açılması, demokrasi güçlerinin toplumsal gelişmede oynadığı rol Alevileri de harekete geçirdi. 1968 gençlik hareketi ve bunun ülkemizdeki iz düşümü olarak radikal devrimci hareketlerin sınıf mücadelesinde yerlerini almaları Alevilerin yüzlerini devrimci harekete dönmesini sağladı. Binlerce Alevi işçinin fabrikalarda örgütlenmesi, sendikalara üye olması vb. Alevilerin devrimci örgütlerle kurdukları bağların sonucu olarak sınıf bilinçleri de gelişti.

Aleviler bilinçleri geliştikçe kendi örgütlülüklerini kurmada ciddi adımlar attılar. 1963 yılında İsmet İnönü hükümeti “Diyanet İşleri Teşkilat Yasasında” yaptığı bir değişiklikle Diyanet'e bağlı “Mezhepler Müdürlüğü” açarak Alevilerin de Sünni İslam dini içinde temsil edilmelerini planladı. Bunun üzerine Alevi gençlerden Seyfi Oktay, Mustafa Timisi, Ali İlhan ve Engin Dikmen yayınladıkları bir bildiriyle Diyanet'i kınayarak, Diyanet kurumunun her dine eşit mesafede yaklaşmasını, Alevilere de bu “düzlemde yaklaşılması”nı istediler.

Bu hareketi başlatan bir kısım Alevi aydını, 1966 yılında Birlik Partisini kurdular. BP, Aleviler arasında önemli bir heyecan yarattı. BP, programında “din ve vicdan özgürlüğünü, diğer inançların ibadetlerini yapmalarının” serbest bırakılmasını savunuyordu. Parti, 1971 yılında yaptığı 3. Kongresinde partinin adının önüne “Türkiye” ismini ekleyerek, 1973 yılında girdiği parlamento seçimlerinde 8 milletvekiliyle parlamentoya girmeyi başardı.

Devlet, Alevilerin devrimci örgütlerle olan yakınlığı ve toplumsal hareket içindeki yerlerini büyük bir tehlike görerek bunun bedelini 1970'lerin sonunda Erzincan, 1974'te Malatya, 1978'te Maraş, Sivas ve Çorum'da ve 1993'te Sivas'ta fazlasıyla ödedi.

1980 darbesi sonrasında Aleviler de faşist cuntanın hedeflerinden biriydi. İbadetlerini yeniden gizli yapmaya başladılar. Cunta tüm Alevi köylerine cami yaparak, imam atayarak Alevileri Sünnileştirmek için büyük bir çaba harcadı. Açılan İmam Hatip Okulları, Alevi çocuklarının asimilasyon yerlerine dönüştürüldü.

Alevilerin büyük bir baskı gördüğü son yirmi iki yıllık dönemin sorumlusu ise AKP iktidarındır. AKP'nin Alevilere karşı politikasının ana ekseninde Alevilere haklarını tanımak ve özgürce kendi inançlarını yaşama üzerine kurulmamıştır. AKP, iktidara gelmeden önce tüm topluma karşı yaptığı takiyeyi Alevilere karşı da yapmıştır. Her fırsatta Alevilerin İslam'ın içinde olduğunu söylemiş, bunun tutmadığı yerde ise "Cemevlerinin ibadet yeri olmadığı" gibi söylemlerle Alevilere karşı gerçek yüzünü göstermiştir.

AKP, Alevileri İslam'ın içine çekme ve eritme politikası izlemiş, tepkilerini denetim altına almak için Gülen Cemaati üzerinden cami-cemevi projeleri vb. geliştirmiştir. İlk adımı 2013 yılında Yozgat ve Ordu illerinde atılan cami-cemevi projesine karşı ciddi tepki gelmeyince, bu proje kırsal alanlardan şehirlere doğru yaygınlaştırmaya çalışılmıştır. Bu girişimin ilk adımı, 2013 yılı Eylül ayında Cem Vakfı tarafından hayata geçirilmiş, projenin masrafları da Gülen Cemaati tarafından karşılanmıştır. Projenin temel atma töreninde Aleviler günlerce protesto gösterilerinde bulunmuşlardır.

Benzer bir adım 2015 yılında Dersim Üniversitesi Rektörü Durmuş Boztuğ tarafından açıklanmıştı. Kampüs içinde "cami-cemevi" projesini hayata geçirmek istediklerini açıklayan Boztuğ'un girişimi ile ilk defa bir üniversitede cami-cemevi yapılmış oldu.

1990'lardan sonra Aleviler kendi hakları için daha fazla öne çıkmaya başladılar.

Diğer yandan AKP, Alevileri düzen içine çekerek etkisizleştirmek için bazı Alevi örgütleri vasıtasıyla cemevlerindeki dedelere maaş bağlamak istedi, ancak bu da Aleviler tarafından ciddi bir tepkiyle karşılaştı.

"Aleviliğin doğuş, gelişim ve kendi içindeki farklılaşması başlı başına bir araştırma konusudur. Resmi İslam dininden farklı olan Alevilik üzerine yapılan araştırma ve değerlendirmeler Aleviler içinde de farklı grupların doğmasına neden olmuştur. Esas olarak iki eksen üzerinden yapılan tartışmaların bir yanında Aleviliğin 'bir inanç biçimi olduğu' ve 'Aleviliğin Sünni inanç biçiminden farklı olduğu', bir diğer ekseninde, Aleviliğin 'bir kültür ve yaşam biçimi olduğu' tartışmalarıdır." (Besim Can Zırh, Gazete Duvar)

Alevilerin İslam'ın içinde olduğunu söyleyen Cem Vakfı gibi örgütler devlete yakın durarak, Alevileri toplumsal gelişmelerden uzak tutup sadece Aleviliğin dar sınırları içine hapsetmek isterken, önemli bir kesim Alevi örgütleri ise kendilerini toplumsal gelişmelere daha fazla yakın hissetmektedir. Son on yıllarda Kürt Ulusal Hareketi'nin Aleviler içindeki örgütlenmesi, Aleviliği inanç mücadelesinin yanında ulusal mücadeleye de yakın durmaya sevk etmiştir.

Ülke içinde ve ülke dışında yaygın olarak kurdukları cemevleriyle toplumsal bir güç olmayı başardılar. Birçok kez "eşit yurttaşlık için" yürüyüş ve mitingler düzenlediler. En büyük Alevi mitinginden biri de 9 Kasım 2008'de Ankara'da düzenlenen "Büyük Alevi Mitingi"ydi.

AKP, Alevilerin önünü kesmek için 2009 yılında "Alevi Çalıştay" gerçekleştirdi. Bu çalıştayın devamı olarak yedi çalıştay daha yapıldı. Bu çalıştayların raporu, 2010 yılında yayınlandı ve Alevilerin haklarına ilişkin hiçbir somut sonuç içermeyen bu raporla birlikte AKP, bildiğini okumaya devam etti. Bu çalıştayla birlikte, Muharrem Orucu vesilesiyle kurulan "iftar sofrası" ise AKP'nin şovundan öteye gitmedi.

Sonuç olarak Kemalist Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte Aleviler, diğer azınlık inançlar gibi görünmez kılındı. 100 yıl sonra dönüp bakıldığında Türk devletinin aynı yerde durduğu, demokrasi ve insan hakları konusunda bir adım dahi ileri gitmediği görülmektedir.

AKP Türkiye'si ve Sınıf Mücadelesi

16 Ocak 1998'de Refah Partisi'nin kapatılmasından sonra kurulan Fazilet Partisi içinde başlayan liderlik yarışında "Yenilikçiler"i temsil eden Abdullah Gül, parti kongresinde Recai Kutan'a karşı yarışı kaybetti. Fazilet Partisi'nin 22 Haziran 2001 tarihinde kapatılmasının ardından kurulan Saadet Partisi'nin "eskiyi" temsil ettiğini ileri süren Abdullah Gül, R.T.Erdoğan ve ekibi "Milli Görüş gömleğini çıkardıkları" nı söyleyerek 14 Ağustos 2021'de AKP'yi kurduklarını ilan ettiler.

AKP, Türkiye'de ekonomik ve yönetememe krizinin olduğu bir süreçte emperyalistlerin de verdiği destekle 3 Kasım 2022 tarihinde yapılan erken genel seçimde oyların % 34.28'i alarak tek başına hükümete geldi.

AKP, ilk kurulduğunda ülkedeki yoksulluğu, yolsuzluğu ve yasakların (3Y) toplum üzerindeki etkilerini kullandı. Tüm seçim propagandası boyunca "3Y"yi kullandı ve seçimi çok rahat bir şekilde kazandı. % 34.28 çoğunluğu temsil etmemesine karşın Türkiye'deki seçim sistemi her defasında bu yolla AKP'nin iş başına gelmesinde belirleyici oldu.

AKP iktidarının uzun yıllara yayılması nedensiz değildir. Her seçimi bir basamak olarak kullanan AKP, önce Kürtlerin desteğini almaya çalıştı. Bu amaçla “Kürt açılımı” adı altında “silahların susması” için çalıştı. Bunu yaparken sadece nefes almak, savaşa ayrılan bütçeyle ekonomik yatırımlar yapmak, toplumu demokratik bir ortam yaratılacakmış havasına sokarak pasifleştirmeyi hedefledi. Bu konuda tam olmasa da belli yönleriyle hedefine ulaştığı da söylenebilir. Kürt kitlelerinin AKP’nin ilk on yıllarında yapılan seçim ve referandumlarda AKP’ye oy verdiği biliniyor. AKP’nin “barış masası”nı devirmesinden sonra AKP’nin gerçek niyeti daha fazla açığa çıktı. 2007 yılında DTP Başkanı Nurettin Demirtaş, “AKP bildiğini okumaya devam ederse, Kürtler verdikleri emanet oyları geri almasını bilecektir” derken 2017 yılında tutuklu Eş Başkan Selahattin Demirtaş da aynı şekilde Kürtlerin AKP’ye verdiği emanet oyları geri alacağını söyleyerek konuya dikkat çekiyordu. Keza, 2021 yılında yapılan bir kamuoyu araştırmasında Kürt halkı arasında AKP’ye desteğin azaldığı, AKP’nin Kürt seçmenden aldığı % 36 oyun % 31’e düştüğü görülmüştür.

AKP, iş başına geldiğinde yasakların artık kalkacağını vaat etmesine karşın Türkiye’nin bir yasaklar ülkesi olduğu yapılan araştırmalarda da açıkça görülebiliyordu. Türkiye’nin 195 ülke arasında 114. sırayla en kötü ülkeler kategorisinde yer aldığı ve her yıl daha geriye gittiği tespit edilmiştir. AKP, kendisine muhalif hiçbir oluşuma ve örgütlenmeye izin vermedi. Şu anda da HDP, AKP’nin hiç gündemden düşürmediği partilerin başında geliyor. On bine yakın üye, kadro, iki eş başkanı esir tutulurken, Erdoğan bunları yeterli görmedi ve kazanılmış tüm belediyelere kayyım atayarak Kürt illerindeki belediyeler gasp edildi.

AKP döneminde örgütlenme ve ifade özgürlüğü ortadan kaldırıldı. Başta Cumartesi Anneleri olmak üzere, kayıpları arama, zam, yasaklar ve tutuklamalara karşı yapılan her gösteriye saldırdı. 150’yi aşkın gazeteci tutuklandı. İki bine yakın insan Erdoğan’a hakaret ettikleri gerekçesiyle yargılandı. Örneğin 28 Mayıs cumhurbaşkanlığı seçimi sonrası Erdoğan’ın fotoğrafına bıyık çizdiği için 16 yaşındaki çocuk dahi tutuklandı. Yüzlerce işçi grevi yasaklandı. AKP, LGBTİ+lara karşı nefret suçunu geliştirerek, yürüyüş ve gösterilerini engellerek saldırdı, tutukladı ve her fırsatta LGBTİ+’lar katledildiler. İstanbul Sözleşmesi’ni rafa kaldıran AKP, kadınların örgütlendikleri dernekleri sürekli hedef gösterdi. 21 yıllık AKP iktidarı döneminde en az 8 bin kadın katledildi.

AKP, tüm basın ve yayın kuruluşlarını kendi tekeline aldı. Muhalif gazete ve TV’leri kapattı. Kendi olanaklarıyla yayın yapan TV kuruluşlarına üst üste verdiği para cezalarıyla yayınları engellendi.

Tüm faşist partilerin ortak özellikleri olan ırkçılık, AKP iktidarı boyunca devletin resmi ideolojisi olarak uygulandı. Kürtler ırkçı saldırıların hedefi oldu. AKP ve MHP ortak bir şekilde farklı illere çalışmaya gelen mevsimlik Kürt işçilere saldırdı. Çalışanların paraları verilmediği gibi birçok Kürt işçi de linç edilerek katledildi.

AKP iktidarı, diğer tüm azınlık ve inançlara hayat hakkı tanımadı. Örgütlenmelerini engelledi. Camilere ve görevlendirilen imamlara Diyanet'ten düzenli maaş ve yardım verilirken hiçbir Cemevi, kilise, Sinagog'a yardım yapılmadığı gibi bunlar el altından "İslam düşmanı" olarak gösterildi. Azınlıklara gözdağı vermek için 2008 yılında Malatya'da bir yayınevinde çalışan üç Hristiyan misyoner boğazları kesilerek katledildi.

AKP, iktidarı boyunca önce eğitim sisteminde değişiklik yaparak İmam Hatip Okullarını yaygınlaştırdı. Her yıl Diyanet Başkanlığı'nın bütçesini artırdı. Cemaat ve tarikatların önünü açtı. El altından bu kuruluşlara para yardımı yaptı ve ticaret yapmalarını sağladı.

Yine en büyük yolsuzluklar, 21 yıllık AKP döneminde yapıldı. AKP, tüm ihaleleri hileyle kendi yandaşlarına verdi. 24-25 Aralık 2013 tarihinde ayakta bı kutularında çıkan milyonlarca dolar, AKP'nin çaldığı paralar, kendi deyimleriyle "çerez paraları" bile değildi. AKP, geleneksel komprador büyük burjuvazinin kimi itirazlarına rağmen desteğini almasının yanında özellikle kendi kitle desteğini sağlayan kesimlerin devlet ihaleleriyle zenginleşmesini sağladı. Kamuoyunca bilinen "Beşli Çete" AKP'nin yarattığı sermaye kesiminin sadece küçük bir kesimini oluşturuyor. AKP, tüm bu yaptıklarını "cihat" için olduğunu söyleyerek kendi tabanını ikna etmeyi fazlasıyla başardı. Bir iç savaş sırasında kendi oluşturduğu askeri gücüyle savaşmak için özel savaş birimleri kurdu. Hitler'in "SS"leri, Mussolini'nin "Kara Gömleklileri", Franco'nun "Mavi Tümen"i neyse SADAT da AKP'nin gizli (sonradan deşifre olan) silahlı gücüdür.

Tüm faşist partilerin ortak özelliklerinden biri de tarihin bir döneminde kalmış kendi imparatorluklarının, krallıklarının yeniden hakim hale gelmesi hayalini kurarak, yayılmacı ve işgalci politikalarını bunun üzerinden geliştirmeleridir. Mussolini'nin "Büyük Roma İmparatorluğu", Hitlerin, "Büyük Almanya" hayali ve Erdoğan'ın "Yeni Osmanlılık" hayali de aynıdır. AKP, bu yeni Osmanlılık stratejisine uygun bir şekilde, Libya'nın yanı sıra Suriye ve Irak Kürdistanı'nı işgal etmiş bulunmaktadır.

2016 yılından bu yana MHP ile ortak hareket eden AKP, bugün savunduğu ve hayata geçirdiği birçok fikri MHP'den ödünç alarak resmi politikası haline

getirmiş bulunuyor. MHP'nin "Başbuğ"u Alpaslan Türkeş'in geliştirdiği faşist otoriter bir iktidarın niteliklerini yazdığı "Dokuz Işık" kitabında "Milli devlet-güçlü iktidar", "Milli demokrasi", "Milli iktisat" tezleri bugün Erdoğan'ın ağzından düşürmediği tezlerdir. Daha da ötesi "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" tezi de yine Türkeş'in savunduğu tezlerden biridir. Türkeş, "*Milliyetçi Hareket, tek başkan, tek meclis sistemini savunur. Çağımız kuvvetli, adil ve hızlı icra çağıdır. (...) Kuvvetli ve hızlı icra, icra gücünün tek elde toplanmasıyla mümkündür. Bunun için tarih ve töremize uygun başkanlık sistemini (abç) savunuyoruz.*" (Aktaran, M. Yanardağ İslamo Faşizm, 30) Elbette bu dillerinden düşürmedikleri "millilik" sadece okullardaki "yerli malı haftası"ndan ve Kürtlere, Ermenilere, Rumlara vd. düşmanlıktan öte bir anlam ifade etmemektedir. Emperyalizmin yarı-sömürgesi bir ülkede "millilik" söylemleri açık bir yalandan ibarettir.

AKP'nin "Türkiye Yüzyılı": Faşizm!

AKP, iş başına geldiğinde işkenceye son vereceğini, insan haklarını "Avrupa seviyesine" çıkartacağını vaat etse de bugün Türkiye insan hakları konusunda 193 ülke arasında 123. sırada yer almaktadır.

2002 ile 2020 tarihleri arasında "3 bin 396'sı çocuk olmak üzere en az 43 bin 780 yaşam hakkı ihlali yaşandığı kaydedilmiştir. 62 kişinin yargısız infazlarda katledildiği, '261 kişinin' faili belli şekilde infaz edildiği, 305 kişinin kara mayınlarına basarak hayatını kaybettiği, 86 kişinin gözaltında öldürüldüğü, 2 bin 380 kişinin hapishanelerde hayatını kaybettiği, 6 bin 732 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü, 112 LGBTİ+'ın nefret cinayetlerinde öldürüldüğü, 26 bin 407 işçinin iş cinayetlerinde hayatlarını kaybettiği, 11 kişinin asker ve polis araçlarıyla katledildiği bir ülkeden bahsetmekteyiz. Tablo bununla da sınırlı değil. "16 Ağustos 2015-1 Ocak 2020 tarihleri arasında 11 ilde ve 51 ilçede 381 kez sokağa çıkma yasağı" ilan edilirken "toplam 808 gazetecinin tutuklandığı" ifade edilmektedir. AKP iktidarı döneminde resmi kayıtlara geçen "27 bin 493 kişiye işkence" yapıldığı bir ülkede AKP nasıl bir insan hakları karnesine sahip olduğu ortadadır.

AKP döneminde (bir iki gazete ve TV dışında) hiçbir muhalif basın ve yayın kuruluşuna hayat hakkı tanınmadı. Tüm TV ve gazeteler bir bir zorla ve tehditle alınıp kendi yandaşlarına verildi. İktidarı eleştiren kim varsa ya susturuluyor ya da tutuklanıyor. 150 gazeteci hala tutuklu bulunuyor.

AKP İktidarı Katliamlar Tarihidir

AKP iktidarı tam bir katliamlar tarihidir. İşte AKP iktidarı döneminde akıldan silinmeyen katliamlarının özeti: “28 Aralık 2011 günü, Şırnak’ın Uludere (Qilaban) ilçesine bağlı Roboski köyünde sigara ve mazot getiren çoğu çocuk 34 Kürt, dönüş yolundayken Diyarbakır’dan kalkan F-16 savaş uçakları tarafından yüzlerce kiloluk kazan bombalarıyla katledildi. Hiçbir yetkilinin gitmediği katliam yerine giden köylüler, kendi çabaları ile çocuklarının parçalanmış cesetlerini katırlarla taşıyıp köylerine getirip gömdüler.

11 Mayıs 2013 tarihli Reyhanlı Katliamı’nda Suriye sınırında, cihatçı çetelerin tehdidi altındaki ilçede yaşayan 54 kişi bombalı saldırıda hayatını kaybetti. 13 Mayıs 2014’teki Soma Katliamı’nda 301 maden işçisi iş katliamının kurbanı oldu. R.T. Erdoğan katliamın ardından “*Bu işin fıtratında bu var*” dedi. 6-7 Ekim 2014 Kobanê eylemlerinde 54 kişi katledildi. 28 Ekim 2014’te Ermenek Katliamı’nda 18 maden işçisi öldü. Amed’de 5 Haziran 2015’te HDP’nin mitingine yönelik saldırıda 4 HDP’li yaşamını yitirdi, 400 kişi yaralandı. 20 Temmuz 2015 Suruç Katliamı’nda 33 devrimci katledildi. 10 Ekim 2015’teki Ankara Katliamı’nda 101 kişi yaşamını yitirdi, 500’den fazla kişi de yaralandı. Antep’te 20 Ağustos 2016’da Kürtlerin düğününe yönelik canlı bomba saldırısı gerçekleşti. Saldırıda 40’ı çocuk 57 kişi yaşamını yitirdi, 13’ü ağır 64 kişi ise yaralandı.” (Özgür Politika)

AKP Döneminde 32 KHK ile 134 Bin 207 Kişi İhraç Edildi

AKP’nin anti-demokratik uygulamalarının en fazla olduğu tarihlerden biri de OHAL dönemi olmuştur. 2016 yılında Gülen Cemaati ile AKP arasındaki çelişkilerin iyice su yüzüne çıkmasından sonra, Fethullah Gülen Cemaati tarafından yapıldığı iddia edilen darbe girişimini “Allah’ın bir lütfu” olarak değerlendiren AKP, uyguladığı Olağanüstü Hal’le (OHAL) binlerce kişiyi ihraç etti. Binlerce kişinin tutuklandığı 2016 yılında, yüzlerce ilerici akademisyen, öğretim üyesi, öğretmen ve memur işten atıldı. Yüzlerce insan yurtdışına çıkmak zorunda kaldı.

SES, OHAL KHK’lileri ve geçici 35’inci madde kapsamında ihtiyaçların hukuki süreçlerine ilişkin hazırladığı raporunda: “*OHAL döneminde gece yarılari çıkarılan 32 KHK ile 134 bin 207 kişinin savunması alınmadan ihraç edildiği (...) ihraçların 10 binden fazlasının sağlık ve sosyal hizmet alanında görev yapan emekçiler olduğu*”, “*OHAL KHK’leri ile toplamda 795 SES üyesinin kamu görevinden ihraç edildiğini aktaran Atabey, ihraç edilen emekçilerin iş hukuk-*

ta dahi haklarını aramalarının önüne engel olundu”ğunu söyledi. OHAL döneminde ihraç edilen binlerce kişi hala atama beklemektedir.

Hapishaneler Birer İşkence Merkezi Gibi Çalıştı

Dünyada hapishane yapmakla övünen bir tek iktidar varsa o da sanırız AKP iktidarıdır! AKP döneminde 94 yeni hapishane yapılarak toplam hapishane sayısı 355’i buldu, bu sayıya 88 yeni hapishane daha eklenmektedir. 232.342 hükümlü ve 48.752 tutuklunun bulunduğu Türkiye’de hapishaneler birer işkence merkezine ve ölüm evine dönüştürülmüş bulunuyor. AKP, 12 Eylül dönemini aratmayan uygulamalarla hapishanelerde siyasi tutuklulara sistematik bir işkence uygulamaktadır.

Siyasi tutsaklara uygulanan çıplak arama ile insanların onurları kırılmak istenmekte. Kitap ve mektup yasakları, olağan uygulamaları gibi devam etmektedir. Tutuklular, keyfi uygulamalara karşı çıktıkları için aile ve avukatlarıyla aylarca görüştürülmemekte, - infazları yakılarak yıllarca ek cezalarla cezalandırılmaktalar. 1 Ocak 2021 tarihinde çıkartılan infaz yasasıyla, şartlı tahliye olanların hiçbir mahkeme kararına dayanmaksızın “suç işleme ihtimaline dayanılarak hapishanede tutulmaları” için yasada değişiklik yapıldı. 3 bin çocuk, hapishanelerde annelerinin yanında yaşıyor. Ayrıca yüzlerce hasta tutuklu, yaşam mücadelesi vermektedir ve 2002 ile 2021 arasında 103 politik tutsak hapishanede hayatını kaybetmiştir.

AKP; İşçi Sınıfının Düşmanı Bir Parti

AKP iş başına geldiği 2002 yılından bu yana 16 grev yasaklandı. İş başına geldiğinde “adalet” diyen AKP, sıra işçilerin hak arama eylemine gelince temsilcisi olduğu patronların çıkarları için her şeyi yaptı, işçi sınıfının grevlerini faşizan bir uygulamayla yasakladı. AKP’nin yasakladığı işçi sınıfının 7 grevi, OHAL döneminde yapıldı.

AKP’nin yasakladığı ilk grev, 1 Temmuz 2003’teki Petrol-İş’in örgütlendiği Petlas grevi oldu. 8 Aralık 2003’teki Paşabahçe Cam Fabrikası’nın işçi grevi daha başlamadan yasaklandı. Buna rağmen işçiler, greve gittiler, bu grev de AKP tarafından yasaklandı. 21 Mart 2005’te Lastik-İş’in grevi yasaklandı. 1 Eylül 2005’te Türkiye Maden-İş’in Erdemir Madencilik’teki grevi, 27 Haziran 2014’te Şişecam’a bağlı 10 iş yerindeki grev yasaklandı. 30 Ocak 2015 tarihinde Birleşik Maden-İş’in 22 iş yerinde başlattığı grev yasaklandı. OHAL döneminde Asil Çelik’deki grev yasaklandı. 20 Ocak 2017 tarihinde Birleşik Ma-

den-İş'in EMİS iş yerindeki grevi yasaklandı. 20 Mart 2017 tarihinde Akbank grevi yasaklandı. 24 Mayıs 2017 tarihinde Şişecam grevi yasaklandı. Mefar İlaç Fabrikası'nın 5 Haziran 2017'de aldığı grev kararı yasaklandı. MESS'e bağlı iş yerlerinde 130 bin işçiyi kapsayan grev daha başlamadan yasaklandı. 23 Mayıs 2018 tarihinde Petrol-İş'in Adana ve Mersin'de aldığı grev de yasaklandı. Ve en son İzmir Banliyö Taşımacılığı Sistem Ticaret AŞ'ye bağlı iş yerindeki grev, R.T.Erdoğan tarafından 60 gün süreyle yasaklandı.

AKP dönemi, sadece grevlerin yasaklandığı değil, işçi katliamı dönemidir de.

İşçi Sağlığı ve Güvenliği Meclisi (İSİG), AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılından itibaren her yıl meydana gelen iş cinayetlerini derledi. Rapora göre; Kasım 2002'den bu yana iş cinayetlerinde en az 28 bin 380 işçi hayatını kaybetti.

İSİG'in 2002-2011 dönemi verileri Sosyal güvenlik Kurumu, 2012-2021 dönemi kendi verilerine göre yıl yıl yaşanan iş cinayetlerinde artış şöyle oldu: 2002 yılının son iki ayında en az 146 işçi, 2003 yılında en az 811 işçi, 2004 yılında en az 843 işçi, 2005 yılında en az 1096 işçi, 2006 yılında en az 1601 işçi, 2007 yılında en az 1044 işçi, 2008 yılında en az 866 işçi, 2009 yılında en az 1171 işçi, 2010 yılında en az 1454 işçi, 2011 yılında en az 1710 işçi, 2012 yılında en az 878 işçi, 2013 yılında en az 1235 işçi, 2014 yılında en az 1886 işçi, 2015 yılında en az 1730 işçi, 2016 yılında en az 1970 işçi, 2017 yılında en az 2006 işçi, 2018 yılında en az 1923 işçi, 2019 yılında en az 1736 işçi, 2020 yılında en az 2427 işçi, 2021 yılının ilk on ayında ise en az 1.847 işçi hayatını kaybetti.

Satılmadık Kamu İşletmesi Bırakılmadı

AKP, iktidarı döneminde kamuya ait yüzlerce işletmeyi kendi yandaşlarına yok pahasına sattı. İşletmelerin önemli bir bölümü çalışır haldeyken "zarar ediyor" gerekçesiyle emperyalist tekellere ya da AKP yanlısı şirketlere peşkeş çekildi. Satılan kamu işletmelerinden binlerce işçi içten çıkartıldı.

"(...) AKP, Türkiye'nin en büyük şirketlerini, fabrikalarını, otellerini, limanlarını, enerji üretim tesislerini, elektrik ile doğal gaz dağıtım şebekelerini ve arazilerini yerli ve yabancı özel şirketlere sattı. 2002 – 2021 tarihleri arasında özelleştirmeden elde edilen 62.9 milyar doların çok büyük bir bölümü kamunun borç ödemelerine, geri kalan ise satılan şirketlerin borçlarına ve personel ödemelerine gitti. Özelleştirme İdaresi'nin portföyünde yaptığı incelemeye göre, toplam büyüklüğü 45 milyon metrekaresi bulan yaklaşık 2 bin 150 taşınmaz özelleştirilecek. Sadece Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi'ne ait

40'a yakın şehirde 6 milyon 876 milyon metrekare büyüklüğündeki 583 arazi satılmayı bekliyor. İktidarın gelecek yılki yol haritası olan yıllık programa göre, liman ve santrallerin özelleştirilmesi sürecek. Toplam 20 milyon metrekarelik Hazine taşınmazı 'yatırımcılara' arz edilecek." (Ö.Politika)

Rüşvet ve Yolsuzluk İktidarın Bir Parçası Oldu

En büyük rüşvet ve yolsuzluk, AKP döneminde oldu. AKP'nin yaptığı en büyük yolsuzlukları devlet bakanlıkları ve bizzat RTE kendisi yaptı. Devlet ihalelerinde dönen yolsuzluk, milyarca lirayı buldu. En büyük yolsuzlukların döndüğü yerlerden biri de AKP'nin kurduğu vakıflar oldu. Rüşvet ve yolsuzluğa karışmayan bakanlık yoktur. Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki 21 milyon liralık yolsuzluk ise en bilinen yolsuzluk olarak tarihe geçti.

Keza, 17-25 Aralık 2013 tarihi Türkiye'de AKP iktidarının devleti soyup soğana çevirdiği tarih olarak kayıtlara geçti. Ayakkabı kutularında ele geçen milyon dolarlar yolsuzluğun boyutunu anlamak için yeterli olsa da, AKP çalabildiği kadar çalmayı hiçbir zaman ihmal etmedi! Mali Adalarına kaçırılan milyon dolarlar ve en son Merkez Bankası'ndan iç edilen 128 milyar dolar ise işin tuzu biberi oldu.

AKP Suç Örgütleriyle Hep İç İçe Oldu

AKP'nin 22 yıllık iktidarındaki icraatlarından biri de mafya ile daima iç içe olmasıdır. AKP'nin bu icraatı artık uluslararası alanda da tescillenmiştir. İsviçre'de bulunan "Uluslararası Organize Suçlara Karşı Küresel Girişim" adlı kuruluş dünya çapındaki suç örgütleri ve bu suç örgütleriyle mücadele eden devletler ve bu örgütlerle iç içe olan ülkelerle ilgili yayınladığı raporda Türkiye 12. sırada yer alıyor. Bu durumda Türkiye 193 ülke arasında organize suç örgütlerinin en fazla olduğu ülkelerin başında geliyor. Raporda "Türkiye, kıtalar arası tabloda Asya'da beşinci Avrupa'da ise birinci sırada. Yapılan tespitlere göre; Türkiye, "yüksek suç yoğunluğu-düşük yoğunluklu mücadele" grubunda yer alıyor denilerek AKP iktidarının bu suç örgütleriyle ne kadar iç içe olduğunu göstermiş oluyor.

Türkiye'de mafya ve iktidar sadece AKP döneminde değil, 1990'lardan bu yana devlet ve mafya hep iç içe oldu. Tansu Çiller'in Başbakan, Meral Akşener'in İçişleri Bakanı, Mehmet Ağar'ın Emniyet Genel Müdürü olduğu dönemde özel bir mafya örgütlenmesi hükümetle beraber çalıştı. Bu mafya örgütlenmesiyle Kürtlere karşı yürütülen savaşın giderlerinin önemli bir

bölümü uyuşturucu satışından elde edilmiştir. Eski MHP'lilerin bizzat görevlendirildiği şebekenin başında bulunan Mehmet Ağar'a bağlı olan Abdullah Çatlı, Korkut Eken ve Sedat Bucak'ın organize ettiği uyuşturucu trafiğinin belgeleri Susurluk'ta ortalığa saçılmış ve bu suç örgütü bir de kendi belgeleriyle ispatlanmıştı.

AKP, bu mirası devir aldı ve aktörleri değiştirip makyajlayarak sürdürdü. Direkt RTE'ye bağlı olarak çalışan Sedat Peker, hem uyuşturucu ve kara para aklama işlerinde kullanılmış hem de devrimcilerin ve Kürt yurtseverlerin kaçırılması ve katledilmelerinde kullanılan bir suç örgütü olmuştu. MHP'li mafya üyesi Alaattin Çakıcı'nın özel bir afla cezaevinden salıverilmesinden sonra mafya çeteleri sadece birer suç örgütü olmamış günlük siyasi faaliyetlerde bulunarak, AKP'nin sivil tetikçileri olarak faaliyetlerine hız vermişlerdir.

Kısaca bağlamak gerekirse, TC'nin kuruluşunun yüzüncü yılında, kuruluş felsefesi de uygulamaları da bugün AKP eliyle "başarılı" bir şekilde sürmektedir. Egemen sınıfların kendi içlerindeki klik çatışmasında AKP hala güçlü pozisyonunu sürdürmektedir.

TC'nin Kuruluş İdeolojisi Kemalist Faşizm ve Günümüzdeki Varyantı

“Kemalizm’in hedefi ülkeyi “Türkleştirmek” ve “İslamlaştırmak”tı. Bunun için İTC döneminde yapılan soykırım döneminde çıkarılan Emval-i Metruke Kanunu, Kurtuluş Savaşı bittiğinde de uygulamaya kondu. Bu kanuna dayanılarak, Ermeniler ve Rumlar soykırım ve zoraki tehcirle buldukları yerlerden arındırılmışlardır.”

Ülkemizde sorun ve çelişkiler çözülmediği gibi mevcut durum giderek daha çetrefilli bir döneme girmiş durumdadır. Bunun sonucu işçi sınıfı ve emekçi yığınların sömürsü had safhaya varmıştır. Yoksullaşma en üst düzeye çıkmıştır. Ülkenin girdiği sarmal durumun bedeli tamamen emekçi sınıflara yüklenmiştir. Elbette ki yoksulluk ve işsizlik her zaman var olmuştur. Sınıf çelişkileri, sömürü, baskı ve koyu diktatörlük dönemleri her zaman yaşanmıştır. Lakin günümüzdeki mertebeye çıkmamıştır. Bu, söylem düzeyinde bir propaganda değildir, sadece birkaç rakam-veri bu durumu net olarak ortaya koyuyor. Açlık sınırının 13 bin, yoksulluk sınırının ise 43 bin TL'yi aştığı mevcut koşullarda, asgari ücret ise 11 bin 400 TL'dir. Yani yoksulluk sınırının dörtte biri. Tek büyüyen açlık-yoksulluk sınırı ile asgari ücret arasındaki uçurum değişildir. Asgari ücret ve altında çalışan işçi-emekçilerin oranı da en yüksek seviyeye çıkmış durumdadır. Kayıtlı çalışanların yüzde 65'i asgari ücret alırken yüzde 21.7'si bunun da altında ücret alıyor. Kayıtlı çalışanların durumunda ise asgari ücretin yani açlık sınırının altında ücret alanların oranı yüzde 84.7'yi bulmuş durumda. Sadece bu üç veri dahi ülkemizde ezen ve sömüren sınıflarla, ezilen ve sömürülenler arasındaki çelişkilerin ve buna bağlı olarak da baskı mekanizmalarının günümüzde en keskin düzeye çıktığını söylemek için yeterlidir.

Diğer yandan bu duruma bağlı olarak ezilen sınıflar ile Kürt ulusu, Aleviler, emekçi kadınlar ve baskıya tabi tutulan tüm kesimler üzerindeki faşist diktatörlük daha katmerli boyutlara tırmandırılmıştır. Öyle ki, R.T.Erdoğan'ın şahsında tek kişi üzerinden lanse edilen diktatörlük günümüzde en gerici ve en saldırgan halini almış durumdadır. AKP-MHP üzerinden uygulanan faşist diktatörlük ordu, polis, yargı kurumları tarafından had safhaya tırmandırılmıştır.

Bu faşist diktatörlüğün kökeni elbette ki yeni değildir. Sınıfsal, ulusal, cinsel, dini vb. baskıya dayalı diktatörlüğünün tarihi, yüz yıl öncesine kadar gitmektedir. Bu diktatörlüğün, ideolojik-politik temelini Kemalist doktrin oluşturmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti devleti, Kemalist Türk-İslam Sentezi üzerine kurulmuştur. Hem tüm emekçi sınıflar hem Kürt ulusu ve Ermeniler, Rum ve Süryaniler hem de Aleviler üzerinde en bağınaz ve en şovenist diktatörlüktür. Dolayısıyla faşist Kemalizm'in karakteristik özelliği, tüm ezilen katmanları hedef almayı içerir. Bu diktatörlüğün tarihsel süreci, kendi içinde çeşitli evrelerden geçerek günümüze değin gelmiştir.

Ancak Kemalizm'in ideolojik doktrini daha TC kurulmadan evvel oluşmaya başlamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son evresinde II. Abdülhamit ve

İttihat ve Terakki Cemiyeti döneminde oluşan tarihsel koşullar ile ülke emperyalizme bağımlı hale geldi, feodalizm çözülme sürecine girdi, ülkeye dışarıdan komprador kapitalizm ihraç edildi ve böylece ülke sömürge, yarı-sömürge, yarı-feodal yapı halini aldı. Bu tarihsel koşulların alt yapıyı soktuğu süreç; beraberinde üst yapıda ümmet toplumunun yerini giderek din ile milliyetçiliğin iç içe geçtiği, gericiliğin, baskının, saldırganlığın şovenist muhteva içeren devlet yönetimine bırakmasını beraberinde getirdi. Bunun sonucu Pan-İslamizm, Pan-Türkizm doktrini Osmanlı Devleti'nin sonlarında sistemin yapısına damgasını vurmuştur. Çok uluslu ve -Müslümanlarla beraber, Hıristiyanların, Alevilerin de olduğu- çok dini-inançlı heterojen toplumun, tek ulus ve tek dine dayalı homojen topluma dönüştürülmesi hedeflendi. Devleti elinde tutan güruh diğer milletlere mensup halkların soykırımla tasfiyesini ve onların topraklarını, mal ve mülklerini gasp etmeyi, tarihsel izlerini tümünden silmeyi hedef edindi. Geçen yüzyılın ilk soykırımına damgasını vuran halet-i ruhiye buydu. Gözü dönen ve çığırından iyice çıkan devleti soykırıma iten, bu sınıfsal amaçtı. Bu soykırımın ideolojik-politik savını Pan-İslamizm ve Pan-Türkizm oluşturmuştur. Hıristiyan dinine mensup halklar hedef alınmıştır. Ermeni, Rum, Asuri, Keldani soykırımı bu dürtüyle yapılmıştır.

Bu soykırımı yapan İTC'den sonra yönetimi "Türkleştirme", "İslamlaştırma" sloganlarıyla Kemalist devlet devraldı. Uluslararası alanda emperyalizmin tüm pazarlara girmesi ve sermaye ihracının hakim hale gelmesi, geri ülkelerin yarı-sömürge halini alması ve bağımlı kılınması, artık ortaçağın monarşist yönetimlerinin yerini tarihsel olarak faşist diktatörlüklere bırakmasını beraberinde getirdi. Türkiye'de Kemalist devletin faşizme tekabül eden yapısı bu koşullarda oluşmuştur. Bunun sonucu, Türkiye'deki yönetimin faşist yapıya bürünmesinin nesnel ve öznel şartları da ortaya çıkmıştır...

Kemalizm ve Faşizm

Yukarıda belirttiğimiz gibi Osmanlı Devleti'nin çöküşe uğradığı son dönemlerde Kemalizm'in koşulları oluşmaya başladı. Bunun sonucu TC devleti, önceki devletin ardılı olarak kuruldu. I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda İttifak Devletleri kutbunda yer alan İTC, savaştan yenilgiyle ayrılınca Osmanlı Devleti yıkıldı. Mustafa Kemal önderliğindeki İTC ardılları, bir yandan sultanlığı ortadan kaldırır ve işgal altındaki sömürgeleştirilmiş toprakları geri alırken diğer yandan önceleri karşısında yer aldıkları İtilaf Devletleri'nin güdümüne girerek Kemalist TC devletini kurdular.

Böylece sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal düzenin yerine yarı-sömürge, yarı-feodal düzeni getirdiler. Dolayısıyla bir önceki devletin yapısını, sorunlarını, baskı, sömürü ve zulmünü sürdürdüler. Daha önceki yönetim, askeri kesimden oluşuyordu. Daha sonraki Kemalist devletin yönetimi de daha çok asker kökenli kesime dayanırken, sınıfsal olarak ise Türk komprador büyük burjuvaları, toprak ağaları, tefeciler, eşraf takımı ve milli karakterdeki orta burjuvaziydi. Ve en nihayetinde yönetimi devralanlar önceki kesimin bağrından çıkan bağınaz ve gaddar kesimden oluşuyordu.

Rum ve Ermeni Soykırımının Tamamlanması...

Kemalist devletin başını çeken Mustafa Kemal ve diğer kurucuları tarafından Kurtuluş Savaşı'nda Kuvayi Milliye örgütlenmesi oluşturuldu. Dolayısıyla Kuvayi Milliye farklı koşullarda oluşsa da İTC'nin halefleri ve onların ruh haliyle oluşan örgütlenmedir. I. Paylaşım Savaşı sonrası Kemalistler tarafından kurulan devlet eskiye kıyasla daha dar sınırlar içerse de devletin karakterini oluşturan esas unsur ırkçılık, ulusal baskı ve tahakkümdür. Ve bu devletin "Türkleştirme", "İslamlaştırma", emelleri üzerine "Ne mutlu Türk'üm Diyene", "Bir Türk Dünyaya Bedeldir", "Türk Öğün, Çalış, Güven" vb. şiarlarla homojen toplum oluşturma hedefi, Kemalist TC Devletinin de resmi doktrini ve pratik hattını oluşturdu. Güneş Dil Teorisi safsatasıyla bütün dillerin Türkçeye dayandığı ve tüm insanlığın Türk kökenli olduğu şeklindeki aslı astarı olmayan ırkçı tezlerle toplumu kendi bünyesinde örgütlemeyi hedef edindi. Türk ulusal yapısıyla ortak yanı olmayan ulusal ve dini yapılar hedef alındı. Öne çıkan "Türkleştirme" ve "İslamlaştırma" emelleriydi. Ve bu emelleri daha Kurtuluş Savaşı denilen dönemde uygulamaya koymuşlardı.

Diğer taraftan "savaşın" gerçek muhtevası ve esas hedefleri "Kurtuluş savaşı", "Milli Mücadele" yaftasıyla gizlendi. Yapılan sanal ve uydurma tahlillerle toplum nezdinde gerçekler kamufler edildi. Yapılan katliamların, ulusal baskı ve saldırıların, sömürü ve sınıfsal baskıların üstü Türk burjuvazisi tarafından oluşturulan sanal ulus imajı ve ilkel milliyetçilikle örtülmeye çalışıldı. Oysa "Kurtuluş Savaşı'nın" gerçek muhtevası ve hedefi başkaydı. Geçmiş soykırımı rağmen hala sağ kalan Hıristiyan toplulukları tümünden yok etmek, izlerini dahi silmekti.

Bunun sonucu "Kurtuluş Savaşı" İTC'nin yaptığı soykırımdan sağ kalan Rum ve Ermenilerin tümünden yok edilmesini hedeflemiştir. 1915-1916 soykırımı ve tehciri ile Ermeni, Rum, Asuri/Süryani nüfusun ezici çoğunluğu katledilmiş, yaşadıkları topraklardan sürülmüş, yarattıkları değerler gasp edilmişti. Sosyal ve kültürel izlerinin silinmesi için her şey yapılmıştı. 1950'lere gelindi-

ğinde hala belli yerlerde kalan Ermeni ve Rum nüfusu vardı. Son kesim de Kemalizm döneminde Türklük ideolojisini rahatsız ediyordu. Onların mayasında da “katıksız”, “arı”, “saf” toplum yaratma dürtüsü vardı. 6-7 Eylül 1955’te başta Rum ve Ermeniler olmak üzere Müslüman olmayan halka karşı gerçekleştirilen saldırıların arkasında, çok partili sisteme geçişin ilk denemesinde iç ve özellikle Kıbrıs meselesiyle bağlantılı olarak dış politikada yaşanan tıkanıklıkların, halk içindeki hoşnutsuzluğun, ekonomik sorunların içindeki TC devleti vardı. Bunun sonucu İTC’nin devamcısı Kemalist devlet, Rum ve Ermenilerin kalan kesimlerini hedef alarak bir önceki soykırımı tamamladılar.

İşte “Kurtuluş Savaşı’nın” ve sonrasında kurulan TC devletinin özü buydu. Resmi ideoloji Kurtuluş Savaşı’nın Mustafa Kemal’in ve arkadaşlarının 19 Mayıs 1919 tarihinde Samsun’a ayak basmasıyla başladığını belirtir. Oysa Mustafa Kemal’in gittiği Samsun ve diğer Karadeniz illeri hiçbir devlet tarafından işgal edilmemiştir. M. Kemal’in “ayak bastığı” o bölge Ege, Marmara, Akdeniz, Güneydoğu Anadolu’yu işgal eden İngiltere, Fransa, Yunanistan, İtalya gibi devletlerin işgali altında olan bir bölge değildir. O zaman oraya niçin gidilmiştir? Kime karşı “savaş”ılmıştır? “Kurtuluş Savaşı kime karşı başlatılmıştır”? Gerçekleri halktan gizlemenin telaşındaki köhne resmi ideolojinin bu sorulara bir cevabı bulunmamaktadır. “Kurtuluş Savaşı’nı” işgalci devletin olmadığı bölgeden başlatan Kemalist tez, gerçeği gizleyen sanal bir tezgahtan başka bir şey değildir.

Gerçek başkadır. Karadeniz’deki hedef, o bölgede olmayan işgalci devletler değildir. Orada hedef, asırlarca Karadeniz’de yaşayan Pontus Rumlarıdır. Nitekim Mustafa Kemal, Samsun’a onların hedef alınmasını, topraklarından zoraki tehcire zorlanmasını örgütlemek için gitmiştir. Hedef onların Karadeniz bölgesinden temizlenmesi ve arındırılmasıdır. Bundan dolayı Karadeniz’deki Pontus Rumlarının tehcir ve soykırım ile asırlarca yaşadıkları topraklardan tasfiye edilmesi hedeflendi. Bunun sonucu o bölgede Topal Osman gibi çete reisleri üzerinden örgütlenmeye gidildi. Karadeniz’de faaliyet gösteren çeteler üzerinden mahalli milis güçleri örgütlendi. Ve Karadeniz’in diğer bölgelerine yayılan bu çeteler, Pontus Rumlarına saldırdılar. Pontus Rumları zoraki tehcirle topraklarından zorla uzaklaştırıldılar ve 300 binin üzerinde Pontus Rum’u öldürüldü. Sağ kalan Pontuslular, Ege kıtasına doğru tehcir edildiler ve Yunanistan’a göçe zorlandılar.

Sonuçta Karadeniz bölgesi, Hıristiyan toplumdaki arındırılmıştır. Kalan azınlık kesim kendi dini, ulusal, eğitim vb. kurumlarından yoksun tutularak Müslümanlaştırıldı ve Türkleştirildi. “Kurtuluş Savaşı’nın başlangıcı budur! Ve bu soykırım ve tehcir her 19 Mayıs’ta “Kurtuluş Savaşı” başlangıcı olarak kutlanır!

Ülkenin Rumlardan tümünden arındırılmasını hedefleyen soykırım ve tehcir Trakya, Marmara, Ege bölgelerindeki Rumlara da uygulanmıştır. Özellikle 1920 sonlarında ve 1921 başlarında Kemalistlerin, İngiliz ve Fransız emperyalistleriyle uzlaşmaları, onların güdümüne girmeleri soykırımın önünü iyice açmıştır. Bu uzlaşma ve anlaşma sonucu emperyalistlerin Yunanistan'a yaptığı destek durdurulur ve destek Kemalistlere verilir. Bu destekle, emperyalistler işgal ettikleri topraklardan çekilirler ve Kemalistlere silah yardımı yaparlar. Bunun sonucu 1921-1922 tarihlerinde Sakarya, Dumlupınar, 1. ve 2. İnönü Savaşları ve İzmir işgali ile Yunan güçleri işgal ettikleri topraklardan çıkarılırlar ve bu hengâmede sivil Rumlar hedef alınırlar. Rumlar zorla topraklarından çıkarılırlar ve zoraki tehciire zorlanırlar. Bu tehcir esnasında bir kesim yollarda katledilir, diğer kesim Ege denizinde boğdurulur. Diğerleri de Yunanistan'a göçe zorlanırlar. Böylece soykırıma dayalı tehcirle asırlarca yaşadıkları topraklardan sürülürler. Buna da "Kurtuluş Savaşı" denir!

Diğer taraftan 1915 soykırımından sağ kalan Ermeniler de hedef alınmıştır.

Yunanistan tarafından işgal edilen Ege bölgesi dışında İngiltere, Fransa, İtalya devletleri de Türkiye'nin topraklarına girmişlerdi. I. Paylaşım Savaşı'nın galip devletleri Mondros Antlaşması sonucu bugünkü Türkiye sınırları içinde bulunan bazı illerini işgal ettiler. 13 Kasım 1918 tarihinde o dönem başkent olan İstanbul, İtilaf Devletleri tarafından işgal edildi. Antep, Maraş Urfa, Adana illerine de İtilaf Devletleri adına giren İngiltere, 1919 sonuna kadar bu illerde kaldı. Bu süre içerisinde yöre halkı İngiltere ile çatışmadı. Ayrıca 28 Mart 1919'dan 5 Temmuz 1921 tarihine kadar İtalya, Antalya iline girmiş ve askeri üs olarak kullanmıştır. Bu dönemde bu işgalci devletlere karşı silahlı bir direniş yaşanmamıştır.

İngiltere'nin girdiği illerden çekilmesi üzerine o bölgeye Fransa girmiş, ancak İngiltere'ye tavır almayan yöre halkı Fransa işgaline tavır alır. Bunun sonucu Fransa ile çatışma yaşanmıştır. Bu çatışmanın esas nedeni ise bölgeye giren Fransız askerleri içinde Ermenilerin olmasıdır. Fransa, soykırımdan sağ kurtulan ve Suriye'ye tehcir edilen o yörenin Ermenilerini, işgal edilen topraklarına kavuşacakları vaadiyle ordusu içine almıştır. Yörenin eşrafı, tüccarı, toprak ağaları bundan rahatsız olmuşlardır. Çünkü işgal ettikleri ve el koydukları topraklar, mal ve mülklerin tekrar Ermenilere verileceği olasılığından korkmuşlardır. Fransız işgaline karşı koyuşun motivasyonu da budur:

"'Milli Mücadele'nin yedi düvelle savaş, anti-emperyalist bir mücadele olduğuna dair iddialar sonradan uydurulmuş safsatalardır. 'Milli Mücadele', Ermeni katliamı ve Anadolu'nun Rumlardan temizlenmesi sürecinde katledi-

lip-sürgün edilenlerin varlıklarına el koyanlarla, devletsiz kalma telaşına düşen ittihatçıların (devletluların densin) ittifakına dayalı bir hareketti. Bu iki kesimin 'ortak amacı', el koydukları Ermeni ve Rum mallarının elden gitmesini engellemek, ne pahasına olursa olsun (manda yönetimi de dahil) devleti elde tutmaktı. Önemli olan 'nasıl bir devlet' değil, mutlaka bir devlete sahip olmaktı. Bir kere 'Millî Mücadele' döneminde, Doğu'da emperyalist devletlerle bir çatışma yaşanmıyor; Güneyde Fransızlarla Urfa, Maraş ve Antep'te çatışma olmuştu ama bu çatışma, Fransızların bölgedeki varlığına tepkinin sonucu değil, Fransızların Ermenilere arka çıkmasına duyulan öfkenin sonucuydu... Zira Fransızlar 1916 yılından başlayarak, Ermenilerden oluşan birlikler kurmuşlardı. Zaten bölgenin İngilizler tarafından işgal edildiği 1919 sonuna kadar hiçbir çatışmanın olmayışı da, yukarıda söylenenleri doğrular niteliktedir." (Fikret Başkaya, Yediyüz, s. 305)

Yukarıdaki alıntı "Millî Mücadele"nin imgesini ve özünü açık olarak belirtiyor. Dönemin Türk ticaret burjuvazisinin, toprak ağalarının, eşraf kesiminin ve az sayıdaki komprador burjuvazi ile devletin askeri bürokrat kesiminin durumu buydu. Emelleri, hedefleri soykırımla ve zorla topraklarından arındırılmış Ermenilerin ve Rumların gasp edilmiş topraklarını, mal ve mülklerini kendi mülkiyetlerinde tutmak ve bu emellere hizmet eden devlet yapısı oluşturmaktı. Bu da Ermenilerin, Rumların, Süryanilerin, Yahudilerin ulusal ve toplumsal olarak hedef alınması, köklerinin ve izlerinin silinmesiyle mümkündü.

Bu hareketin bürokrat kesimi Mustafa Kemal önderliğinde asker ve bürokratlardan oluşuyordu. Ordu, onların elindeydi. Amaçları ne pahasına olursa olsun, kendi ulusal ve şovenist emellerine dayalı bir devlet oluşturmaktı. Ama bu devletin bir ekonomik ve sosyal bir yapısı olacaktı. Bu sosyo-ekonomik yapının hakim sınıfları da vardı. Bu sınıflar Kaypakkaya yoldaşın belirttiği gibi Kemalî hareketin de başını çeken sınıflardı:

"Kemalist burjuvazinin İtilaf emperyalistleriyle işbirliğine, daha savaş yıllarında girdiğine işaret ettik. Toprak ağalarıyla ittifak ise, savaşın başından itibaren mevcuttur. Savaşın başını çekenler, Şnurov'un da belirttiği gibi, birbirleriyle kopmaz bağları bulunan, ticaret burjuvazisi, toprak ağaları, tefeciler, o zaman zayıf olan sanayi burjuvazisi idi. Bunların içindeki hakim unsur ise, ticaret burjuvazisi idi. Bu ittifak, emperyalizme bağlı olarak gelen bir kısım eski büyük ticaret burjuvazisinin ve milli azınlıkların burjuvazisinin (Ermeni, Rum burjuvazisinin) yerini aldı." (İbrahim Kaypakkaya, Seçme Yazılar, s. 195)

Yukarıda belirtildiği gibi "Kurtuluş Savaşı'nın" muhtevası Ermenilerden, Rumlardan kalan topraklar üzerinde Türk toplumu yerleştirmek ve Türk

burjuvazisini öne çıkarmak ve hakim kılmaktı. Bunun için 4-11 Eylül 1919 tarihinde yapılan Sivas Kongresi'nde gündemin temelinde de bu yatıyordu. Sivas Kongresi'nde bütün cemiyetler birleştirilerek Trakya ve Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kuruldu. Türkiye'nin çeşitli illerinden tüccarlar, toprak ağaları, tefeciler, eşraf ve Türk kompradorlar, şeyhler ve çeşitli aşiretler ile askeri kesim bunun için biraraya gelmişlerdir. Onları biraraya getiren gayrimüslimlerin pazarlarına ve zenginliklerine rakipsiz sahip olmak içgüdüydü... Erzurum ve Sivas Kongrelerinin amacı buydu...

Kemalist doktrinin damgasını vurduğu "Milli Mücadele" Türkiye içindeki Ermeniler ile Sovyet Ermenistanı'nı da hedef almıştır. Bunun sonucu, 1919-1920 tarihlerinde Türkiye'nin bazı topraklarının Antant emperyalistleri tarafından işgal altında bulundurulması üzerine Sovyetler'in Türkiye'ye verdiği destek savaşın sonuna kadar devam etmemiştir. 17 Ekim Devrimi sonrası Sovyetler Birliği'ne giren ve 1918-1920 tarihlerinde kendi denetimlerinde piyon yönetimler kuran Antant emperyalistleri, o tarihlerde Türkiye'nin bazı topraklarına da girdiler. Bunun üzerine emperyalizmin işgaline karşı güdük komunda da olsa tavır alan Kemalistlere taktik-politik destek yapılmıştır. Ancak Sovyetler'e yapılan saldırılara karşı Bolşevikler tarafından yapılan örgütlenme ve mücadeleyle emperyalistler ülkeden kovuldu ve onların kurduğu piyon hükümetler devrildi. Ve sosyalizmin inşasına geçildi. Bunun üzerine Antant devletleri, Kemalistleri açıktan desteklediler. Türkiye'de işgali kaldırdılar. Ayrıca Kemalistlerin Ermenistan ve Gürcistan saldırılarını desteklediler.

O dönemki adıyla Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) önderliğinde Antant emperyalistlerine ve Rusya'da kurulan gerici hükümetlere karşı elde edilen başarı ve uluslararası sosyalizmin önünün açılması sonucu emperyalizm ve proleter devrimleri çağına girildi. Bu gelişmeler sonucu emperyalistler Kemalistlerle uzlaştılar. Bunun sonucu Antep, Maraş, Urfa'da Fransa Kemalistlerle anlaşta ve bölgeden çekildi. İtalya da Haziran 1921'de Antalya'dan çekildi. Ve Yunanistan'a yapılan destek de 1921 başlarında kesildi ve Kemalistler desteklendi. Tüm bunlara bağlı olarak İngiltere'nin başını çektiği Antant emperyalistleri Kafkasya'dan geri çekildi. Ve -Kars ve Ardahan dışında- Ermenistan'ın Gümrü, Zangezür, Gürcistan'ın Batum, Ahısta, Ahılkalık illeri İngiltere'nin desteğinde Kemalistler tarafından işgal edildi. Tüm bu gelişmeler artık emperyalistlerle Kemalistlerin birlikte hareket etmesinin sonucudur. Bu gelişmeleri ve alınması gereken tavrı Siyasi Büro adına değerlendiren Lenin, 30 Kasım 1920'de Kafkasya temsilcisi Orjonokidze'ye şu mesajı ilettili:

“Kemalistlerle Kars yüzünden savaşmak gereksiz ama her sorunda onlara taviz vermek asla hoş görüyle karşılanamaz. Sovyetleşen Ermenistan için Aleksandrapol (şimdiki adı Gümrü) Kemalistlerden geri alınmalıdır. Eğer Sovyetler Ermenistan’ı Rus ordularının Ermenistan’da kalmasını istemiyorsa, bu durumda onların Sovyetler iktidarı kurmalarının önünde engel olmayız.

Sizlerden, Karabekir’in ordularını Ermenistan’a sokacaklarını ve Türk ordusunun batı cephesinden doğuya taşınacağına dair yaptığı açıklamanın, gerçek olup olmadığı konusunda elde ettiğimiz somut verileri bize aktarmanızı rica ediyoruz. Ayrıca, Karabekir’in ordularımızı Ermenistan’a sokmaktaki amacımızı bilmediğini ve Antant devletlerinin, Batum’a kolayca bir çıkartma yapmalarına bir zemin hazırlamadığını ve bizi Antant devletleriyle bir an evvel sürtüşmeler içine çekmeyeceği yanılığısına düşmemek için, bu konuda kapsamlı ve derinlemesine bir araştırma yapılması gerektiği unutulmamalıdır. Ve dahası her fırsatta kendilerinin de anti emperyalist olduğunu defalarca belirten iki yüzlü Kemalistlerin giderek bizlerden uzaklaşacağını, yönünü Antant devletlerine doğru çevireceğini hiçbir zaman aklınızdan çıkartmayın. (abc) Şimdi Türkiye’de ve özellikle de Kemalist ordu içerisinde, bütün dikkatlerinizi ve ağırlığınızı Sovyetlerin propagandası üzerine yoğunlaştırın. Kemalistlerin iki yüzlü politikalarını, emperyalistlerle olan entrikalarını açığa çıkartarak mahkum edin ve bu konuda Türkiyeli komünistlere geniş kapsamlı kampanya başlatmalarını, emperyalistlerle olan entrikalarını açığa çıkartarak mahkum edin ve bu konuda Türkiyeli komünistlere geniş kapsamlı kampanya başlatmalarını, Rusya ile Türkiye halklarının Antant devletlerine karşı ortak mücadeleyi ön plana çıkartacak propaganda çalışmalarına her türlü maddi manevi desteği esirgemeyin.” (S.Dikrani Alihanyan, Orjonikidze ve Ermenistan’da Sovyet İktidarının Kuruluşu, s. 56-57)

Görüldüğü gibi Kemalistler İngiltere ve Fransa ile anlaştıktan sonra onların onayıyla Kazım Karabekir komutasındaki askeri birlikler, 1920 sonları ve 1921 Haziran ayına kadar Ermenilere saldırdılar. Ermenistan’ın Gümrü ilinde 60 bin Ermeni öldürüldü. Bunun üzerine Sovyet ordusunun müdahalesi sonucu Kafkasya’ya giren Türk askerleri geri çekildi. Ve işgal edilen topraklar, Ermenistan Cumhuriyeti; Gürcistan toprakları da Gürcistan Cumhuriyeti içinde yer aldı. Buna rağmen işgal ettikleri bölgelerden geri çekilen Kazım Karabekir komutasındaki ordu Kars, Iğdır, Erzurum gibi Doğu illerinde Ermenilere saldırdılar. *“Tüm bu dönem boyunca Gümrü, Kars, Iğdır bölgesinde öldürülen Ermeni sayısı 198 bindir.” (Taner Akçam, İnsan Hakları ve Ermeni Sorunu, s. 518)*

Ayrıca yukarıda değindiğimiz Maraş, Antep, Urfa illerinde yapılan saldırılarda öldürülen Ermenilerin sayısı ise 30 bin civarındadır.

Görüldüğü gibi “Kurtuluş Savaşı” Rumların ve Ermenilerin yığınlar halinde öldürdükleri, yaşadıkları topraklardan yok edildikleri, varlıklarına el konulduğu bir dönemdir. Kemalizm’in hedefi ülkeyi “Türkleştirmek” ve “İslamlaştırmak”tı. Bunun için İTC döneminde yapılan soykırım döneminde çıkarılan Emval-i Metruke Kanunu, Kurtuluş Savaşı bittiğinde de uygulamaya kondu. Bu kanuna dayanılarak, Ermeniler ve Rumlar soykırımla ve zoraki tehcirle buldukları yerlerden arındırılmışlardır. Bunun sonucu onların bıraktığı mallar, literatürde ve uygulamada emval-i metruke (terk edilmiş mallar) olarak adlandırılmış ve devlet tarafından el konulmuştur. Ve sisteme hakim ticaret burjuvazisi, toprak ağaları, eşraf ve yeni palazlanan komprador burjuvazisinin mülkiyetine verilmiştir.

“Kurtuluş Savaşı” yukarıda vurgulandığı gibi Ermenileri, Rumları hedef alan, yok eden ve topraklarını gasp eden “savaş”tır. Ayrıca TKP’nin kurucusu Mustafa Suphi ve 14 yoldaşı da 29 Ocak 1921’de Karadeniz’de katledildiler. Böylece TKP, önderlikten yoksun kaldı. Sovyet Devrimi’nin uluslararası alanda yarattığı etkiden çekinildi ve ne pahasına olursa olsun savaş koşullarında TKP’nin ortadan kaldırılması hedeflendi ve de faşist emellerle kurulacak devlet önünde engel olacak partiye ağır darbe vuruldu. Soykırımı önlerine hedef koyan faşist Kemalizm, komünist partisinin ülke içinde yer almasına da tahammül edemedi.

Sonuç olarak; daha savaş içinde soykırımı önüne hedef koyan hareket, iktidarı ele geçirdiğinde tüm ezilenler üzerinde faşist diktatörlük uygulamıştır. Bu diktatörlük ile baskı, katliam ve sömürü en katmerli boyutlara tırmandırılmıştır!

Kürtlere ve Alevilere Karşı Kemalist Diktatörlük

Savaş sonrası Türkiye’de tüm ezilenlere karşı acımasız diktatörlük uygulandı. Kürtlerin ve Alevilerin varlığı tanınmadı. Kendi kimlikleriyle özgürce hareket etmelerine müsaade edilmedi. Zorla “Türkleştirme” diktatörlüğü onlar üzerinde de uygulandı. “Kurtuluş Savaşı”ndan önce Ermeniler, Rumlar, Süryaniler üzerindeki zor ve baskıya dayalı asimilasyon, savaş sonrası Kürtler ve Aleviler üzerinde tırmandırıldı. Bu baskı mekanizması, faşist Kemalist diktatörlük tarafından uygulandı. M.Kemal’in başında bulunan yönetimin hedefi Türklüğe dayalı saf toplum yaratmaktı. Bunun için Türkler ve Müslümanlar dışında diğer toplumların ulusal varlıkları ve inançları yadsındı, varlıkları inkar

edildi. Ve onlar üzerinde yukarıdan aşağıya doğru zor uygulandı. İktidarı ele geçiren Kemalist burjuvazi diğer ulusları ve inançları reddeden uluslaşmayı böyle oluşturmaya çalıştı.

Zoraki asimilasyona dayanan bu durum -burjuva demokratik devrimle tarih sahnesine çıkan ilerici karakter taşıyan burjuvazinin tersine- gerici, şoven ve diğer ulusların varlığını reddedenlerin diktatörlüğüne tekabül ediyordu. Eski ve köhnemiş sistemi alt ve üst yapısıyla, aşağıdan yukarıya doğru hedef alan burjuva devrimi değildi bu. Tersine eskiyle iç içe olan, statükocu, muhafazakar hareketti. Devleti elinde tutan Kemalistlerin doktrini, heterojen toplumu kendi homojen kafa yapılarına göre dizayn etmeyi amaçlıyordu. Bu durum mevcut devlet mekanizması üzerinden eski üst yapıyı ve alt yapıyı özünde muhafaza etmekte. Oynadığı bu misyon ile burjuvazinin ilerici rolünü tarihsel olarak yitirdiği dönemin gerici burjuvazisi idi Kemalistler. Bunun sonucu eskiye karşı haklı ve meşru zeminde yer alan hareketlere karşı inkarcı, ırkçı ve saldırganı. Bu niteliğiyle uluslararası emperyalist burjuvazinin manyetik alanında yer alıyordu.

Kemalizm bu minval üzerine oluşmuş bir sistemdi. Çağın en gerici, en şovenist, en bağınaz doktrininin damga vurduğu faşist bir diktatörlüktü. Nitekim iktidara geldiğinde acımasız varlığını devam ettirmiştir.

Kemalizm'in ırkçılığı, Kürtler ve Aleviler üzerinde daha çok savaş sonrası dönemde uygulanır. Ancak daha Kurtuluş Savaşı döneminde Alevi Kürtler onların saldırısına maruz kalmışlardır. Sivas ve Erzincan yöresinde Alevi Kürtlerden oluşan Koçgiri aşireti isyan etmişti. Sivas ve Erzurum kongrelerinde alınan kararlara uymayan ve "Kurtuluş Savaşı'na" katılmayan Koçgiri aşireti, Kemalistlere karşı başkaldırır. Onların baskı ve yaptırımlarına karşı tavır alır. Kurtuluş Savaşı'nda onlarla hareket etmezler. İsyan başlatıp ayaklanırlar. Gerçi ayaklanma öncesi M.Kemal, aşiretin reislerinden Alişan Bey ile Sivas'ta görüşme yapar ve ona milletvekilliği teklifinde bulunur. Ancak Alişan Bey bu teklifi reddeder. Bunun üzerine 6 Mart 1921'de başlayan ayaklanma, geniş alanlara yayılır. Sakallı Nurettin Paşa'nın emrinde, Topal Osman'ın komutasındaki Giresun Alayları bölgeye gönderilir. 1921 yılının Haziran ayında isyan bastırılır. Binlerce Alevi Kürt öldürülür, isyanın başını çekenler idam edilir.

Ermenilere ve Rumlara saldıran ve onları topyekûn hedef alan Kemalistlerin, savaş içinde Koçgiri aşiretine yaptıkları bu saldırı, Kürtlere ve Alevilere karşı yapılacak saldırıların başlangıcıdır. "Millî Mücadele", "Kurtuluş Savaşı" yaftalarıyla bu saldırıların üstü örtülmüştür. Ve varlıkları reddedilen, mağdur

durumdaki yöre halkı, gerici mihraklarca hedef alınmıştır. Haklı ve meşru talepleri “Türkleştirme”, “İslamlaştırma” emelleri güden güruh tarafından saldırıya maruz kalmıştır.

Bu saldırıya ve katliama, Kemalistlerle önceleri “karşıt” kutupta yer alan 1. Paylaşım Savaşı'nın galip devletleri tarafından göz yumulmuştur. Çünkü Kemalistler ve İngiltere-Fransa masaya oturmuş, görüşmeye başlamış ve belli anlaşmalar yapmışlardır. M.Kemal artık onların saflarında hareket etmeye başlamıştır.

Oysa önceleri Kemalist hareket ile Antant devletlerinin “rakip” oldukları dönemde, 10 Ağustos 1920'de padişah kesimi ile Sevr Anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma ile Kemalistler üzerinde baskı unsuru oluşturulur. Türkiye sınırları küçük gösterilir ve Kürdistan ile Ermenistan sınırları çizilir. Böylece Kemalistler üzerinde politik arenada yaptırıma gidilir. Kemalistlere bir nevi şantaj yapılır. Ve bir süre sonra yapılan baskı ve yaptırımlar sonucu varılan anlaşmayla Sevr Anlaşması feshedilir. Ve 24 Temmuz 1923'te İngiltere ve Fransa'nın başını çektiği devletlerle Kemalistler arasında Lozan Anlaşması imzalanır. Böylece Türkiye'nin bugünkü sınırları çizilir. Zaten 1. Paylaşım Savaşı'nın galip emperyalist güçleri Asya'da, Afrika'da, Balkanlar'da, Latin-Amerika'da nasıl ki pazar durumunda olan bağımlı ülkelerin sınırlarını çizdiler; önceleri Osmanlı sınırları içinde yer alan birçok ülkenin sınırlarını da -Osmanlı İmparatorluğu'nun ardılı olan- TC devletinin sınırları dışında çizerler. Kürdistan'ı da dört parçaya bölen bu devletlerdir. Ve TC'ye mevcut sınırlar içinde yer verirler! Dolayısıyla “Kurtuluş Savaşı”nın, -TC'nin resmi doktrininin yansıttığının tersine- sonucu ve sınırları emperyalist devletler tarafından önceden belirlenmiştir. Bu sınırlar daha savaş öncesi Sykes-Picot, 16 Mayıs 1916'da Britanya İmparatorluğu ve Fransa arasında yapılan, daha sonra Rusya'nın da katıldığı Osmanlı Devleti'nin Ortadoğu'daki topraklarının paylaşılmasını öngören gizli antlaşmadır. Antlaşma, 1917'de Rusya'da iktidarı ele geçiren ve emperyalistlerle hareket etmeyen yeni Sovyet Hükümeti tarafından ifşa edilmiştir.

Ancak burada en büyük fatura, Ermeniler ile Kürtlere çıkmıştır. Yukarıda belirttiğimiz gibi Ermeniler, 1. Paylaşım Savaşı döneminde ve “Milli Mücadele” içinde soykırımla yok edilirler. Diğer taraftan “Kurtuluş Savaşı” sonrasında Kürdistan, emperyalistler tarafından dört parçaya bölünür. Ve dört devletin sınırları içine dahil edilir. Yaşadıkları topraklar askeri olarak ilhak edilir, siyasi olarak ulusal varlıkları inkar edilir, dilleri yasaklanır, ulusal kimlikleri yasaklanır, ruhsal ve kültürel olarak da baskı altına alınırlar. Ve bu baskıya bağlı olarak katliam ve soykırım girişimleriyle karşı karşıya kalırlar.

İbrahim Kaypakkaya, Kürt ulusunun durumunu net bir şekilde görmüştür. Kürtler üzerinde Kemalist diktatörlüğün baskı ve şovenizmi nasıl katmerli boyutlara tırmandırdığını açık ve net bir şekilde belirtmiş ve mahkum etmiştir:

“Kemalist diktatörlük, azınlık milliyetlerin, özellikle Kürt milletinin bütün haklarını gaspetti. Onları zorla Türkleştirmeye girişti. Dillerini yasakladı. Zaman zaman başgösteren Kürt milli hareketini, bazı Kürt feodalleriyle de el ele vererek insafsızca ezdi, peşinden kitle katliamlarına girişti, kadın erkek, çocuk çocuk, genç ihtiyar, binlerce insanı katletti, ‘askeri yasak bölge’ ilanlarıyla, ‘örfi idare’ zorbalıklarıyla Kürt halkı için hayatı çekilmez hale getirdi. Sadece Dersim ayaklanmasından sonra katledilen Kürt köylülerinin sayısı 60.000’in üstündedir. Lozan’da Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı alçakça çiğnendi. Kemalistlerle emperyalistler, Kürt ulusunun kendi istek ve eğilimini hiç sayarak, pazarlıkla, Kürdistan bölgesini çeşitli devletler arasında böldüler. Azınlık milliyetlere ve özellikle Kürtlere, son derece aşağılayıcı muamele yapılıyordu, onlara her türlü hakaret mubah görülüyordu.” (İbrahim Kaypakkaya, Seçme Yazılar, s. 205-206)

İbrahim yoldaşın Kürtlerin durumuna ilişkin birçok defa belirttiği bu durum, TC’nin kurulmasıyla uygulamaya konmuştur. TC devleti Kürtlerin varlığını hep inkar etmiştir. Pratik olarak da onların topraklarını hep işgal altında tutmuş, Kürt ulusu üzerinde katmerli baskı uygulamıştır.

Elbette ki Kürtlere mubah görülen bu baskı ve tahakküme karşı, Kürt halkı tepki ve direniş göstermiştir. Daha TC’nin kuruluşunun hemen akabinde 1925 yılının Şubat ayında Şeyh Sait Ayaklanması oldu. Dillerinin yasaklanması, kültürel olarak baskı altına alınmaları, Türklüğün dayatılması Kürtlerin tepkisine neden olmuştur. Bu baskı ve yaptırımlara karşı haklı talepleri reddedilen Kürtler, Şeyh Sait önderliğinde başta Diyarbakır ve çevre illerde başkaldırırlar. Oysa Erzurum Kongresi’nde Mustafa Kemal tarafından Kürtler lehine söz verilmiştir. Ancak bu söz tutulmamıştır. Kısacası bu isyan, ulusal ve demokratik taleplerin yerine getirilmemesi üzerine yaşanmıştır.

Ancak isyan, devlet tarafından bastırıldı ve 13 ilde sıkıyönetim ilan edildi. Şark Islahat Mahkemeleri kuruldu ve Şeyh Sait ve isyanın başını çeken 48 kişi idam edildi. Ayrıca hükümet tarafından çıkarılan 20 Nisan 1925 tarihli 134 sayılı karar ile Batı illerine sürgün kararı çıkarıldı. Ve bu karar uygulandı. Tüm bunlar İnönü tarafından şöyle ifade edilmiştir: *“Vazifemiz Türk vatanı içinde bulunanları behemehal Türk yapmaktır. Türklere ve Türkçülüğe muhalefet edecek anasırı (unsurları)kesip atacağız. (abç) Vatana hizmet edeceklerde*

arayacağımız evsaf (nitelikler) her şeyden evvel o adamın Türk ve Türkçü olmasıdır.” (Cafer Demir, Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminde Dersim, s. 92-93) Katliamın resmi olarak böyle dile getirilmesi, Kürtlere yönelik tehdittir. Ve Kürtleri ve Alevileri hedef alacak “Türkleştirme” ve “İslamlaştırma” politikasının açıktan dile getirilmesidir... Nitekim Şeyh Sait İsyanı'nın bastırılmasının ardından Kürtler ve Aleviler aleyhine kararlar alındı. Bu kararlarla Kürt ulusunun varlığı inkar ediliyor ve zor unsuruyla asimilasyonu hedefleniyordu. Bunun için başka yasalar da çıkarıldı:

“... 8 Eylül 1925 tarihinde bizzat cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'in ve başta, başbakan sıfatıyla İsmet Paşa (İnönü) olmak üzere hükümet üyelerinin imzasıyla, 'Şark Islahat Planı Hazırlanmasına Dair Kararname' çıkarılıp yürürlüğe konuldu.

...Bu kararnameye dayanılarak kurulan komisyon, bizzat cumhurbaşkanı ve hükümetten aldığı talimat doğrultusunda hemen çalışmalara başladı ve genel olarak Kürdistan'da, özel olarak da Dersim'de mevcut devlet otoritesinin sağlamlaştırılması ve dönem dönem gün yüzüne çıkan ve bazen de önemli oranda 'sorun' yaratan (ulusal) muhalefetin tamamen yok edilmesi noktasında nelerin yapılacağına (hangi tür önlemlerin alınacağına ve bununla birlikte ne tür faaliyetlerin yürütüleceğine) dair 'gizli' bir plan hazırladı.” (Cafer Demir, age, s. 72)

Böylece Şark Islahat Planı üzerinden devlet tarafından Dersim ve diğer Kürt illerine uygulanan baskı ve zulüm giderek artırıldı. Daha katmerli boyutlara tırmandırıldı. TC devletinin Kürdistan üzerinde uyguladığı baskı ve zulüm katbekat artırıldı. Faşist bir devletin bu ulusal zulmü emperyalistlerin onayıyla uygulamaya konmuştur. Lozan Antlaşması'yla Kürdistan'ın faşist devletin tahakkümü altında tutulması karar altına alınmış ve o yetki TC devletine verilmiştir.

Elbette ki baskılara ve saldırılara karşı Kürt isyanları da yaşandı. Mustafa Kemal'in devlet başında bizzat olduğu tarihsel süreçte faşizmin ırkçılığına karşı Kürtler başkaldırdılar. İbrahim Kaypakkaya bu başkaldırıları değerlendirir. Haklı yanlarının altını çizer. Diğer taraftan bu başkaldırıların ulusal yanıyla beraber, başkaldırının olduğu döneme ve önderliğe de değinir. Kısacası o dönemin Kürt ayaklanmalarının ikili karakter taşıdığını belirtir:

“Türkiye'nin Lozan Antlaşmasıyla tespit edilen sınırları içinde de Kürt milli hareketi devam etmiştir. Zaman zaman ayaklanmalar olmuştur. Bunların en önemlileri 1925 Şeyh Sait İsyanı, 1928 Ağrı İsyanı, 1930 Zilan İsyanı ve 1938 Dersim İsyanıdır. Bu hareketlerin 'milli' karakterlerinin yanında, bir de feodal karakterleri vardır. O zamana kadar kendi bağlarına hükümlen olan feodal

beyler, merkezi otoritenin bu hükümlerini tehdit etmeye başlaması üzerine, bu otoriteyle çatışmışlardır. Feodal beyleri merkezi otoriteye başkaldırmaya iten esas etken budur. Kürt burjuvazisinin 'kendi' iç pazarına hakim olma arzusu ile feodal beylerin kendi başlarına hükümlerini arzusu, Türk hakim sınıflarının elinde tuttuğu merkezi otoriteye karşı birleşmiştir. Köylü kitlelerinin geniş ölçüde bu hareketlere katılmalarının sebebi ise, amansız milli baskılardır.” (İbrahim Kaypakkaya, Seçme Yazılar, s. 281)

Mustafa Kemal'in başında olduğu bu dönemler böylesi bir diktatörlük uygulanmıştır. Bu diktatörlük Türk ırkçılığı güden, toplumu zor ve baskı unsuruyla yöneten, yeri geldiğinde kitlesel katliam, tehcir, soykırım yapan faşist bir diktatörlüktür. Elbette sadece bu değil, henüz zayıf olan işçi sınıfı, köylülük ve tüm halk katmanları üzerinde de Kemalizm'in faşizmi en ağır şekilde uygulanmıştır.

Sömürülen ve Ezilen Sınıflara Karşı Kemalist Diktatörlük

Yukarıdaki bölümlerde Kemalist diktatörlüğün “Türkleştirme” ve “İslamlaştırma” emelleriyle yaptığı diktatörlüğe değindik. Önce daha savaş içerisinde Ermenileri, Rumları, Süryanileri/Keldanileri açıktan hedef alan Kemalist diktatörlük, Cumhuriyet ilanı ile uygulamaya koyduğu Şark Islahat Planı üzerinden Kürtleri hedef aldı. Kürtler üzerine uygulanan diktatörlük devletin resmi politik hattıydı. İrkçılığı en üst mertebeye tımandıran Mustafa Kemal, yönetimi aynı zamanda emekçi sınıfları da hedef almıştır. Mustafa Kemal liderliğindeki yönetim, Ermeni ve Rum burjuvazisinin pazarlarını, mal ve mülkünü ele geçiren Türk ticaret burjuvazisinin, Türk kompradorların, toprak ağalarının, daha da palazlanması için üstlendiği rolü de yerine getirmiştir. Dönemin Müslüman Türk burjuvazisinin palazlanması ve giderek hakim hale gelmesi Kemalistlerin asli görevlerinden birini oluşturmuştur. Nitekim bu durum 1923 yılının Şubat ve Mart aylarında yapılan İzmir İktisat Kongresi'nde gündeme gelmiştir:

“Mustafa Kemal Paşa Kongre'yi açılış konuşmasında, Türkiye'nin arazi varlığı ve doğal kaynaklarına göre nüfusunun yetersiz olduğu, işgücü eksikliğinin, sermaye-yoğun üretim teknikleri kullanılarak giderilmesi gerektiğini vurguladı. Yerli gayri müslümlerin ticarette sahip olduğu etkinliğin azaltılması için hükümetin önlemler getireceğinden söz etmesi özellikle İstanbullu Müslüman-Türk tüccarlar arasında büyük hoşnutluğa yol açtı. (abc) (Yahya S. Tezel, Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi, s. 135)

Görüldüğü gibi Müslüman-Türk burjuvazisinin gelişmesi ve hakim olması, bizim daha önce belirttiğimiz gibi Rum ve Ermenilerin kitlesel olarak hedef

alınması, yaşadıkları topraklardan koparılması ve “gayrimüslim” burjuvazinin el konulan pazarları, mal ve mülklerinin Türk-Müslüman sömürücü sınıflara dağılımı, mal edilmesi, yukarıda belirtildiği gibi Kurtuluş Savaşı’ndan sonra yapılan İzmir İktisat Kongresi tarafından öne çıkan gündemlerden birini oluşturmuştur.

İzmir İktisat Kongresi’nin ele aldığı asli konulardan diğeri de yabancı ülkelerle kurulacak iktisadi ve mali ilişkilerdir. Burjuvazinin komprador yapısı sonucu, yabancı sermaye denilen emperyalist burjuvaziye bağımlılığın devam etmesi kararı, İzmir İktisat Kongresi’nde Mustafa Kemal’in aşağıda belirttiği gibi resmi olarak kabul edilmiştir:

“Zannolunmasın ki ecnebi sermayesine hasımız; hayır bizim memleketimiz vâsidir (geniştir). Çok sây (emek) ve sermayeye ihtiyacımız var. Kanunlarımıza riayet şartıyla ecnebi sermayelerine lazım gelen teminatı vermeğe her zaman hazırız. Ecnebi sermayesi bizim sâyimize inzımam etsin (tamamlasın) ve bizim ile onlar için faydalı neticeler versin.” (age, s. 136)

Böylece emperyalist ülkelerle sömürüye dayalı ilişkiler sürdürülmüş, yarı-sömürge, yarı-feodal yapı devam etmiştir.

Bu vasfa sahip Kemalist diktatörlük burjuva demokratik devrimi yapmadığı için feodalizmi tasfiye etmemiş, bağımsız ve gelişmiş kapitalizmi inşa etmemiş, ulusal ve din sorununu çözmemişti. Bu tarihsel koşullar Kemalist yönetimin faşist diktatörlüğünün maddi koşullarını oluşturmuştur. İbrahim yoldaş şöyle demiştir; *“Türkiye’de bugün (1929) mevcut olan düzenin özü, bütün demokrasilerden uzak bir diktatoryadır. (abç) [yani faşizmdir].*

...Bugünkü Türk hükümeti elbette bir diktatorya [faşizm olmalı] hükümetidir. Çünkü egemen olan Türk burjuvazisi, tamamen güçsüzdür ve gelişebilme için emekçi halkı ezme zorundadır.” (İ. Kaypakaya, Seçme Yazılar, s. 201) Bu diktatörlük, tüm emekçi kesimlerin sömürsünün giderek tırmandırıldığı düzenin devamı için uygulanan faşist diktatörlüktür.

Kemalistler iktidara gelmeden evvel emekçi kitlelere ihtiyaç duydular. Onları kendi saflarında tutarak Kurtuluş Savaşı’nı yaptılar. Emperyalistlerle anlaşıp onlarla barış paktı imzaladıktan sonra devleti kurdular. Ve başta köylüler olmak üzere tüm halk katmanlarına ihtiyaçları kalmadı. Kalmadığı gibi ezilen sınıflarla çelişkiler öne çıktı. Bu sefer baskı aygıtı işçilere ve köylülere yöneltildi. Artık Kemalist devlet, işçi sınıfına ve köylülere karşı amansız diktatörlük uyguladı. Bunun sonucu, daha 1890’lı yıllarda amele (işçi) sınıfının kurduğu önceleri gizli olan ve 1908 sonrası yasal olarak tanınan- Amele Teali, Cumhuriyetin kuruluşuyla devletin baskı ve saldırısına maruz kaldı, yağma edildi.

İbrahim Kaypakkaya Amele Teali'nin yağma edilmesi üzerine Profintern Yönetim Kurulu tarafından yayınlanan bildiriden yaptığı alıntılarla, Türkiye işçi hareketinin Kemalist diktatörlük tarafından nasıl hedef alındığını, nasıl saldırıya uğradığını belirtir:

“Halk Partisi hükümeti (Kemalistler), uzun zamandan beri sendika eylemini ele geçirip faşist bir örgüt haline getirmeye çalıştılar. (s. 47)

“Türkiye, işçi hareketinin en zalim takibata uğradığı ülkelerden biridir. Profintern'in III. Kongresi (1924 yılında) özel bir kararda Türkiye işçi sınıfına yapılan bu baskıları şiddetle protesto ederek şu bildiriye yayınlamıştı:

“Profintern'in III. Kongresi, Türk Kemalist hükümetinin Türkiye devrimci işçi örgütüne yaptığı baskıyı ve işçileri kovuşturmayı şiddetle protesto ediyor!..” (s. 59)

“Kürt isyanından sonra 1925 senesinde ‘istiklal mahkemeleri’ kurularak yine iki yıl müddetle sıkıyönetim ilan edilmişti. ‘Bu olay vesile edilerek işçi, köylü ve genellikle bütün emekçi kitleleri ağır takibata uğratıldı. Aydınlik ile Orak-Çekiç gazeteleri kapatıldı. Türk işçi liderleri, türlü işçi birlikleri ve bu gazeteleri çıkaran yayınevleri sorumluları istiklâl mahkemelerinde 10-15 sene hapis cezalarına mahkum oldular’.

“Tarihin tekerrürü! Tıpkı bunun gibi, devrimin sonunda emekçi kitlelerin sırtından iktidara gelmiş olan Jön Türkler aynı şeyi yapmışlardı vaktiyle. Fakat ne oldu? Jön Türkler eninde sonunda Alman emperyalizminin itaatkar aleti haline geldiler.”

“... İşçi hareketini ezmek için Kemalist hükümet her araca başvuruyor, her şeyi mubah görüyor. İşçi örgütlerinin ilerici üyelerini polis gece yarısından sonra, şafak vakti evinden alıp karakola götürüyor. Birkaç gün tutuklu tutuyor... Sebep? Hiç. Filan tarihte, falan günde kravatların rengi ne imiş? Kasketlerinde nasıl işaretler varmış, ne konuşmuşlar acaba?” (age, s. 59-60)

Kaypakkaya yoldaş, Kemalist devletin işçi sınıfına yaptığı baskılara özenle değinerek onların gerçek niteliğini ortaya koyar. İşçi sınıfının nasıl sömürüldüğünü, nasıl baskı ve tahakküm altına alındığını belirtir. Bunun sonucu greve giden işçilerin nasıl da faşist saldırılarla karşı karşıya kaldıklarını vurgular. Emperyalist güçlerin çalıştırdığı işyerlerinde artan sömürü ve baskıya karşı direnişe geçen işçilerin eylemlerinin Kemalist devletin askeri birliklerince acımasızca yaptıkları saldırılarla nasıl bastırıldığına vurgu yapar. O dönemler işçilerin grev ve direnişleri asker tarafından silahlı saldırılarla bastırılmıştır. İşçiler öldürülmüş, yaralanmış ve işlerinden çıkartılmıştır. Kemalist diktatörlük

ve emperyalist tekellerin birlikte uyguladığı zor ve baskı mekanizması bu denli acımasızca sürdürülmüştür. Karşı devrimin tüm güruhlarınca, Türkiye işçi sınıfına yapılan bu saldırılar ile sömürü ve baskı mekanizması işletilmiştir.

İbrahim yoldaş 1927 yılının Ağustos ayında Fransızlara ait Adana-Nusaybin demiryolunda çalışan işçilerin gittikleri grevin Kemalist devletin kolluk kuvvetlerince saldırdığına, işçilere ateş açıldığına, bunun sonucu rayların kana boyandığına, 22 işçinin “elebaşı” olarak tutuklandığına dikkat çeker. Ve 1926 yılında Seyrüsefayın Şirketinde çalışan işçilerin de bastırıldığını, deniz askerinin grev kırıcısı olarak gönderildiğini belirtir. Verdiği bu örneklerle faşist Kemalist devletin ve emperyalist tekellerin Türkiyeli işçiler üzerinde uyguladığı diktatörlüğe ve saldırılara vurgu yapar. Ayrıca bu saldırılar sonrası işçiler işten çıkarılır, hakları tümenden gasp edilir. Böylece TC devleti, yapısı gereği sınıf çelişkisinde işçiler karşısında yer alır.

Diğer taraftan Kemalist iktidar döneminde nüfusun çoğunluğunu oluşturan köylüler üzerinde de ilkel sömürü ve baskı mekanizması acımasızca sürdürülür. İbrahim yoldaş bu durumu da görür. Yine Şnurov’dan yaptığı alıntıyla buna da vurgu yapar:

“...Soyulup evi barkı yıkılan birçok köylü, ırgat olmakla kalmıyor, iş aramak için şehirlere göç ediyor. Köyde köylüyü tefeci, büyük toprak sahibi, ağalar, toptancılar, tüccarlar insafsızca soyuyor. Türkiye’nin ekseri köy aileleri yoksuldur. İşletmeleri fakirdir. Ne yeterli toprağı, ne aracı, makinesi, ne de hayvanı var. Fakir köylü zenginlerden yani büyük toprak sahibi ile ağalardan toprağı icara, aracı borca alır, karşılığında mal sahibinin tarlasında hem bedava ırgatlık yapar, hem de mahsulün yarısını ya da üçte birini verir. Araç almaya, geçinmeye parası yetmediği için köylü, parayı tefecilerden alıp fahiş faizle öder. Yoksul köylünün, ürününü pazara indirmek için atı, arabası olmadığından ister istemez ürünü yok pahasına toptancıya vermek zorundadır. Bu toptancı, çoğu defa, toprağı icara aldığı toprak sahibi, ağa veya tefecidir. Bu yüzden, köylünün ufacak işletmesine türlü borç, faiz, vergi biniyor ve er geç bunun yükü altında yıkılıyor. Fakir köylü kitleleri ya köylerde ırgat olarak çalışmaya ya da şehirlere gidip kendine iş aramaya zorlanıyor.” (age, s. 204)

Kemalist diktatörlük köylülerin karşısında toprak ağalarının, tefecilerin, tüccarların saflarında yer almıştır. Alınan toprak devrimi kararı laftan ibaret kalmıştır. Gerçekte köylüleri hedef alan bir diktatörlük olmuştur. Ayrıca köylülere ve işçilere uygulanan baskı ve katmerli sömürü toplumun zanaatçı ve memur kesimine de reva görülmüştür. Onların da tepki ve direnişleri bastırıl-

mıştır. Ayrıca II. Paylaşım Savaşı'nda, savaşın faturası tümünden işçilere, köylülere, zanaatkar ve memur kesimlerine çıkarılmış, vergiler artırılmış, yiyecek ve diğer ihtiyaçlarını gidermelerine kısıtlamalar getirilmiştir. Tüm bunlara karşın düzenin egemen sınıfları, devletin askeri ve bürokrat kesimleri bunlardan muaf tutulmuştur. Günümüzde Türkiye'nin girdiği ekonomik krizin tüm faturası nasıl ki zamlarla, vergilerle, kısıtlamalarla tümünden emekçi sınıflara ve halk tabakalarına çıkarılıyorsa; TC kurulduktan sonra da sistemin, devletin faturası emekçi sınıflara, halk katmanlarına çıkartılmıştır.

Ayrıca dönemin aydın kesimi üzerinde de diktatörlük uygulanmıştır. "Kurtuluş Savaşı"nda Mustafa Suphi ve yoldaşları öldürülmesinden sonra aydınlar üzerinde baskı ve yaptırımlar devam etmiştir. Dönemin TKP'si illegaliteye çekilmiştir. Buna rağmen siyasi baskı devam etmiştir. 141 ve 142. maddeler o dönemler çıkarılmış ve uygulamaya konmuştur. Dönemin aydınları ve muhalif kişiler üzerinde faşizme tekabül eden diktatörlük uygulanmıştır. Nazım Hikmet o tarihlerde tutuklanmış ve zindana konmuştur. Sabahattin Ali öldürülmüştür. Muhalif örgütlenme ve muhalif yayınlar yasaklanmıştır. Ayrıca daha önce belirttiğimiz Kürdistan'da baskı ve katliamlar da aynı dönemler yapılmıştır. Kısacası Kemalizm dönemi şiddetin, baskının, zulmün, katliamın ayyuka çıktığı dönemin faşizme tekabül eden diktatörlüğüdür!...

R.T. Erdoğan Dönemi...

Kemalist yönetim devlet kurumlarını muhalif kesime karşı II. Paylaşım Savaşı'na kadar kendi yönetiminde tutmuştur. Devlet kademelerine bu dönem tümünden hakim olmuşlardır. 1923 tarihinde yapılan İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlar, II. Paylaşım Savaşı'na kadar devam ettirildi. M.Kemal liderliğindeki tek partili dönem, onun ölümünden sonra da devam etti. 1946'da Demokrat Parti kuruldu ve çok partili döneme geçildi. Türkiye Cumhuriyeti devleti çok partili döneme, II. Paylaşım Savaşı'ndan sonra yörüngesine girdiği ABD'nin isteği üzerine girdi. Bunun üzerine CHP içinde olan muhalif kesim ayrılıp DP'yi kurdular. 1950 seçimlerini kazandılar ve hükümet onlar üzerinden kuruldu. ABD tarafından bağımlı ülkelerde uygulanan İthal İkameci Model, Türkiye'de de uygulandı. Devlet mülkiyetindeki Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) devam ettirildi ama özel sektör daha geliştirildi. Kazanılan tecrübe ve değişen dünya konjonktürü komprador burjuvaziyi daha öne çıkardı. Ayrıca Türkiye NATO'ya o dönem girdi. TC ordusu devlet içinde en etkin kurumdu. Alınan kararlar ordunun inisiyatifinde toplanan Milli Güvenlik Kurulu'nda (MGK) alınırdı, hükümet

tarafından yürürlüğe konulurdu. Kısacası, II. Paylaşım Savaşı sonrası şartların zorlamasıyla devletin işleyişinde ve devlet kademelerinde oluşan değişiklikler ve çok partili sisteme geçişe rağmen ordu, Kemalist niteliğiyle devletin en etkin kurumu olmaya devam etmiştir. Tabii ki, bu etkinliğini ABD emperyalizminin sadık kurumu olarak, onun hükmü altında sürdürmüştür!

Uluslararası emperyalist sistemin ithal ikameci modeli Türkiye’de uygulandığı tarihlerde, bilindiği gibi emperyalistlerin istemiyle Türkiye’de darbeler de olmuştur. 27 Mayıs 1960, 12 Mart 1972, 28 Şubat 1997, 12 Eylül 1980 tarihlerinde TC ordusu tarafından yapılan darbelerin arkasında ABD emperyalizmi vardı. ABD tarafından belli dönemlere ilişkin alınan politik-ekonomik kararlar yapılan bu darbeler ile yürürlüğe girmişti! Ve bugünlere gelinmiştir.

Bu yazıda o darbe dönemlerine değinmeyeceğiz. Mevcut yönetimin iş başına geldiği döneme ve günümüzün mevcut durumunu ele alacağız.

Bilindiği gibi R.T.Erdoğan’ın partisi AKP, yönetime 2002 seçimlerinde geldi. Ancak Erdoğan siyasi yasağı olduğu için seçimlere giremedi ve milletvekili seçilemedi. Hakkındaki siyasi yasak kalktıktan sonra, 2003 ara seçimlerinde Siirt’ten milletvekili seçildi ve bürokratik işlemlerin tamamlanması ile 59. Hükümetin başbakanı oldu.

Erdoğan’ın başbakan olduğu dönem emperyalizmin uluslararası alanda sözde “medeniyetler çatışması” ve neoliberalizm projesi yürürlüğe konmuştur. Uluslararası bu projenin ürünü olarak Ortadoğu’da da ılımlı İslam politikası yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır. AKP, ABD tarafından oluşturulan bu projenin ürünü olarak kurulmuş ve bu minvalde devreye sokulmuştur. Türkiye bünyesinde AKP ile beraber Fethullah Gülen Cemaati de öne çıkarılır. Giderek beraber devlet kademelerinde etkin oldular. Devletin yasama, yürütme ve yargı organlarında aktif olarak yer aldılar. Ancak AKP’nin ve cemaatin öne çıkması orduyu rahatsız etmiştir. Bunun sonucu MGK toplantıları ve Yüksek Askeri Şura toplantılarında ordu ile aralarında sorunlar ve çelişkiler oluşur. ABD’den aldıkları destekle orduyu sıkıştırırlar. ABD emperyalizmi açısından jeo-politik süreç TC ordusu bünyesinde ve işlerliğinde değişiklikler gerektirir. Bu nedenle ordunun konjonktüre göre yeniden dizayn edilmesine giderler. Bunun sonucu Balyoz, Ergenekon davaları açılır ve orduda Kemalistlerin etkinliği azaltılır. Devamında ordunun genelkurmay başkanları, generaller ve üst rütbeli subaylar ile AKP/Cemaat kesimi arasındaki sürtüşmeler giderek su yüzüne çıkar ve kamuoyuna kadar yansır. 27 Nisan 2007 tarihinde genelkurmay başkanı Yaşar Büyükanıt, hükümete muhtıra verir. Ama ABD’nin ve Türk hakim sınıflarının

önceki muhtıralara verdikleri onay ve destek, Büyükanıt'ın muhtırasına verilmez. Öyle ki, bu muhtıranın ardından Erdoğan ile Büyükanıt arasındaki Dolmabahçe görüşmesinden sonra Büyükanıt susmuştur. Hatta görüşmeyle ilgili "*Benimle mezara gidecek*" demiştir. Onun yerine 28 Ağustos 2008 tarihinde genelkurmay makamına gelen Orgeneral İlker Başbuğ ile de hükümet arasında sürtüşmeler ve anlaşmazlıklar yaşandı. Emekli olduktan sonra 6 Ocak 2012 tarihinde Ergenekon davası sanığı olarak darbeye teşebbüs iddiasıyla tutuklandı ve bir müddet hapisanede yattı. Ayrıca o dönem başka subaylar da tutuklandı. Bu tutuklamalar belli aralıklarla günümüze kadar devam etmiştir. Amaç klasik Kemalist direnci kırmak ve ordu ve MGK'yı kendi saflarına çekmekti.

Ordunun bileşimindeki bu değişiklik Yüksek Askeri Şura'nın işlerliğinde, yürürlüğünde ve bileşiminde de kendisini göstermiştir. 15 Temmuz darbe girişimine karşı 20 Temmuz darbesiyle başbakanlığa bağlanan Yüksek Askeri Şura, 2018'deki uygulamayla Cumhurbaşkanlığına bağlı hale gelmiş, cumhurbaşkanı yardımcısı ve 6 bakanlığın yer aldığı Şura'ya askeri kesimden de Genelkurmay Başkanı ile kuvvet komutanları katılmıştır. Böylece, ordu albaylarının generalliğe terfisi; general ve amirallerin ise bir üst rütbeye terfisi, görev süresinin uzatılması veya emekliye ayrılması görevi tümünden Cumhurbaşkanlığına bağlanmıştır. Kısacası ordu bugünkü konumuyla cumhurbaşkanlığına, AKP/MHP kesimine yakın hale gelmiştir.

Görüldüğü gibi egemen sınıflar arasında çelişkiler ve iktidar kavgası iyice tırmanmış ve çetrefilli dönemler yaşanmıştır. MGK ve ordunun etkinliğine karşı Erdoğan ve Fethullah Gülen öne çıkarıldı. Birlikte hareket ettiler. Ancak ordunun ve MGK'nın etkinliği azaltıldıktan sonra birlikte hareket eden Erdoğan ile Fethullah Gülen bu sefer birbirine düştü. Nitekim 17-25 Aralık 2013'te Fethullah Gülen'in güdümündeki savcılar tarafından hazırlanan iddianameyle Erdoğan'a yakın bakanlar, bürokratlar hakkında soruşturma açılması istenmiştir. Öne sürülen iddianame yolsuzluk, rüşvet, ihaleye fesat karıştırma, kaçakçılık, mafya ilişkileri, görevi kötüye kullanma gibi suçlamalar içermekteydi. Erdoğan ve ailesi hakkında da ciddi itham ve iddialar ortaya çıkarılmıştır. Bunun üzerine Erdoğan, iddianame ve soruşturmayı başlatan savcıcıyı görevden alarak ve yerine kendine yakın savcı atayarak karşı hamleye geçmiş, ortamı kendi kontrolüne almaya çalışmıştır.

Görüldüğü gibi F. Gülen ile Erdoğan arasındaki çelişki ve birbirlerini hedef alan saldırılar giderek had safhaya varmıştır. Nitekim 15-16 Temmuz 2016 tarihinde yapılan darbe girişimine karşı, 20 Temmuz 2016 tarihinde Erdoğan,

yaptığı karşı darbeye F. Gülen Cemaati'ne bağlı subayları tutukladı. Ardından ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) ve çıkarılan KHK'ler (Kanun Hükmünde Kararnameler) ile karşı saldırıya geçti, iktidarı kendi lehine pekiştirdi. Ordu, emniyet, yasama ve diğer devlet kuruluşlarında Gülen Cemaati'ne yakın kişilerin tutuklanmasına gidildi. Resmi kurumlar onlardan temizlendi. Yayın, basın vb. propaganda araçları kapatıldı. Kısacası Gülen Cemaati tasfiye edildi. Ve tüm kurumları ve ekonomik gücü kendi denetimine aldı.

Çıkarılan yasalar, saldırılar, ilan edilen OHAL ve KHK'lar salt iktidar kavgasıyla sınırlı kalmamıştır. Düzene muhalif kesimler ve güçler de bu süreçte hedef alınarak özellikle yasal alanda taş üstünde taş bırakılmamıştır. Tırmandırılan faşizm mevcut sistemden ve mevcut yönetimden hoşnut olmayan tüm kesimlere yönelikti. Başlattığı saldırı furyasını bu kesimlere karşı da uç boyutlara kadar tırmandırdı. Bunun sonucu devlet dairelerinde çalışan 125 binden fazla kamu görevlisi görevlerinden alındı. Çıkarılan KHK'larla mesleklerinden menedildiler. Üniversitelerde uygun görmedikleri öğretim görevlilerini tasfiye edildi. Yazarlar, gazeteciler, sanatçılar, öğrenciler vb. katmanlar üzerinde baskı unsuru oluşturuldu. Muhalif basın, yayın kurumları yasaklandı, kapatıldı. Demokratik, devrimci kesimler hedef alındılar. Yüzlerce kitle örgütü yasaklandı ve kapatıldı. Bu baskı ve saldırılar HDP'ye de yöneltildi. HDP eşbaşkanları Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile bazı milletvekilleri sorgusuz sualsiz tutuklandılar. Ayrıca HDP'nin kazandığı illerde belediye başkanlıklarının hemen hemen hepsi tutuklanarak zindana kondular. Onların yerine devlet eliyle kayyum atamaları yapıldı. Ayrıca on binlerce HDP'li gözaltına alındı ve tutuklandı.

Tüm bu baskı ve saldırı furyası Kürt illerine yapılan Hendek operasyonlarının akabinde uygulanmıştır. Bunun sonucu ilan edilen OHAL ile Kürt illerindeki saldırı daha üst boyutlara tırmandırıldı. Zor ve şiddet daha üst agresif boyutlara çıkarıldı. 20 Temmuz 2016 darbesiyle ilan edilen OHAL ile Kürtleri hedef alan askeri saldırılar ve KHK'ya dayalı kararnameler ile saldırı furyası devam ettirildi. Daha net bir deyimle faşizmin baskısı, saldırısı, diktatörlüğü giderek daha agresif hal aldı, daha katmerli düzeylere tırmandırıldı.

20 Temmuz 2016 tarihinden itibaren yapılan darbe ile faşist diktatörlük çığırından iyice çıkmıştır. 16 Nisan 2017'de MHP'nin desteğiyle gidilen referandum sonucu başbakanlık kaldırıldı, meclisin rolü lağvedildi. Tüm inisiyatifin cumhurbaşkanına verildiği yönetim biçimine geçildi. Yasama, yürütme ve yargının tüm yetkilerinin Cumhurbaşkanına verilmesi ile tek adam diktatörlüğüne gidildi. TBMM "tek adam rejimi"ni kamufle eden sıradan bir kurum

durumuna getirilmiştir. Kaldı ki, 2018 ve 2023'te yapılan cumhurbaşkanı seçimleri tartışmalı ve şaibeler barındıran bir seçimdir. Ve bugünkü yönetimin "meşruiyeti" burjuva normlara göre bile tartışmalıdır. Buna rağmen elbette CHP ve diğer partiler bu kuşkuların üzerine gitmemiştir. Zira mevzu bahis devletin bekasıdır artık. Nitekim 15 Temmuz sonrası Yenikapı'da el ele verilen liderler pozu da, Fethullah Gülen Cemaati ya da darbe girişimcilerinden öte, ezilen halk kitlelerine karşı devletin güç gösterisidir.

AKP/MHP ve hakim sınıflar içinde temsil ettikleri kesim, TC tarihini yaşayan bu agresif dönem ile günümüzün mevcut süreci içine sokmuşlardır. Birincisi; bu güruh yakın dönemlere kadar Kemalist doktrinin hakim olduğu devleti ve sistemi, giderek kendi denetimleri altına almıştır. Yukarıda belirttiğimiz gibi Kemalizm'in en etkin olduğu ordu kurumu başta olmak üzere, yargı, yasama, yürütme kurumları üzerinde etkinlik oluşturmuşlardır. Bu kurumlara kendi kadrolarını yerleştirmişlerdir. Böylece devletin bu kademeleri daha çok AKP-MHP'nin temsil ettiği kliğin hükmü altına girmiştir.

Elbette ki karşı devrimin Kemalist ideolojisi, doktrini, tarihi, Türk milliyetçiliği ve değer yargıları, toplum üzerindeki etkileri kaldırılmamıştır. Kaldırılması da mümkün değildir. Çünkü Kemalizm'in maddi koşullarını oluşturan mevcut sistem ve mevcut devlet varlığını devam ettirdikçe, Kemalizm de egemen sınıfların ve bürokrat burjuvazinin ideolojik-politik hattı olarak var olacaktır.

Buna rağmen Erdoğan ve ardındaki kesim Kemalist devletin birçok kurumunu ele geçirerek Kemalist rejimin en katı uygulamalarının mağduru olan kesimlerin desteğini almak istemiş ve bu temelde devletin dini kurumlarını da öne çıkartmıştır. Ancak tüm bunlara rağmen bugün, Erdoğan'ın yönetimi oluşan sorunları kendi çıkarları doğrultusunda ve çürüyen düzen içinde çözmekte iyice zorlanmaktadır. İktidarda kalmak, tabanının geri duygularına hitap eden din unsuruna daha çok ihtiyaç duymaktadır. Ülkenin ekonomik, siyasi, sosyal sorunları katbekat tırmanmakta, faturası da işçilere, köylülere, küçük üreticilere, emeklilere, gençlere, kısacası tüm halk katmanlarına çıkartılmaktadır. Kitlelerin tepkisine karşı milliyetçilik ve dini popülizm de giderek tırmandırılıyor.

Bunun sonucu geçmişte sözde yasak olan ancak siyasi klikler tarafından oy deposu olarak varlığını sürdüren ve birçok imtiyazları da olan cemaat ve tarikatların önü giderek daha fazla açılmaktadır. Öyle ki, bugün TC devletinin bakanlıklarının her birinde bir cemaatin kadroları yuvalanarak kendi aralarında çıkar-rant dalaşına girmiş bulunmaktalar. AKP-MHP yönetimindeki devlet de, bu cemaatleri bir yandan kendi çıkarları için kullanırken diğer yandan önlerini

açmaya devam etmekte. Öyle ki, İsmailağa, Nurcular, Menzil Cemaati gibi cemaatler son cumhurbaşkanı seçimi sonrası Erdoğan'ın davetiyle sarayda resmi törene katıldılar. Amaç AKP'nin düşen oylarını kitleler içine salınan bu cemaatler üzerinden artırmak. Buna rağmen son seçimlerde AKP'nin oy oranı yüzde 35'e düşmüştür. Ki bu oran AKP'nin verdiği orandır. Daha önceki süreçlerde tek başına kazandığı seçimleri artık MHP ve diğer irili-ufaklı partilerin desteği ve binbir türlü hile-hurdayla kazanır duruma düşmüştür. Ayrıca verilen bu oyların içinde Müslüman ülkelerden gelen ve Türk vatandaşlığı verilen 1.5-2 milyon mültecinin oyu da vardır. Bu göçmen kitlelerin varlığı bir yandan ırkçılığı beslemekte diğer yandan patronlara ucuz emek gücü olarak sisteme fayda sağlamaktadır.

AKP-MHP iktidarı bugün, kendi bekası ve rant sahasını korumak için yeni projeler gündeme getirmeye ve yeni anayasaya ihtiyaç duymaktadır. Çünkü 2017 OHAL koşullarında zaten kendi hazırladıkları anayasa da bugün iktidarlarının bekası için yeterli olmamaktadır. Öyle ki, binbir tantanayla değiştirdikleri anayasaya kendileri de hiçbir zaman sadık kalmamışlar, tüm yasaları tamamen kendi keyiflerine ve çıkarlarına göre uygulamışlardır. Bu şekilde de kendi yasaları karşısında dahi suç üstüne suç işlenen sarmal bir yörünge içine girmişlerdir. Ve bir türlü girdikleri fasit daire içinden çıkamaz duruma gelmişlerdir. Dolayısıyla devleti ve sistemi tarihinin en büyük çürüme yaşadığı bir girdap içine sokmuşlardır.

Kemalist faşizmi ile günümüzdeki Erdoğan liderliğindeki AKP faşizmi, kendi aralarında çelişkiler olsa da, emekçilere, Kürtlere, Alevilere, emekçi kadınlara, LGBTİ+lara kısacası tüm ezilenlere karşı saldırılarda ortak bir varyant içinde birleşiyorlar!..

Ama ülkemizde sınıf çelişkileri, siyasal tahakküm, Kürt sorunu ve diğer sorunlar AKP'ye ve temsil ettikleri düzene karşı hoşnutsuzluğu giderek artırıyor. Onun için bu denli saldırgan oluyorlar. Onun için gözünün üstünde kaş var misali tutuklamalar artıyor. Bu baskı ve saldırı ezen ve ezilenler arasındaki çelişkileri yok etmiyor. Sorunlar çözülüyor, istikrar sağlanmıyor. İşçilerin, köylülerin, tüm emekçilerin sisteme yönelik şikayetleri bastırılmaya çalışılıyor. Ama korkuyorlar. Kitlerin topyekûn sokaklara çıkıp kendilerine yönelik ayaklanmasından korkuyorlar. Zaten günümüzde asli görev, emekçilerin ve tüm ezilenlerin devrime önderlik edecek proletaryanın öncü müfrezesi tarafından bilinçli bir mücadeleye seferber edilmesidir. Şartlar ve yaşam bunu zorluyor. Mücadele daha ileriye taşınarak bu görev yerine getirilecektir... Bundan kimenin kuşkusu olmamalıdır.

TC'nin Yüzyıllık Tarihinde İŞÇİ SINIFI VE MÜCADELESİ

“Devrim için devrimin dinamiği ve öznesi işçi sınıfıdır. Bundan başka esas özne ve kitle temeli aramak, var olan gerçeklere gözleri kapayarak devrimin temeli olan kitlelerden uzaklaşmak anlamına gelir.”

Giriş

İşçi sınıfının tarihi kapitalist sistemin gelişmesinden ve burjuvaziden ayrı ele alınamaz. Burjuvazinin ortaya çıktığı yerde işçi sınıfı da vardır. Ve bir çelişmenin iki yanı olan işçi sınıfı ve burjuvazi, birlikte var olurlar. Bu iki zıt kutup hem birbirleriyle mücadele ederler ve hem de biri olmadan diğeri olmaz. Bu iki toplumsal sınıfı yaratan kapitalist sistem olmuştur.

Türkiye, Osmanlı İmparatorluğu'nun devamı olarak ele alındığında, işçi sınıfının gelişimi ve mücadelesi de oradan başlamıştır. Kapitalizmin bütün dünyada gelişmeye başlamasına koşut olarak, Osmanlı da bundan geç de olsa kısmen bundan nasibini almış ve kapitalizm burada da ağır aksak gelişerek, işçi sınıfının doğuşuna ve mücadelesine zemin hazırlamıştır.

Burada Osmanlı'daki işçi sınıfı tarihine derinlemesine girmeyeceğiz, ancak, kısa da olsa TC önceli işçi sınıfı tarihine değinmek gerekir. Çünkü TC, her ne kadar Osmanlı'nın yıkıntıları üzerinden doğmuşsa da işçi sınıfının bir geçmişi vardır ve bu geçmiş onu daha sonraki süreçlere hazırlamıştır.

1- Osmanlı'dan TC'ye İşçi Sınıfı

Burjuvazi, daha işçi eylemleri ortaya çıkmadan işçi direnişlerine karşı, polisiye önlemlerin yanında yasal önlemler de almaya başlamıştır. Daha 1845 yılında Polis Nizamnamesi'nde "işini terk eden işçilere işçi cemiyetlerine" karşı sert önlemlerin alınması yasallaştırılmıştı. Çünkü bu dönemde de işçiler ile patronlar arasında işçi ücretleri ve iş saatleri ilgili tartışmalar çıkmış ve işçiler patronların düşük ücret uygulamalarına ve 12 saatten fazla çalıştırmalarına karşı tepki göstermeye başlamışlardı.

Özellikle İngiltere'deki işçilerin mücadelesi kısıtlı oranda da olsa kapitalizmin girdiği tüm ülkelerde kendini gösteriyordu. Kapitalizm sadece kendini götürmüyor, gittiği yerlere işçilerin sınıfsal çıkarları için mücadele deneyimlerini de götürüyordu.

İşçi sınıfının olduğu yerde onun sınıf düşüncelerini en yüksek düzeyde dile getirmemesi söz konusu olamaz. Osmanlı aydınları tarafından Marks'ın görüşleri ve birçok eseri parça parça çevrilip Osmanlı topraklarına sokulmuştu.

Osmanlı'da, -tarihi tartışmalı olsa da-, ilk işçi örgütlenmesi olarak 1871 yılında kurulan "*Ameleperver Cemiyeti*" kabul edilir. Aynı yıllarda Beykoz Kundura Fabrikası'nda 300 işçinin gazetelerde ücretlerini düzenli alamadıklarına

dair bildirileri yer almıştır ve yine aynı yıllarda Paris Komünü'ne katılan Osmanlı aydınların varlığı bilinmektedir.

Özellikle yabancı şirketlerde (Kumpanya) çalışan işçiler, ücretlerin azlığı, zamanında ödenmemesi, iş saatlerinin uzunluğu nedeniyle birçok defa direniş yapmışlardır.

Osmanlı'da en önemli ve ilk saptanan örgütlü grev, 1872 yılında, 600 işçinin Babıali'ye yürümesidir. Ücretlerin azlığı nedeniyle iş yerini terk edip yürüyüşe geçen işçiler sadrazama birer dilekçe vermişlerdir. 600 işçinin büyük bölümünün Müslüman olmayanlardan oluşmasına karşın ilk ortak işçi grevi olması nedeniyle Osmanlı tarihindeki yerini almıştır.

İşçi grev ve direnişleri sendikal örgütlenme açısından işçi örgütlerini de ortaya çıkarmıştır. Bunlardan biri de işçilerin gizli olarak kurdukları "Osmanlı Amele Cemiyeti"dir.¹

Bu yıllarda fabrikalarda çalışan kadın ve çocuk işçilerin çokluğu da dikkat çekmektedir. Örneğin 1897 yılında İstanbul'da Kibrit Fabrikası'nda çalışan 201 işçinin 121'i kadındı. Bakırköy Bez Fabrikası'nda çalışan 1.000 işçinin yarısı ise çocuk işçiydi.²

Osmanlı'da fabrikalar ve çoğu işletmeler genelde emperyalist ülkelere ait şirketlerdi. Osmanlı Amele Cemiyeti üyelerinin tutuklanması ve nihayetinde cemiyetin dağılması üzerine işçiler boş durmamış ve Osmanlı Terakki Sanayi Cemiyeti'ni kurmuşlardır. Aynı şekilde Şark Demiryolları ve Anadolu Demiryolları işçileri ayrı ayrı sendikalaşma çabalarına girmişlerdir.

Gazete çalışanları ve diğer basın emekçileri ise Mürettibîni Osmaniye Cemiyeti kurmuşlar ve 1908'den sonra işçilerin uluslararası işçilerle birleşme ve dayanışma çabaları daha fazla öne çıkmıştır.

Kapitalizmin gelişmesi ve işçi sınıfının mücadele alanlarına çıkması, Osmanlı'da burjuva devriminin koşullarını da hazırlamıştı. Özellikle Rusya'daki 1905 Devrimi, Osmanlı'yı da ciddi oranda etkilemiştir. 1908 Jön Türk Hareketi bu koşullar üzerinde doğmuştur. 1908 Jön Türk Hareketinin arkasından grevler daha da yaygınlaşmış, bir ay içinde 30 grev yapılmıştır.³ Aydın Demiryolu işçileri, Anadolu-Bağdat Demiryolu işçileri, bu demiryollarını işleten yabancı şirketlere karşı aktif direnişe geçmişlerdir. İşçilerin artan direnişlerine paralel sendikalaşma ve örgütlenme çabaları ve girişimleri de artmıştır.

1908'de sosyalist ve ilerici partilerin kurulması (bunlar kısa süre içinde yasaklanmasına karşın) yaygınlaşmıştır. Özellikle 1912 yılından itibaren işçilerin sendikalaşma, esnafın cemiyet ve sandık kurma çabaları daha da artmış ve

çeşitlenmiştir. Örneğin, Cibali Tütün Fabrikası'nda çalışanlar, terzi, şemsiyeci, döşemeci, mücellit, değirmenci, bira fabrikası işçileri ve eczacılar arasında sendika, sandık ve cemiyet gibi örgütlenmeler artmıştır.

Bu dönemde işçilerin, patronlara karşı talepleri, o günün koşullarında oldukça ileri düzeydedir. Tazminat hakkı, aile sağlık sigortası, ücretlerin makul düzeyde artırılması, işten çıkarılmaların önlenmesi, gece çalışanlara iki kat gündelik ödenmesi, ikramiye verilmesi vb.

1908'de Jön Türkler kısmen işçilerin bazı haklarını ve sendikalaşmaları kabul etmelerine karşın, iktidarlarını sağlamlaştırılmalarının ardından, kısa süre içinde bu hakları gasp etmeye ve işçiler üzerindeki baskılarını arttırmaya başlamışlardır.

2- 1923-1945 Arası İşçi Hakları ve Sınıfın Mücadelesi

I. Emperyalist Savaş sonrası Osmanlı'nın yenilmesi ve dağılmasıyla birlikte diğer emperyalist güçlerce işgal edilmesi, özellikle de sanayi kenti İstanbul'un işgali sonrası, işçi sınıfı ve diğer küçük burjuva ve millici kesimler içinde örgütlenmeler artmıştır.

Bu dönemde burjuva kesim Rumeli ve Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri gibi örgütlemeler yaparken, sosyalist ve ilerici güçler ise "İstanbul'da İşçi Sosyalist Fırkası" gibi partiler kuruyordu.

Bununla birlikte işçi örgütlenmeleri de 1919'dan itibaren hızla artmıştır. İşte bunlardan bazıları: Anadolu Şimendifer Amelesi Cemiyeti, Kasımpaşa Seyrisefain Amelesi Cemiyeti, Tramvay Şirketi Amelesi Cemiyeti'yle beraber işçi derneği kuruluyor ve ayrıca Beynelmilel İşçi İttihadına bağlı Beynelmilel Deniz İşçileri İttihadı, Beynelmilel Marangoz İşçileri İttihadı, Beynelmilel Bina İşçileri İttihadı vb.

Bu denli yoğun işçi derneklerinin ve sendikaların kurulması ve aynı şekilde sosyalist ve ilerici partilerin varlığı, 1917 Sovyet Devrimi'nin etkilerinden ayrı düşünülemez. Bolşeviklerin önderliğindeki Sovyet Devrimi, bütün dünya işçi sınıfı ve halklarına olduğu gibi, yanı başındaki Türkiye işçi ve emekçilerine de büyük bir moral vermiş, cesaretlendirmiş ve yol göstermiştir.

Osmanlı'nın dağılmasının arkasından harekete geçen Türk burjuva kesimleri de (ki bunlar Türk ticaret burjuvazisinin ve toprak ağalarının temsilcileriydi), ülkede kurulan işçi sınıfı temsilcisi partilere ve işçi örgütlenmelerine karşı harekete geçmiş ve bunları bastırmak için yoğun bir çaba harcamıştır. Bu

amaçla örneğin kurucuları arasında başta M. Kemal ve “Milli Mücadele” önderlerinin olduğu, 18 Ekim 1920’de bir sahte Komünist Fırkası dahi kurmuşlardır. Oysa bu partinin amacı, Sovyet Devrimi’nin ülke içindeki etkisini kırmak, işçi sınıfı ve ilerici kesimlerin gerçek sosyalist ve komünist partileri safında örgütlenmelerini önlemektir. Ve esas olarak da Mustafa Suphi önderliğinde kurulan ve 3. Komünist Enternasyonal üyesi olan Türkiye Komünist Partisi’ni boşa çıkarmak amaçlıydı.

Konumuz bu süreçte işçi örgütlenmeleri ve mücadeleleri olduğu için bu konulara fazla girmeyeceğiz. Ancak, işçi örgütlenmeleri ile sosyalist örgütlenmeler birbiriyle bağlantılı olduğu için bunlara da gerektiği kadar değineceğiz.

1923 Ekim’de TC’nin kuruluşunun ilanından sonra kısmi demokratik haklar varlığını koruyordu. Ancak Türk egemen sınıfları işçi direniş ve grevlerinden ve işçi örgütlenmelerinden rahatsızlıklarını her fırsatta dile getiriyorlardı.

Bu dönem içerisinde de pek çok işçi örgütlenmeleri kuruldu. Örneğin 1924 yılında **İstanbul**’da şu işçi cemiyet ve dernekleri kurulmuştu: *Haliç Şirketi Amelesi Cemiyeti, Şark Şimendiferleri Müstahdemin Teavün Cemiyeti, Silâhtarğa Elektrik Fabrikası İşçileri Cemiyeti, İstanbul Umum Deniz ve Madenkömürü Tahmil ve Tahliye İşçileri Cemiyeti, Dersaadet ve Biladiselase İnşaat, Tarik Irgat ve Rençper Amele Cemiyeti, Tütün Fabrikası Amele İttihat Cemiyeti, İstanbul Tramvay Amelesi Cemiyeti, Mürettepler Cemiyeti, Anadolu Bağdat Şimendiferciler Cemiyeti.*

İzmir’de kurulan cemiyetler ise: *Aydın Demiryolları İşçiler ve Memurlar Birliği, Mülteci ve Muhacirin Amele Cemiyeti, Tütün Amele Cemiyeti, Şimendifer Fabrikası Amele Birliği, Tramvay İşçiler Cemiyeti, Liman Vapur ve Kömür Amele Cemiyeti, Mavuna Amele Cemiyeti, Liman Rıhtım İthalât ve İhracat Amele Cemiyeti, Müstakil Liman Vapur Amele Teavün Cemiyeti, İnşaat ve Madenî Mevad Amele Teavün Cemiyeti. Edirne’de; Türkiye İşçiler Birliği, Şark Şimendiferler Müstahdemin Teavün Cemiyeti. Adana’da; Amele Teali Cemiyeti. Konya’da; İşçiler Derneği. Bursa’da; Yaprak Tütün Amelesi Cemiyeti. Eskişehir’de; Anadolu Bağdat Şimendiferciler Cemiyeti.⁴*

4 Mart 1925 tarihinde Tahrir-i Sükûn Kanunu (TSK) ile bütün işçi örgütlenmelerine, sendikalara ve tüm sosyalist ve ilerici partilerin örgütlenmesine son verildi.

Türk egemen sınıfları belli bir tarihe kadar Bolşevik Devrimi korkusuyla TC’yi şekillendirmişlerdi. Hatta bu tarihi 1990’lara kadar uzatabiliriz. Ancak, 1920-1960’lar arası bu korku daha fazlaydı. Celal Bayar’ın, “bu kiş komünizm

gelecek" sayıklamaları ile can vermesi, 1920'lerde onun üzerinde kalan bir komünizm heyulasından başkası değildi.

Daha 1920'lerin başında Mustafa Suphi ve yoldaşlarının katledilmesi, 1923'ten itibaren de "imtiyazsız, sınıfsız bir milletiz" argümanlarının öne çıkarılması, işçi sınıfı önderliğinde demokratik bir devrimin Türkiye'de gerçekleşmesini önlemek için ileri sürülen temel ideolojik argümanlardı.

Başta M. Kemal olmak üzere dönemin ileri gelen burjuva siyasetçileri, "sınıf eksenli" değil, "millet eksenli", "tek milletiz" demelerinin yanında, özellikle "beynelmilel cereyanlara kapılmanın felaket olacağını" dillendirerek topluma komünizm korkusu salmayı, siyasi taktiklerinin birinci argümanı haline getirmişlerdir.

CHP'nin 1938 yılındaki kongresinde Başbakan Recep Peker şöyle diyor: "... komünizm cereyanlılarının 1919 senesinden itibaren memleketimizde de bazı muhit ve zümreler arasında yer tutmaya başladığı görülmektedir. ... kanuni yollardan istifade ederek muhtemel namplar altında fakat komünist bir gaye ile Amele Cemiyetleri kuruluyor ve ayrıca gizli hücreler tesis edilerek şümüllü ve teşkilatlı bir hareket yaratılmak isteniyordu. Komünist propagandaları pek mahsus bir hal almıştı. Cumhuriyet zabıtasının lazım gelen kanuni ve idari tedbirleri alarak bu cereyanları tamamıyla önledi. Üçüncü Enternasyonalle irtibat temin etmeğe çalışan bazı ele başları tespit ve tevkif ederek adaletin pençesine verdi. Memleketimizde günden güne inkişaf eden sanayi hayatlarımızın icapları olarak yer yer taksüf etmekte bulunan amele kitleleri arasına bu muzır ve fesatçı unsurların girmemesi için icap eden bütün tedbirler alınmış bulunmaktadır."⁵

Cumhuriyetin erken tarihinde, Türk burjuvazisinin işçi sınıfına ve onun öz örgütlerine yönelik bu yaklaşımı, Türk egemen sınıflar tarafından esas alınarak günümüze kadar korunmaya çalışılmıştır.

TC'nin ilk yıllarında sanayinin genel ekonomi içindeki payı çok az olmasına karşın yıllar geçtikçe artmaya başlamıştır. Sanayinin GSMH içindeki payı, 1927'de % 12 olarak gerçekleşirken, 1933'te 14,5; 1934'te ise % 15.5 olarak gerçekleşmiştir.⁶ Sanayinin gelişmesi aynı zamanda işçi sınıfının gelişmesi olduğu için, burjuvazideki, işçi sınıfının mücadelesine yönelik korkusu da aynı oranda artmıştır. R. Peker ve diğer siyasilerin sık sık "komünizm"den, "beynelmilel nifak örgütlenmelerinden" söz etmeleri bundandır.

Burjuvazi, işçi sınıfı ve onun mücadele hedefi açısından korkularında da haksız değillerdi. Bu nedenle de en sert şekilde, daha baştan işçi sınıfının öncü

örgütlerinin gelişmesini bastırmışlar ve devamlı olarak işçilerin örgütlenmesini çıkardıkları yasalarla ve doğrudan devlet şiddetiyle önlemeye çalışmışlardır. Buna karşın, üretim ilişkilerinden kaynaklanan nesnel temel çelişmeleri, zorla yok etmenin yolu olmadığı için, 1923 yılında kuruluşu ilan edilen TC devletinin daha ilk yıllarında -sayı olarak çok az olmasına karşın-, işçi grevleri ve direnişleri, o günün koşullarına göre yüksek sayılabilecek düzeyde olmuştur.

Osmanlı döneminde ilk grev 1863 yılında Zonguldak Maden işletmelerinde yaşanmıştı. Bu bağlamda maden işçileri bu toprakların ilk grev yapan işçi öncüleri olarak anılmayı hak ediyorlar. Maden işçileri, TC döneminde de önemli grevlere imzalarını atmış bir işçi kitlesidir. Kapitalizmin evrensel oluşu, işçi sınıfına da evrensel bir karakter vermiştir. Osmanlı döneminde Rumeli bölgesinde 1830-1908 arası işçilerin makinelere saldırısını görmekteyiz. İşçi sınıfı kapitalizmin erken geliştiği ülkelerdeki sınıf kardeşlerinin eylemlerini aynı şekilde Osmanlı ve peşinden Türkiye’de gerçekleştirmişlerdir. “Makinelere savaş açmakla” direnişe başlayan işçiler, savaşlarının hedefine sonunda esas düşmanı, sermaye sınıfını yerleştirmiş, kendi sınıf deneyimlerinden öğrenmişlerdir.

TC kurulduğunda kapitalist işletmelerin büyük bir bölümünün sahibi yabancı (emperyalist) şirketlerdi. 1923 yılında İngiliz şirketinin işlettiği İzmir-Aydın demiryolunda çalışan 1500 işçi, işçi ücretlerinin artırılması için grev yapmışlardır. Aynı şekilde Fransız şirketinin işlettiği Zonguldak-Ereğli Kömür Havzası’ndaki demiryolu işçileri, asgari ücret uygulaması, günlük 8 saatlik mesai, yabancı işçilerin çalıştırılmaması gibi taleplerinin kabul edilmemesi nedeniyle Ağustos 1923’te direnişe geçerek üretimi durdurmuşlardır. 1923 Kasım ayında, Şark Şimendifer işçileri, ücretlerinin düşürülmesine tepki olarak greve gitmişler ve daha sonra patronun geri adım atmasıyla on gün süren grev sona ermiştir.

Yine Tramvay Kumpanyası’nın Beşiktaş Deposu’nda çalışan işçiler, arkadaşlarının haksız yere işten atılması üzerine 1924 yılının 1 Temmuz’unda iş bırakmışlar ve hükümet direnişi bastırmak için jandarma ile işçilere saldırmış, çok sayıda işçi yararlanırken, 27 işçi de tutuklanmıştır.

1927 yılında Fransız tekeline ait Adana-Nusaybin Demiryolu yapımında çalışan işçiler, ücretlerinin artırılması istemiyle greve gitmişler ve bu grev tam 13 gün sürmüştür. İşçiler, devletin grevi kırmak için trenle başka yerlerden getirdiği işçileri grev yerine sokmamak için tren yollarına yatarak engel olmuşlardır. Kemalist hükümet, grevi kırmak için askerleri işçilerin üzerine salmış,

askerlerin ateş açmasıyla birçok işçi yaralanmış, buna rağmen direniş kırılmamış ve demiryolu yapımından sorumlu Fransız tekeli işçilerin ücret artışı sonunda kabul etmiştir.⁶

1923-1930 arasında toplam 67 grev gerçekleşmiştir. Sırasıyla, 1923 yılında 18, 1924'te 11, 1925'te 10, 1926'da 3, 1927-1928-1929'da 7'şer ve 1930'da 4 grev gerçekleşmiştir.⁷

Burada dikkat çeken, Mart 1925'te çıkarılan Takrir-i Sükûn Kanunu'na (TSK) rağmen gerçekleşen grevlerdir. Her türlü işçi örgütlenmesinin yasaklandığı bir ortamda işçiler, tüm baskıları göze alarak ve göğüsleyerek grev yapmışlardır. İşçilerin ileri sürdükleri taleplerden biri olan 8 saatlik mesai uygulaması ise SSCB'de çoktan uygulanmaya başlamıştı. Kemalistlerin yoğun baskı ve yasaklamalarına karşı bu grevlerin yapılması ve sürdürülmesi, Ekim Devrimi'nin bütün dünya işçi sınıfı ve ezilen halklarına verdiği moral üstünlüğünden ve onun siyasi ve ideolojik rüzgarından ayrı ele alınamaz. Türkiye'deki kapitalist gelişmeye göre oldukça yüksek sayılabilecek bir sayıda işçi grevlerinin yapılmasının, Kemalist iktidarın komünizm korkusunda önemli bir payı vardır.

TC'nin ilk yıllarında işçi sayısı konusunda farklı rakamlar olsa da 1927 yılında yapılan sanayi sayımına göre yaklaşık 13,5 milyon nüfuslu ülkede 256.855 sanayi işçisi vardı. Bu da toplam iş gücünün oluşturan işçilerin ancak % 5,5'i kadardı. Bu işçilerin de % 46'sı en az dört kişi çalıştıran küçük işletmelerde çalışıyorlardı. Sanayi işçilerinin, yaklaşık 110 bini tarım sanayinde, 48 bini de dokuma sanayinde istihdam ediliyordu.⁸

Lütfi Erişçi'nin aktarımına göre; *"1927'de yalnız 4 kişiden fazla işçi çalıştıran sınai müesseselerde 147.712 işçi sayılıyordu. Bu miktarın 37.640'ı kadın, 22.941'i 14 yaşından küçük çocuklardı."* Özellikle çalıştırılan çocuk işçilerin sayısı (sanayide çalıştırılanların yaklaşık % 7'si çocuktu) oldukça fazladır. Özetle; *"eti senin kemiği benim"* denilerek; Kemalist tek partili faşist rejimin sermaye hediyesidir bu çocuklar!

Aynı kaynağın verdiği bilgilere göre, İstanbul ve İzmir, Türkiye nüfusunun %10'una sahip iken, çalışan nüfusun ise % 20'sine sahipti. Daha sonraki yıllarda da bu iki kent, işçi nüfusu ve genel nüfus yoğunluğu ve elbette sanayinin merkezileştiği alanlar olarak da öne çıkmıştır. Ancak, 1980'lerden itibaren kısmen bir değişim göstermiş ve işçi yoğunluğu başka kentlerde yayılmıştır. Kentlerdeki nüfus yoğunluğu, o kentlerde kapitalist gelişmenin yoğunluğu ile elbette doğru orantılıydı. Sanayinin geliştiği kentler, adeta bir vantuz gibi köy nüfusunu da çeken bir özelliğe sahip olmuşlardır.

İşçilerin milli gelirden aldığı payla patronların aldığı pay arasında büyük bir uçurum giderek açılmaktadır bu dönemde. Bu uçurum daha sonra da genelde hep korunmuştur. Örneğin, “1932-1939 döneminde sinai kârın Gayri Safi Milli Gelir’deki payı yüzde 3.4’ten yüzde 6.2’ye çıkarken, ücretlerin toplam ürün değeri içindeki payı değişmemiştir; bu pay belli rakamlar arasında oynamakla birlikte 1932’de yüzde 8.87 ve 1939’da yüzde 8.56 dolayındaydı ki bu da sanayinin ortalama reel ücretlerinde nispeten gerilemeye işaret etmektedir.”⁹

Vasıflı işçiler ve kamuda çalışan devlet memurlarının o günün koşullarına göre ücretlerinin “iyi” durumda olması, işçi hareketini bölen etkenlerden birisi olarak söylenebilir. Nüfusun ezici çoğunluğunun köylü olması nedeniyle, şehirde gelişen sanayide işçi bulma sıkıntısı çekiliyordu. Ancak, en yoksul kesim köylülüktü. 1931 yılında faal işgücünün % 1.2’sini oluşturan memurlar, ulusal gelirin % 7’si gibi bir pay alıyorlardı.¹⁰ Memurların ve çoğunluğu memur statüsünde çalışan vasıflı işçilerin o günün koşullarında “iyi” ücret alması, Kemalist düzenin onlar tarafından sahiplenilmesini de getirdi.

1923-1945 arası işçi ücretleri, genel ortalamanın altındaydı. Burjuvazi, sermaye birikimi için işçi ücretlerini düşük tutmaya özel bir önem vermiştir. Özellikle 2. emperyalist savaş sürecinde de işçiler yer yer zorla çalıştırılmıştır. Özellikle kömür havzalarında çalışan işçiler çalışmaya mecburi kılınmıştır. 2. emperyalist savaş koşullarında çalışma yaşamı ve ücretler her açıdan kötüleşmiş ve devlet, işçi ve emekçilerin ekonomik-demokratik haklarını tırpanlamıştır. Bu nedenle de halk arasında; dönemin devlet Başkanı İsmet İnönü’ye ithafen, “geldi İsmet kesildi kısmet” sloganı yaygınlaşmıştır.

3- 1945-1960 Arası İşçi Hareketleri ve Köyden Kente Göçlerin Hızlanması

2. Emperyalist paylaşım savaşının sonunda Hitler faşizmi ve müttefiklerinin yenilmesiyle, Türk egemen sınıfları da saf değiştirerek ABD emperyalizmin yanında yer aldı. ABD’nin dayatması sonucu “çok partili demokrasi”ye geçen Türk egemen sınıfları, bazı kısmi burjuva demokratik haklar üzerindeki yasakları kaldırarak “demokrasiye” geçtiklerini ilan ettiler.

Bu süre içinde onu aşkın burjuva partisi kurulurken, bazı sosyalist ve ilerici partilerin de kurulmasına izin verildi. Haziran 1946’da çıkarılan “Cemiyetler Kanunu” ile, sınıf esasına dayalı örgütlenmeler üzerindeki yasaklar kısa bir süreliğine kaldırıldı ve bir yıl sonra 1947’de “demokrasi” sadece ve sadece egemen sınıflar için geçerli oldu, sosyalist ve ilerici partiler yasaklandı, bazı sendikalar kapatılırken, yöneticileri hakkında da hapis cezaları istendi.

ABD'nin istediği "iki partili demokrasi" idi. CHP yıpranmış ve CHP içinde yer alıp Demokrat Parti (DP)'yi kuran burjuva siyasetçilere gün doğmuştu. DP'nin parti programı CHP'nin programından farklı olmamasına karşın, 1950'de büyük bir oy patlamasıyla iktidar olmuştur. Tek parti döneminin mağduru olan birçok ilerici ve kendine "sosyalist" diyen aydınlar da bu partinin "özgürlük" vaadine inanmışlardı. Oysa DP de komprador burjuvazi ve toprak ağalarının bir başka kliğinin temsilcisiydi.

1946 yılında çıkarılan sendikalar kanunu, hükümetin denetiminde sendikaların faaliyetini, siyasi faaliyette bulunmamak kaydıyla serbest bırakıyordu. Bu nedenle de o süreçte 73 sendika kuruldu ve bunların toplam üye sayısı yaklaşık 52 bindi.¹⁰

CHP grev hakkına karşı çıkarken, muhalefet partisi DP grev hakkını savunuyordu. DP iktidara geldikten sonra bu sözünü unutarak sendikaların grev yapma hakkı üzerindeki yasağı kaldırmadı.

Sendikalar, toplu iş sözleşmelerinin olmamasını, grevlerin ve siyasi faaliyetlerin yasaklanmasını protesto etmelerine karşın, yasa CHP ve DP onayıyla mecliste olduğu gibi kabul edildi. Ve bunun üzerine birçok sendika yasaklandı ve kapatıldı. Kurucuları hakkında hapis istemiyle soruşturmalar açıldı. Kısacası, bir yıllık "özgürlük", burjuvazi ve toprak ağalarının temsilcisi hükümete ağır gelmişti.

1946 yılında, 400'den fazla insan, haklarında "komünizm propagandası" yapmaktan dava açılıp hapse atılmıştı. ABD'nin anti-komünizm karşıtı faaliyetleri Türkiye'de de üst boyutta ilerliyordu.

1946 yılında getirilen kısmi demokratik hakların sonucu Mayıs 1946'da, sosyalizmle fazla da ilgisi olmayan reformist ve küçük burjuva ulusalçı eğilimli Türkiye Sosyalist Partisi kuruldu. Ancak ömrü bir yıl sürdü ve kapatıldı. Bu partinin çıkardığı Gerçek ve Gün adlı yayın organlarının yazarları arasında Aziz Nesin, Sabahattin Ali ve Rifat Ilgaz gibi ilerici yazarlar da vardı.

1946 Haziran'ında Şefik Hüsnü önderliğinde, TKP'nin legal partisi olan Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi kuruldu. Bu partinin programında ülkede sosyalist devrime geçilmesi için koşulların hazırlanması yer alıyordu ve kısa süre içinde işçilerin yoğun olduğu illerde örgütlendi. Ancak, bu partinin de ömrü kısa oldu. Daha 6 ayını bile doldurmadan, Aralık 1946'da kapatıldı. Yöneticileri ağır hapis cezalarına çarptırıldı. O süreçte kurulan bütün burjuva partileri sosyalist isimli bu iki partinin kapatılmasını desteklemişlerdir.

Türk egemen sınıfları işçi sınıfı ve onun en asgari demokratik ekonomik

örgütü olan sendikalar üzerindeki baskılarını sürdürmelerine karşın, 31 Temmuz 1952'de Türk-İş kurulmuştur. Türk-İş'in ilk tüzüğünde "işçi sınıfı" kavramı yer almıştı. Ancak aynı sendika, sendika yöneticilerinin herhangi bir siyasi partiye üye olamayacaklarını da tüzüğüne koymuştu.¹¹

1950'ler aynı zamanda toplumda işçileşme sürecinin geliştiği bir dönemdir. 1955 nüfus sayımına göre 1,6 milyon olan ücretliler, 1960'ta 2.5 milyona, yani % 13.3 olan toplam faal nüfus içindeki payları % 18.7'e çıkmıştır. Bu değişim, on yıl içinde işçi sınıfının nicel ve nitel gelişiminin göstergesi olarak okunmalıdır. 1945-1950 arası köyden kente göç edenlerin sayısı 214.000 iken, 1950-1955 arasında bu rakam 904.000'e çıkmıştır. Ve yapılan bir işçi anketine göre, katılımcıların % 81.4'ü İstanbul dışında doğduklarını, % 62'sinin imalat sanayinde çalıştıklarını bildirmişlerdir.¹²

Ücretli işçiliğin artması, kapitalizmin gelişmesine bağlı iken, köylerden kentlere akan yoksul ve mülksüzleştirilmiş köylülüğü bütünüyle istihdam etmeye, -kapitalizmin bu gelişmişliği- yetmiyordu. Büyük ölçüde emperyalist tekellerin kontrolünde, kapitalizmin yeni geliştiği bütün ülkelerde de genelde böyle bir gelişim seyri olmuştur. Bir tarafta yoğun işsizlik bir yanda ise ücretli işçi sayısındaki artış, sermaye birikiminin adeta itici gücü olmuştur.

1950'lerin sonuna doğru kitle hareketlerinde önemli gelişmeler yaşanmıştır.

İşçi sınıfı daha doğduğu andan itibaren, sınıfsal yapısı gereği sermaye kesimiyle karşı karşıya gelmiştir. Haklarını almak için devamlı bir mücadele içinde olmuş ve giderek sınıf deneyimi kazanmış, örgütlenme ve mücadele biçimlerini geliştirmiştir. Bu onu kendisi için bir sınıf haline getirerek içinden sınıf bilinçli işçi önderleri çıkarmıştır.

4- İşçi Sınıfının Kendi Tarihine Sahip Çıkması

Çeşitli ulus, milliyet ve inançlardan Türkiye işçi sınıfı 31 Aralık 1961'de Saraçhane Mitingiyle 40 yıllık baskılara karşı ayağa kalkarken, 15-16 Haziran 1970 Büyük İşçi Direnişiyle kendi tarihine sahip çıkıyordu. Saraçhane Mitingi olmasaydı 15-16 Haziran belki de gerçekleşemezdi. Ama, bu iki dönem de egemenlere karşı işçi sınıfının birikmiş sınıf öfkесinin açığa vurması; burjuvaziye meydan okuması ve sınıfın kendi tarihi açısından önem kazanıyordu.

Saraçhane Mitingi işçi sınıfının nicel birikimiye, 15-16 Haziran direnişi bir nitel sıçramaydı. 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, 1971 devrimci militan hareketini ve TKP-ML gibi MLM bir partinin doğuşuna da temel kaynaklık

yaptı. Bu tarihten sonra Türkiye Devrimci Hareketi (TDH) canlandı, ideolojik olarak şekillendi ve politik olarak yetkinleşti. İşçi sınıfının şanlı 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi olmasaydı, revizyonist TKP'nin çember içine aldığı işçi sınıfının devrimci ufkunun önündeki engeller kaldırılamaz ve 50 yıllık pasifizm ve revizyonizm yıkılmazdı.

15-16 Haziran'ı, salt işçilerin tankların üzerine çıkarak sermayenin barikatlarını yıkması olarak okumak yetersiz ve eksik bir tanımlama olur. Esas olarak işçi sınıfı kendi sınıf ideolojisinin; ayağa dikilmesini, üzerindeki pasifist ve revizyonist küllerin atılmasını ve sınıf çizgisinin berraklaştırmasını sağlamış, onun yolunu açmıştır.

15-16 Haziran'ı Kaypakaya şöyle değerlendiriyor: *“İşçi sınıfımızın kendiliğinden gelme mücadelesi 15-16 Haziran'da doruğuna ulaştı. İşçiler bütün burjuva ve küçük burjuva kliklerini tepeleyip geçtiler. 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi ve arkasından gelen sıkıyönetim, bazı kadroların bilincinde önemli sıçramalar yarattı. Bu arkadaşlar, işçi hareketinden ve onu izleyen zor mücadele günlerinden önemli dersler çıkardılar.*

İşçi hareketi, birinci olarak, devrimin şiddete dayanacağını, bunun zorunlu ve kaçınılmaz olduğunu gösterdi. Aybar-Aren oportünizmine ve bütün pasifist, parlamentarist görüşlere ağır bir darbe indirdi.

İkinci olarak, işçi hareketi, burjuva devlet teorilerine ağır bir darbe indirdi. Halkın kurtuluşunu egemen sınıfların ordusundan beklemenin ne derece ahmakça bir hayal olduğunu gözler önüne serdi. Çünkü işçi direnişi tanklarla, süngülerle, sıkıyönetimle bastırılmıştı. Süngülerin gölgesine sığınan patronlar, sıkıyönetim makamlarıyla birlikte yüzlerce işçiyi işten atmışlardı. Yüzlerce devrimci işçi ve aydın, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılandı. Bütün bunlar M. Belli'nin, D. Avcıoğlu'nun ve H. Kıvılcımlı'nın cuntacı hayallerinin ve anti-Marksist-Leninist devlet ve ordu tahlillerinin saçmalığını ortaya çıkardı.

Üçüncüsü, 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, gerçek kahramanın kitleler olduğunu bir kere daha gösterdi. Ve bir avuç seçkin aydın grubuna dayanarak devrim yapmayı hayal eden bireyci küçük-burjuva akımlarına ağır bir darbe indirdi.”¹³

Ve 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi, devrimin yolu ve karakterinin ne olacağını ortaya koymuş ve işçi sınıfı öncülüğünde demokratik devrime giden güzergahı netleştirmişti. Sorun, bu direnişi MLM düşünce doğrultusunda doğru analiz ederek diyalektik materyalist yöntemi esas almak ve işçi sınıfının devrimci sınıf hareketinin yönelimini doğru okunması gerekirdi. Bunu Kaypakaya yoldaş tahlil ederek ortaya koydu.

5- Askeri Darbeler ve İşçi Sınıfı

İşçi sınıfının mücadelesinin geliştiği, devrimciler ve komünistlerle birleştiği süreçlerde, Türk egemen sınıfları askeri darbeleri gündeme sokmuşlardır. 1960 askeri darbesi esas olarak egemen sınıf kliklerinin arasındaki keskin çatışmanın sonucu olsa da 1957'lerden itibaren halk hareketlerinin gelişiminden bağımsız olmadığı görülmelidir.

12 Mart 1971 Askeri Muhtırası ve on yıl sonra gelen 12 Eylül 1980 faşist askeri darbeleri, Türkiye’de işçi sınıfı hareketinin gelişmesiyle doğrudan ilişkilidir. Birincisinin adı her ne kadar “muhtıra” olsa da esas olarak askeri bir darbeydi. Ve 15-16 Haziran Büyük İşçi Direnişi ve peşinden gelişen işçi, öğrenci ve militan devrimci hareketin bastırılması ve kitleler üzerinde kontrolünü kaybetmiş egemen sınıfların yeniden kontrolü sağlamak amacıyla yaptıkları bir darbedir. Özellikle, başta komprador sanayi burjuvazisi olmak üzere Türk egemen sınıfları, “düzenin sağlanması” için “askeri muhtıra”yı yeterli görmüştü.

1973'ten sonra içerde ve uluslararası alandaki gelişmeler, 1974 emperyalist sistemin iktisadi yapısının tıkanması ve “petrol krizi” olarak anılan yeni bir ekonomik ve finans krizin ortaya çıkmasıyla ezilen dünya halklarının ve işçi sınıfının mücadelesinde de gelişmeler oldu. Emperyalist burjuvazi yeni bir sermaye birikim modeli olan daha saldırgan neoliberal ekonomi politikaları devreye sokmaya başladı. Bu, özelleştirmelerin yaygınlaştırılması, bütün sınırların (ve ulusal korumacı gümrük duvarlarının) emperyalist sermaye için açılması, uluslararası üretimin yaygınlaştırılması ve emperyalizme bağımlı ülkelerde “kemer sıkma” politikasının en üst seviyede uygulanması, neoliberal ekonomik politikaların önüne “engel çıkaran” ülkelerde askeri darbelerle, sermayenin önünün açılması hızlı bir şekilde yaşama geçirildi.

Türk egemen sınıfları bu politikayı ancak 12 Eylül 1980 askeri faşist cuntayla yürürlüğe sokabildi. Çünkü 1973-1980 arası Türkiye’de işçi sınıfı tarihinin en yaygın ve kitlesel mücadele süreci olarak geçmişti.

1975-12 Eylül 1980’e kadar işçi sınıfı hareketinin yanı sıra TDH içinde en iyi yıllarıydı denebilir. İşçi sınıfı hareketi ekonomik grevlerin ötesinde yaygın olarak siyasal grevlere ve fabrika işgallerine de başvuruyordu. Öte yandan sendikalaşma ve diğer emekçilerin kitlesel örgütlenmelerinde ciddi bir gelişme vardı. Örgütlenmeyen kesim yok gibiydi. Aynı şekilde burjuvazi de işçi sınıfı ve TDH’ye karşı faşist örgütlenmeleri güçlendirmeye çalışıyordu.

Aşağıda bu yıllar içinde resmi olarak sendika ve bu sendikalara üye olan işçi sayısına dair bir tablo aktarılmıştır.

Tablo 1: Sendika ve Sendika üye Sayısı (1975-1980)

Yıl	Sendika Sayısı	Sendika Üye Sayısı
1976	800	3,269,356
1977	863	3,807,577
1978	912	3,897,290
1979	750	5,464,792
1980	733	5,721,074

Bu tabloda da görüldüğü gibi, işçilerin sendikalaşma oranı oldukça yüksekti. Özellikle 1979 ve 1980 arasında 5 milyondan fazla işçi sendikalıydı. Sendika hakkı olmayan memur, öğretmen ve polis örgütlenmeleri de kurulmuştu. TÖB-DER en ilerici ve devrimci öğretmenlerin örgütüydü ve 200 binden fazla üyesi vardı. İlerici ve demokrat polislerin kurduğu Pol-Der'in ise 18 binden fazla üyesi vardı.

Kısaca toplumun önemli bir kısmı örgütlenmişti. İşçisiyle, köylüsüyle, memuruyla, küçük esnafıyla ilerici ve devrimci örgütler içinde örgütlenmiş bir toplum vardı ve bu durum sermayeyi oldukça ürkütmüştü. Aşağıdaki tablo, burjuvazinin işçi sınıfı hareketinden neden korktuğunu ve askeri cuntaya neden başvurduğunu net olarak anlatıyor.

Tablo 2: Grev Sayısı, Greve Katılan İşçi Sayısı ve Grevde Kaybolan İşgünü Sayısı (1975-1980)¹⁴

Yıllar	Grev Sayısı	Greve Katılan İşçi Sayısı	Kaybolan İşgünü Sayısı
1975	90	25398	1,102,682
1976	105	32899	1,768,201
1977	167	52889	5,778,205
1978	175	27208	1,598,905
1979	190	39901	12,2017,347
1980	227	46216	5,408,618

Türk egemen sınıfları, 12 Eylül 1980 Askeri Faşist Cunta yönetimini bu tabloyu ortadan kaldırmak ve onların "güleceği", işçi sınıfı ve emekçilerin "ağlayacağı" bir tabloyla değiştirmek için göreve getirdi ve bunu önemli ölçüde de başardı. 12 Eylül 1980, burjuvazinin işçi sınıfına ve devrimci harekete karşı saldırısıydı.

Elbette, sonucun böyle olmasında, TDH'nin önemli yanlışları ve zaafı ve özellikle de proletarya partisinin süreci doğru okuyamaması, sınıfla bağı daha sıkı bir şekilde kuramaması ve bu yönde mücadele ve örgütlenme biçimlerini geliştirememesinin de payını görmek gerekir.

6- 1989 Bahar Eylemlerinden Gezi İsyanına İşçi Sınıfının Mücadelesi

12 Eylül 1980 işçi sınıfı ve onun komünist ve devrimci örgütlerine yönelik burjuvazinin topyekun saldırısıyla geriye çekilen, ancak 1986 yılında kendini toparlamaya başlayan işçi sınıfı, baskıya karşı 1989 Bahar Eylemleriyle güçlü bir cevap verebildi. İlk büyük grev 18 Kasım 1986 yılında NETAŞ (Northern Elektrik Malzemeleri Anonim Şirketi) Fabrikası'nda başladı.¹⁵

Fabrika; Kanadalı Northern şirketi ile PTT ortak yatırımı olan, telefon santalleri ve malzemeleri üreten, İstanbul Ümraniye'de 1969 yılından bu yana faaliyette bulunan bir fabrikadır. Toplu iş sözleşme anlaşmasının yapılamaması üzerine 3150 işçinin çalıştığı fabrikadaki grevi tam 93 gün sürdü ve kazanımla sonuçlandı. NETAŞ, işçileri 1975 yılında da işçi sınıfının direnişçilerindedir. O geleneğini hep sürdürdü. NETAŞ işçilerinin grev boyunca söyledikleri şarkı: "Aşk olsun da NETAŞ (işçileri) sana aşk olsun, iki kaşın arasına taş koydun" oldu. İşçiler, 12 Eylül faşist yasalarını çiğneyip geçti. Örneğin, yasa, "grev yerinde sadece en fazla 4 işçi grev sözcülüğü yapar" demesine karşın, yüzden fazla işçi bu görevi toplu olarak yerine getirmiştir. DİSK'e bağlı Maden-İş'in örgütlü olduğu iş yerinde grev başarıyla sonuçlandı. Bu grev, 1989 Bahar Eylemlerinin de öncüsü olmuştur. Ve NETAŞ grevinin başarısından sonra, tüm yasaklara rağmen grev ve direnişler yükselmeye başladı ve bu yükseliş dalgası 1989 Baharı'nda adeta grev patlaması yapacaktı.

Faşist cuntanın etkisinin zayıflaması ve işçi sınıfı içinde biriken öfke 1989 Mart'ından itibaren dışa vurdu. Özellikle kamu işyerlerinde çalışan işçiler, ücretlerin düşük olmasına karşı ve gasp edilen haklarını geri almak için adeta ayağa kalktı ve yaygın bir grev ve direniş dalgası ülkeye yayıldı.

7 Mart-18 Mayıs 1989 arası yüzbinlerce işçinin katıldığı 224 grev oldu. Türk-İş gibi devlet sendikasının daha fazla örgütlü olduğu kamu işyerlerindeki direnişler artmış ve sarı sendika ağaları istemeye istemeye işçilerin direnişlerine boyun eğmişti. Çünkü yapılmak istenen toplu sözleşme yaklaşık 600 bin işçiyi kapsıyordu.

Bu yıllar içinde işçi sınıfının durumu ve mücadelesine dair işçi sınıfı üzerine araştırmalarıyla bilinen Aziz Çelik'ten bir aktarım: "*Türk-İş'e bağlı 26 sen-*

dikanın oluşturduğu Koordinasyon Kurulu'yla üç kamu işveren sendikası arasında sürdürülen toplu sözleşme görüşmelerinde ilerleme sağlanamamasını protesto eden 600 bin civarında kamu işçisi 1989'un bahar aylarında üç ay boyunca etkili eylemler yaptı."

Ve, alıntı uzun olsa da, A. Çelik'ten aktarmaya devam edelim: "1990'lı yıllar Türkiye işçi mücadeleleri tarihinde gerek katılan işçi sayısı ve gerekse grevde geçen işgünü açısından en yoğun grevlerin yaşandığı dönemdir. 1987, 1988 ve 1989'da yıllık ortalama 30 bin işçinin katıldığı grevlere 1990 ve 1991 yıllarında ortalama 160 binin üzerinde işçi katıldı. 1995 yılında ise greve katılan işçi sayısı 200 bine yaklaştı. 1995 yılı Türkiye tarihinde en çok işçinin greve çıktığı yıldır. Bu sayı 1960 ve 1970'lerin ortalamalarının çok çok üzerindedir. Bu grevler hem kamu hem de özel sektörde yaşandı. 1990 ve 1991 grevlerinin ezici çoğunluğu özel sektörde yaşanırken 1995'teki yoğun grevler kamu sektöründe yaşandı.

1990-1995 arası greve katılan işçi sayısı 605 bin civarına ulaştı. Grevde geçen iş günü sayısı ise 14 milyonu aştı. 1984-2013 arasındaki 30 yılda greve katılan işçi sayısının toplamının 809 bin ve grevde geçen iş günü sayısının 25 milyon gün olduğu düşünülecek olursa 1990-1995 arası grevlerin yoğunluğu çok daha iyi anlaşılabilir. Son 30 yılın grevci işçilerinin yüzde 75'i 1990-1995 arasındaki 5 yılda greve katıldı."¹⁶

1990'lı yıllara damgasını vuran işçi direnişlerinden biri de yaklaşık 60 bin madenciye kapsayan Zonguldak maden işçilerinin grevi ve Ankara yürüyüşü oldu. Grev 30 Kasım 1990'da başladı ve sendika ağalarının ihaneti sonucu 6 Şubat 1991 yılında bitirildi.

Zonguldak madenci direnişinin arifesinde birçok direniş ve grev yaşandı. Türk-İş ilk defa 3 Ocak 1991 tarihinde iş durdurma kararı aldı. Bu eyleme 200 binden fazla işçi katıldı. İşçi sınıfı Türk-İş'i zorluyordu.

2000'li yıllara girildiğinde, bütün dünyada emperyalist sermayenin işçi sınıfına azgınca saldırısı karşısında, başta ABD olmak üzere bütün ülkelerde işçi ve emekçiler ayağa kalkmış ve direnişler gerçekleştirmişlerdi. Uluslararası emperyalist sermaye, kapitalizmin krizini bütünüyle işçi sınıfına yıkması karşısında halklar ayağa kalktı. Başta Kuzey Afrika ülke halklarının isyanları olmak üzere, Türkiye (Gezi), Mısır ve en son 2019 yılında tam 40 ülkede, doğrudan siyasal iktidarı hedef alan ayaklanma ve isyanlar, kitlelerin kapitalist sermayenin saldırısı karşısında susmadığını, eğer MLM bir önderlik olursa bu isyanların başarı kazanabileceğini gösterdi.

Bu yıllar içinde diğer önemli bir işçi eylemi ise 78 gün süren Tekel işçilerinin Ankara'da Türk-İş'in önüne çadır kurup direnişe geçmeleridir. TEKEL işçi

eylemi, 15 Aralık 2009 tarihinde Türk-İş'e bağlı Tek Gıda-İş Sendikası'na kayıtlı TEKEL işçileri tarafından Ankara'da başlatılan ve 4 Şubat 2010 tarihinde 1980 sonrasında en büyük toplu iş bırakma eylemiyle tüm Türkiye'ye yayılan işçi eylemidir. Bu eyleme katılan bir işçinin ; "buraya gelmeden önce 5 vakit namaz kılarken, şimdi 5 vakit komünizmi öğreniyoruz" sözü direnişin işçi sınıfına kendi sınıf bilincini de öğrettiğini göstermesi açısından önemlidir.

Ankara Tekel eylemi Gezi'yi hazırladı. Burjuvazinin işçi sınıfının tüm kazanımlarını azgınca parça parça gasp etmesi, var olan burjuva demokratik kısıntıları da yok etmesini, Gezi İsyanını ortaya çıkaran sınıfsal sorunlar olarak ele alabiliriz. Ancak isyan, ekonomik nedenlerle değil, politik nedenlerle ve doğudan özgürlüklerin gasp edilmesi üzerine ortaya çıkmıştır. Temel istem de politik ve yaşam biçimine ilişkin özgürlükler üzerindeki yasakların, baskıların kaldırılması olmuştur.

Gezi İsyanı'nın sınıfsal niteliğini, işçi ve emekçiler dışında aramak anlamsız ve aynı zamanda sorunu çarpıtmaktır. Bu eyleme başından beri katılanlar işçi ve emekçilerdir. Bunun yanında şehir küçük burjuvazisi de güçlü bir şekilde eylemde yer almışlardır. Öğrenci gençliğin de yer alması, eylemin işçi ve emekçi eylemi olduğunu yadsımaz. Onlar da emekçi sınıfın içinde yer almaktadır. Ayrıca, kısmen laik orta sınıf da bu eylem içinde yer almıştır. Daha genel bir ifadeyle, mavi yakalı ve beyaz yakalı işçilerin güçlü bir şekilde katıldığı bir ayaklanma olmuştur. Özellikle büyük şehirlerin işçi semtlerinde direnişe katılımların kitleliliği bu savı doğrulamaktadır. İstanbul gibi büyük bir şehrin Gazi, 1 Mayıs Mahallesi, Sarıgazi, Kartal, Maltepe ve daha sayısız işçi semtlerindeki direnişler, işçi sınıfının katılımının büyüklüğü açısından özel bir yere sahiptirler.

Toplumsal hareketin devrimci dinamiği hiç kuşkusuz işçi sınıfıdır. İşçiler, hareketin içinde güçlü bir şekilde yer almalarına karşın, sınıfın örgütsüzlüğü ve sınıf bilincinden yoksunluğu, örgütlü bir şekilde, bu hareket içinde öne çıkmasını önleyen etmenlerin başında gelmiştir. Ancak, örgütlü gücünü kullanamamasının nedeni ise, sarı sendikaların onların önünde engel olmasındadır. Bu da işçiler içinde örgütlü ve etkin bir sınıf partisinin olmadığına göstergesidir.

Kendiliğinden halk ayaklanması içinde yer alan ve çatışmaların önünde yürüyen gençliğin, salt öğrenci gençlik olduğunu söylemek de yanıltıcı ve doğru bir belirleme değildir. Her toplumsal halk hareketinde, hareketin ileri mevzilerinde yürüyen ve çatışan işçi ve öğrenci gençlik olur. Gezi İsyanının ileri mevzilerinde yer alanlar da onlar olmuştur. Bu durum, genç insanların, baş-

ta sınıfsal konumları olmak üzere, dinamikliğiyle de yakından ilgilidir. Ayrıca, bunlar işçi ve emekçi sınıftan ayrı değil, onunla iç içe ve onun bir parçasıdır. Bazı “sol” liberallerin, işçi sınıfının devrimci dinamiğini yadsımak için ayrı bir gençlik “sınıfı” yaratmaları, bilinçli bir çarpıtma ve yanıltma çabasıdır.

Taksim Gezi Parkı’nda başlayan ve dalga dalga bütün Türkiye’yi kapsayan Gezi İsyanıyla birlikte Türkiye’de devrim mücadelesi için önemli bir zemin de yaratıldı. Fakat, ayaklanmanın kendiliğinden olması, kitlelerin örgütsüzlüğü ve devrimci örgütlerin isyan eden kitleler içinde etkinliklerinin oldukça cılız olması, bu zeminden yeterince faydalanamamayı da doğurdu. Gezi İsyanı, proleter öncünün önderliğinden yoksundu. Kitle hareketlerinin başarısı öncünün kitlelerle birleşmesi ve onlara önderlik etmesiyle olasıdır. Komünist önderlikten yoksun işçi sınıfı ve emekçi hareketleri bazen başarı kazansa da bu geçicidir. Bu da gösteriyor ki, komünist önderliğin işçi sınıfı içinde inşası ve geliştirilmesi, kitlelerle iç içe olması, kitlelerin güvenini kazanarak onları doğru politik hedeflere yönlendirmesini esas görevimiz haline getirmeliyiz.

Devrim için devrimin dinamiği ve öznesi işçi sınıfıdır. Bundan başka esas özne ve kitle temeli aramak, var olan gerçeklere gözleri kapayarak devrimin temeli olan kitlelerden uzaklaşmak anlamına gelir. Acil görev işçi sınıfı ve emekçi halk kitleleri içinde Bolşevik bir örgütlenmeyle proletarya partisini buralarda inşa etmek olmalıdır.

7- İşçi Sınıfı İçinde Çalışma Tarzımız ve Öğrettikleri

1975’lerden itibaren proletarya partisi şehirlerde işçi sınıfı içinde örgütlendi. Proletarya Partisi’nin önderliğinde örneğin İleri Maden-İş ve Tüm Maden-İş (2015 yılında bu adla bir sendika daha kurulmuştur ve sözünü ettiğimiz sendikayla bir ilişkisi yoktur), Bank-Sen gibi sendikalar vardı ve Kadıköy Otosan’da işçiler içinde proletarya partisinin güçlü bir örgütlenmesi vardı. Ancak, bu dönemin sendikal çalışma ve anlayışının “sol” eğilimli olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu dönemde sendikalar, işçi sınıfının ekonomik-demokratik bir örgütlenmesi değil, adeta bir parti örgütlenmesi gibi ele alınmış ve programlarında ve yayınladıkları bildirilerde, komünist partisinin kullanabileceği hedefler savunulmuştur.

Örneğin İleri Maden-İş’in örgütlendiği ve grev yaptığı bir iş yerinde, işyeri sahibi; “İleri Maden-İş ile toplu sözleşme yapmak TİKKO ile anlaşma yapmaktır”, “TİKKO ile anlaşma yapmaktansa DİSK ne isterse imzayı atarım” demiştir. Yine İleri Maden İş’in çıkardığı dergi bir nevi parti yayın organı gibi yayınlanmış, içerik açısından parti yayınlarıyla sendika yayını arasında bir fark belirsizleşmiştir.

Bu örneklerin de gösterdiği gibi teorik olarak eleştirilen ve karşı çıkılan Anarko sendikalist anlayışlar, pratikte öne plana çıkmıştır. Nitekim bu tür sol anlayışlar genelde diğer devrimci örgütlenmelerde de vardı. Devrimci durumun güçlü olduğu koşullarda genelde sol anlayışlar öne geçer. Ne var ki, proletarya önderliğinde devrim yapmak isteyen işçi sınıfının öncü partisi, sol ve sağ anlayışlara prim vermeden uzun vadeli mücadeleyi dikkate alarak, illegal ve legal çalışma ve örgütlenmenin diyalektik bağlarını doğru kurmalıdır. Sendikal çalışma ve sendikal örgütlenmeyle parti örgütlenme ve çalışmasını birbirine karıştırmamalıdır.

Bu nedenle işçi sınıfı içinde uzun süreli, sabırlı ve daha geniş işçi kitlelerini kapsayıcı bir örgütlenme yaratılmadığı gibi, sendikaların yasaklandığı bir süreçte kalıcı örgütlenmeler yapılamadı.

Kapitalistlerin, kendi sınıfsal çıkarları gereği, elbette illegal devrimci bir örgüt olan TİKKO ile değil reformist DİSK'le anlaşma yapmak istemesi kadar doğal bir şey yoktur. Ancak, yine de bu objektif durum sendikal çalışma tarzı ile parti çalışmasını aydınlaştırılmasını haklı çıkarmaz.

12 Eylül 1980 öncesi komünistler birçok fabrikalarda küçümsemeyecek örgütlenmeler yapılmıştı. İzmit ve İzmir'de de aynı şekilde fabrikalarda işçi örgütlenmeleri yaratılmıştı ve bu bölgelerdeki işçi sınıfı proletarya partisini tanıyordu. Burada hemen anımsatalım 1975 yılında İstanbul Pendik'te kurulu ELKA fabrikasındaki grevi proletarya partisi örgütlemişti.¹⁷ Elka'da kazanılan birçok işçi daha sonra proletarya partisi saflarında aktif olarak mücadeleye katılmıştır.

Yine bu dönemde proleter hareketin Bursa'da Otomobil fabrikalarında yeni yeni ilişki kurduğunu ve özellikle Bursa Orhangazi ilçesinde kurulu Asil Çelik Fabrikası'nda çok etkin bir çalışmasının ve örgütlenmesinin bulunduğunu hatırlatmak gerekir. Yine, bu dönemde Bursa Merinos Fabrikasında doğrudan proletarya partisine bağlı komiteler kurulmuştu.

Ne var ki, proleter hareketin işçi sınıfı içindeki örgütlenmenin uzun vadeli ele alınmaması, kalıcı bir sınıf çalışmasına ve sınıfla daha sıkı ve derinlemesine bağ kurulmasına engel oluyordu.

Bu nedenle proleter hareketin İleri Maden-İş, Tüm Maden-İş, Bank-Sen ve daha başka sendikalardaki çalışmaları ve özellikle Otosan, Petkim, Tüpraş gibi yerlerdeki örgütlenme ve çalışmalar tam olarak değerlendirilememiştir.

Proleter hareketin yönelimi işçi sınıfını örgütlenme ve onun üzerinden partiyi inşa etme anlayışı daha ileri ve üst boyuta taşınmadığı için, Askeri Cunta gelir gelmez bütün örgütlenme ve çalışmaları durma noktasına geldi, ağır bir yenilgi alındı.

Somut koşulların somut analizi MLM olmanın temel öğretileridir. Bu yapılmadan proletaryanın öncüsü, öncülük görevini asla yerine getiremez. Bu bilinçle hareket edildiğinde işçi sınıfı içinde güçlü örgütlemeler yaratabilir, proletarya partisi işçi sınıfı ve kitleler ile buluşturabilir.

Kaynaklar

- 1- Lütfi Erişçi, Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi, s. 4, pdf
- 2- Dimitri Şişmanov, Türkiye İşçi ve Sosyalist Hareketi Kısa Tarihi (1908-1965) s. 32, Belge Yayınları, 1990
- 3- Aktaran L.Erişçi, age, Devleti Osmaniyenin 1313 senesine mahsus istatistik umumisi, İstanbul 1316
- 4- Dimitri Şişmanov, age, s. 39
- 5- L. Erişçi, age
- 6- Yüksel Akkaya, Türkiye’de İşçi sınıfı ve Sendikacılık Kısa Özet-1, Praksis (5) 2002, s. 131-176
- 7- Der. Donald Quataert-Erik Jan Zürcher, Osmanlı’dan Cumhuriyet Türkiye’sine işçiler, 1839-1950, s. 159, İletişim Yayınları
- 8- Dimitri Şişmanov, Türkiye İşçi ve Sosyalist Hareketi Kısa Tarihi (1908-1965), s. 130
- 9- Meltem Tekerek, Cumhuriyet Halk Partisi İktidarında İşçiler (1923-1938), Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi, XX/40 (2020-Bahar, s. 175-199.
- 10- Yüksel Akkaya, Türkiye’de İşçi sınıfı ve Sendikacılık Kısa Özet-1, Praksis (5) 2002, s. 131-176
- 11- Aktaran, L.Erişçi, age, s. 20, Sanayi İstatistikleri, İstanbul 1927
- 12- Der. Donald Quataert-Erik Jan Zürcher, Osmanlı’dan Cumhuriyet Türkiye’sine İşçiler, 1839-1950, s. 159, İletişim Yayınları
- 13- Yıldırım Koç, Türkiye İşçi Sınıfı Tarihi Osmanlı’dan 2010’a, s. 131, Epos Yayınları, 2010
- 14- Dimitri Şişmanov; Türkiye İşçi ve Sosyalist Hareketi Kısa Tarihi (1908-1965), s. 152, Belge Yayınları
- 15- Y.Koç, age, s. 169
- 16- Hazırlayan Mete Kaan Kaynar, Türkiye’nin 1950’li Yılları, s. 71, İletişim Yayınları
- 17- İbrahim Kaypakkaya, Seçme Yazılar, s. 277-278
- 18- Yusuf Köse, Tarihin Önünde Yürümek, s. 41, El Yayınları
- 19- NETAŞ, (Northern Elektrik Malzemeleri Fabrikası) Kanadalı Northern Tewkeli ile PTT’nin 1969 yılında İstanbul Ümraniye’de kuruluydu. Şimdi Tuzla’da. Şirketin % 15’i TSK Güçlendirme Vakfı’na ait.
- 20- <https://m.bianet.org/bianet/emek/161305-isci-sinifinin-ayaga-kalktigi-yillar>

Türk Devletinin Kuruluşundan Günümüze Ulus ve Azınlıklara Uyguladığı Baskı

13 TEMMUZ 1930 www.zerkaya.com/ ZURN-KATI
PAZAR 13 TEMMUZ

AMUNE GERAYT

MEYDAN	TEMMUZ 13	1930
1. sayı	1000 kuruş	2500
2. sayı	1000 kuruş	2500
3. sayı	1000 kuruş	2500
4. sayı	1000 kuruş	2500

Müdürlük: Nispetiye, İstanbul
- İ. KURBANCI -

Cumhuriyet

Asiler 5 Günde İmha Edildi

ark'taki hâdise ve İran!

... İran İttihatçıları'nın...
... İran İttihatçıları'nın...
... İran İttihatçıları'nın...

Hükümetin tebliği

Zeylân nahiyesindeki siyasi ve irticâ kıyam hitam bulmuştur

İran'dan geçen çetelere karşı asker bulunmayan yerlerde Cumhuriyeti bizzat vatandaşlarımız müdafaa etti

Ankara 12.5.30 - İranın...
... İran İttihatçıları'nın...
... İran İttihatçıları'nın...

Temizlik başladı

Zeylân deresindekiler tamamen imha edildi

Gazi Hz.

Dün Yatova'ya avdet buyardırlar

Bun vürüştü, hâdise işte budur

Zeylân hâdisesi

İbrahim Tali Bey bir beyanname neşretti

İki zabıt ve dokuz referansın şuhî düştüğü hâdise nasıl oldu?

“Bir yandan Ermeni ve Rum-Süryani soykırımı gerçekleştirilirken diğer yandan Kürdistan'da Cumhuriyet tarihi boyunca “Umumi Müfettişlikler”, “askeri yönetimler”, “Örfi idareler”, “sıkıyönetim ve olağanüstü haller” dışında Kemalistler Türkiye'yi yönetmemişlerdir.”

Ülkemizde var olan ve yaşanan ulusal ve azınlıklar sorununun temelinde gerçekleşmemiş olan demokratik halk devrimi yatmaktadır. Demokratik halk devrimi gerçekleşmeden temel hak ve özgürlükler sorununun önemli parçası olan ulus ve azınlıklar sorunu asla çözüme kavuşamaz.

Ulus-devlet inşa süreci ve öncesinde bugünkü Türkiye topraklarında ulus olarak var olan, yaşayan Türk, Kürt, Ermeni ve Rumlardan oluşan dört ulus vardı. Ermeni ve Rum ulusu kitlesel sürgün ve soykırımla “hal olurken” geride kalan hala çözülemeyen Kürt ulusal sorunu ise “terör ve güvenlik sorunu” olarak ele alınıp katliam, sürgün ve inkarla çözülmeye çalışılmaktadır.

Ulus-devlet yaratma süreci tamamen Türk ulusunun ve egemen sınıf olan Türk Müslüman komprador burjuvazinin çıkar ve kazanımlarına göre kurulmuş, örgütlenip, şekillenmiştir. Bu gerçeklik günümüze dek devam etmektedir. Kapitalist-emperyalist dünya kendisine bağımlı ve bağlı işbirlikçi-komprador bürokrat burjuva ve toprak ağaları sınıfı ve onun egemen olduğu bir ulus devlet yaratmalıydı. Bu tercihlerini ne Ermeni-Rum burjuvazisinden ne de Kürt feodal-ağa ve beylerinden yana kullandılar. Osmanlı devlet geleneğini en iyi şekilde temsil eden ve yönetme erkini yüzyıllarca elinde bulundurarak sürdüren, uluslaşma sürecine öncelikle giren Türk ulusunun egemenleri, efendilerinin teveccühünü alarak bir ulus devlet kurdular. Geride kalan ve çözülemeyen sorunları ise Türk egemen aklı, çıkar ve hesaplarıyla çözmeye çalıştılar.

Bugün ülkemizde Türk ulusu da dahil olmak üzere hiçbir ulus ve azınlık gerçek anlamda özgür değildir. Ulusal ve azınlıklar sorunu gerçek anlamda çözülmüş ve sonuçlanmış değildir. “Türklük Sözleşmesi”ne göre yaratılan ve kurulan Türk-ulus devleti tartışmasız bir şekilde Türk ulusunun egemenliği üzerinde kurulmuştur. Vatani, bayrağı, dili, dini tek olmak zorundadır. Türk olmayanların dışında herkes “Türklük Sözleşmesi”ne göre terbiye edilip eğitilmeli ve hizaya getirilmelidir. Kabul etmeyen, karşı çıkan herkes “terörle mücadele” kapsamında ele alınıp şiddetle, inkarla, asimilasyonla, azgın ırkçı saldırılarla “halledilmelidir.” Geleneksel Türk devlet aklı ve mantığı bu temeller üzerine inşa edilmiştir.

100 yıllık TC tarihinde ne demokrasi ne de buna bağlı olarak ulusal ve azınlıklar sorunu çözülmüştür. Ülkemizde demokratikleşme sorunu bütünüyle köklü ve radikal bir şekilde mevcut sömürü egemen sınıfların alt edilmesine, yerine bütün ulus ve azınlıkların, inançların temsilcilerinden oluşacak devrimci bir yönetimin gelmesine bağlıdır.

Demokratik hak ve özgürlükler mücadelesini büyütme, geliştirmek sınıf mücadelesi ve bilinci açısından önemlidir. Sağlam bir sınıf bilinci kazanılmalı ve

hak alma mücadelesi temel sorumluluk haline getirilmelidir. Sağlam ve güçlü mevziler elde edip, demokratik halk devriminin yolunu açıp, geliştirmek hak ve özgürlükler mücadelesini büyütme önemli bir yerde durmaktadır. Ve oldukça değerlidir. Ancak unutmamak gerekir ki tüm hak, adalet ve özgürlükler mücadelesi, gerçek anlamda demokratik halk devrimiyle sonuçlanmadıkça kazanılacak ve elde edilecek hiçbir kazanımın, güvence altında kalması beklenmemelidir.

Bugün emek ve temel hak ve özgürlükler mücadelesiyle, sömürü ve zulümden kurtulma savaşımı her zamandan daha fazla iç içe geçmiş ve bütünleşmiştir. İşçi sınıfının ve emekçilerin her türlü sömürü ve baskıdan kurtulma mücadelesiyle ulusların, azınlıkların ve farklı inanç ve cinsiyetlerin mücadelesi her zamandan daha fazla iç içe geçip ortaklaşmıştır. Birinin mücadelesi diğerinin mücadelesine ve başarısına bağlıdır.

Ulus Nedir, Azınlıklar Nedir?

Ulus, bir ırk, bir araya tesadüfen toplanmış istikrarsız insan topluluğu değildir. Ulus, kapitalizmin şafağında ortaya çıkan dil, toprak, iktisadi yaşam ve kültür birliğinin olduğu, ortak ruhi şekillenmenin yaratıldığı istikrarlı bir topluluktur. Ulus, kapitalizmin yükselme ve gelişme sürecinde ortaya çıktı.

“Batı”da feodalizmin tasfiyesi, ortak bir pazar bütünlüğü yaratılma sürecinde, ulusal baskıların olmadığı, bağımsız ulus devletler kurulurken, Doğu’da uluslaşma ve ulus-devlet kurma süreci oldukça sancılı ve baskıcı gelişmiştir. Ekonomik-politik-kültürel alanda gelişip güç kazanan burjuvazi ve sahip olduğu ulus, süreç içinde uluslaşma sürecini tamamlayarak diğer zayıf ve geri ulusları kendi devlet çatısı altında toplayarak ulusal baskının temelini teşkil eden çok uluslu devletler oluşturmuşlardır.

Türkiye’de çok uluslu bir devlettir. Uluslaşma sürecini ve ulus devlet kurma koşul ve olanaklarını emperyalist kapitalist ülkelerin destek, onay ve rızasını alarak gerçekleştirmiştir. Bugün Türkiye’de Kürt ulusuna ve azınlıklara yönelik baskı uygulayan Türk egemen sınıfları, diğer ulus ve azınlıkların özgürce gelişiminin önündeki en büyük engeldir. Ezen ulus egemenleri olan Türk komprador burjuva ve toprak ağaları sınıfı ezilen bağımlı ulus olan Kürtlerin hakkından gelebilmek için her yolu denemektedir. Kürtlerin dilini, kültürünü yasaklayıp köleleştirmektedir. Bunun yetmediği durumlarda soykırım ve katliamlara girişmekte, kitlesel sürgünlere uğratmaktadır. Türk devletinin tarihi sayısız soykırım, katliam, sürgün ve inkara tanıklıktır.

Ülkemizde ulusal sorunun çözümü, ulusal baskıya karşı mücadele, aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele sorununun bir parçası haline gelmiş-

tir. Ezilen ulusun ezen ulusa karşı mücadelesi demokratik bir muhteva taşır. Ezilen Kürt ulusunun öncülerinin ezen sömüren Türk komprador burjuvazisine karşı savaşımında; sınıf bilinçli proleterler, her zaman ve her durumda herkesten daha kararlı olarak bu ulusal özgürlük savaşımını, “özgürce ayrılma hakkı”nı kayıtsız şartsız tanımalı ve savunmalıdır. Çünkü biz Lenin yoldaşın belirttiği gibi “zulmün en amansız ve en tutarlı düşmanlarıyız.” Onun devrimci perspektifini kuşanmak, belirttiği yolda yürümek gibi yüksek sorumluluğumuz ve devrimci görevlerimiz vardır.

Azınlık Nedir, Kime Denir?

Azınlık ne demektir? Ulus olma niteliğini kazanamamış ya da kaybetmiş olan topluluklara denir. Nüfus olarak çoğunluk değil azınlık durumunda olan halklara denir. Türkiye de Ermeniler-Rumlar-Süryaniler-Ezidiler ulus olma niteliğini kaybetmiş, nüfus olarak azınlık durumuna düşmüşlerdir.

Sınıf bilinçli proleterler ulusal ve azınlıklar sorununa nüfus temelli bir bakış açısıyla bakmayı reddederler. Soruna azınlık ve çoğunluk meselesi olarak değil temel hak ve özgürlüklere sahip olup olmamak temelinde bakarlar.

Türkiye’de Türkler-Kürtler nüfus olarak çoğunluktadır. Bu ulusların temel hak ve özgürlükleri neyse diğer milliyetlerden emekçilerin de aynı hak ve özgürlüklere sahip olmalarını savunmak doğru ve devrimci olan tutumdur. Sorun özgürlükler ve haklar sorunudur. Bunlara sahip olup olamama sorunudur.

Sınıf bilinçli proleter, burjuva ve küçük burjuvaların baktığı yerden soruna yaklaşır, bakmazlar. Özgürlük ve haklar sorunlarına ilişkin sınıfsal temelde bakar ve çözüm aramaya çalışırlar.

Bugün sınıf bilinçli proleterler tüm ulus ve azınlıklar için “Tam hak eşitliği ve Tam özgürlük” ilkesini savunurlar. Kırıntı halinde ya da parçalı değil “Tam Hak Eşitliği” ilkesini esas alır.

Özgürce Ayrılma Hakkı

Sınıf bilinçli proleterler, ezilen bağımlı ulusların hak ve özgürlüklerini kendi ellerine almaları için özgürce ayrılma ve kaderlerini belirleme haklarının yegane formülasyonu olan “Özgürce Ayrılma Hakkı”nı savunur.

Halen kanayan bir yara olan Kürt ulusal sorunu Türkiye’nin başlıca sorunlarından biri olarak varlığını sürdürmektedir. Kürtler, 1923 Lozan Anlaşması’yla birlikte temel hakları ellerinden zorla alınarak ülkeleri ise dört parçaya bölünmüştür.

Toprakları işgal ve soykırımla ilhak edilen, pazarları gasp edilen, dilleri yasaklanıp kültürleri zincire vurulan, ulusal kimliklerini ifade etme hakkına bile sahip olmayan, inkar ve imha silahıyla köleleştirilmek istenen, asimilasyonun her türlü sinsi uygulamasına maruz kalan Kürtlerin ulusal sorununun çözümü, demokratik halk devriminin gerçekleşmesine bağlıdır. Bunun dışında sunulan tüm çözüm öneri ve tercihleri köleliğin başka bir biçimde devam etmesi demektir.

19. yüzyıl sonlarında 20. yüzyıl başlarında ulus gerçekliğine kavuşan Kürtler; 29 Ekim 1923'te tüm hakları ellerinden alınıp gasp edilerek, ulusal baskı altına alınmıştır. "Türklük Sözleşmesi"ni esas alan Türk komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıfı günümüz koşullarında Kürtlere yönelik en ağır baskı ve şiddeti yaşatmaktadır. TC'nin kuruluş tarihinden itibaren Kürtler sistematik olarak kitlesel katliamlara zoraki tehciirlere kültürel soykırımlar maruz kaldı. İnkâr ve imhadan kurtulamadı.

Dünyada birkaç sayılı ulusun dışında çözülmeyen ulusal sorun kalmamıştır. Kürt ulusu Türkiye ve Ortadoğu'nun çözülmeyen, kangren haline gelmiş ciddi toplumsal sorunudur.

Emperyalizm ve proleter devrim çağından önce burjuvazinin ilerici rol oynadığı süreçte Avrupa başta olmak üzere bir dizi ülkede burjuvazi yanına aldığı sınıf ve kesimlerle birlikte devrimler gerçekleştirerek, feodal sistemi tasfiye etmiştir. Her ülkenin gerçekliğine uygun olarak ulusal sorunlar çözüme kavuşturularak ulus-devletler inşa edilmiştir. Bu önemli tarihsel gelişim adımları 1789-1871 sürecinde burjuvazinin önderliğinde atılmıştır. Ancak ilerleyen süreçte burjuvazi ilerici rolünü bir kenara bırakarak, statükocu-gerici karakterini alarak gelişim ve değişimin önünde durmuştur. Gerek tekelci karakteri öncesi gerek tekelleştiği süreçte burjuvazi diğer kıtalara açılarak henüz kapitalizmin gelişim süreçlerini tamamlamamış ülkelere girerek, bu ülkeleri sömürgeleştirmiş süreç içinde yeni tipte sömürgecilikle kendilerine bağımlı ve bağlı hale getirerek yarı-sömürge haline getirmiştir.

Emperyalist niteliğe bürünen uluslararası kapitalizm rekabetçi süreçte meta ihracı yaparken yeni süreçle birlikte sermaye ihracını artırıp büyütürken kendilerine bağımlı, işbirlikçi komprador burjuva ve toprak ağaları sınıfları yaratmıştır. Sömürge ve yarı sömürge ülkelerde doğal ekonomileri yıkıma uğratarak feodalizmi çözülme sürecine sokarak komprador nitelikte bağımlı bir kapitalizm geliştirmiştir. Bu süreç günümüze kadar acılı ve sancılı bir şekilde sürmektedir.

Ülke, Osmanlı'nın son sürecinde daha fazla uluslararası kapitalizme bağımlı hale geldi. Ancak ne Osmanlı sürecinde ne de Lozan Anlaşması'yla bir-

likte yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'yle birlikte Türk ulusunun dışında var olan ve yaşayan ulus ve azınlıkların sorunu çözülmeyen kalmıştır. Demokratik devrimini gerçekleştiremeyen Türk komprador burjuva toprak ağaları sınıfı, tekçi hegemonyacı ve yayılcı devlet anlayışıyla birlikte çok uluslu heterojen toplumu tek uluslu homojen topluma dönüştürmeyi hedef aldı.

“Tek devlet, tek millet, tek dil, tek vatan” doktrinini esas alan Türk komprador burjuvazisi ve toprak ağaları; Ermenileri, Rumları, Süryanileri, Ezidileri soykırıma uğratıp kitlesel tehcirle azınlık durumuna düşürmüşlerdir. TC devleti, birkaç ulusun imha ve yok edilmesini gerçekleştiren soykırımcı devlet unvanına sahip oldu. İlke kez Ermeni Soykırımı ile *jenosit* kavramı TC devlet aklı ve eliyle dünya lügatine sokuldu. Soykırımdan sağ kalan Ermeni-Rum-Süryani halklar zorla asimilasyonla Türkleştirilmeye ve İslamlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Ezilen bağımlı ulusların kendi kaderlerini, kendilerinin özgürce tayin etme hakkı vardır. Bu hakkın Lenin yoldaşın belirttiği gibi “*Çoğu kez yanlış yorumlara yol açan kendi kaderini tayin yerine gayet tam bir kavram koyuyorum. Özgürce ayrılma hakkı*” olarak görülüp anlaşılması gerekir. Hiçbir şart ve koşula bağlı olmayan bu hak, temel özgürlük hakkıdır. Bu hakkın nasıl ve hangi biçimde kullanılacağı kararı ezilen bağımlı uluslara aittir. Ezen ulusun sınıf bilinçli proleterlerinin bu hakkın hangi şekilde nasıl kullanılacağına dair alınacak karara müdahale etme hakkı yoktur.

Günümüz Türkiye'sinde özgürce ayrılma hakkından bahsedildiğinde ezilen bağımlı ulus durumunda olan Kürt ulusundan bahsedilmektedir. Kürt ulusunun en temel demokratik hakkını özgürce kullanmasından, ayrı bir devlet kurma hakkından bahsediliyor demektir.

Kürt ulusunun varlığı hiçbir tartışmaya yer vermeyecek kadar gerçektir. Ancak Kürt ulusunun varlığını ve özgürce ayrılma hakkını tanımakla sınırlı bir sorumluluk taşınmaz. Kürt ulusuna yönelik her türlü baskı ve saldırıya karşı tavır alınmalıdır. Kürt ulusuna yönelik her türlü zulüm ve şiddet karşısında en ilerde durmak, direnmek ve savaşmak vazgeçilmez temel devrimci görevlerdendir.

Kürdistan'ın ilhak ve işgali, Kürt ulusunun imha ve inkarı karşısında ciddiyetle durmayan, en önde mücadele etmeyen, Kürtlerin özgürce ayrılma hakkını içtenlikle savunmayan, bırakalım devrimci olmayı tutarlı bir demokrat bile olamaz. Bugün Kemalizm ideolojisine, Türk ırkçılığına karşı tutarlı ve kararlı bir duruş sergilenmeden, aktif bir mücadele yürütülmeden, ne Kürt ulusuna yönelik imha ve inkar saldırılarına karşı durulabilir ne de Kürt ulusunun özgürce ayrılma hakkının kabulü savunulabilir.

Bugün mücadele edilmesi gereken milliyetçilik Mustafa Kemal milliyetçiliğidir. Egemen ulusun egemen sınıflarının daimi ve vazgeçilmez ideolojisi Kemalizm'dir. Bu ideolojiye karşı tutarlı ve kararlı mücadele edilmeden egemen sınıflara karşı mücadele verilemez, demokratik halk devrimi gerçekleştirilemez. Bu hak tutarlı bir şekilde savunulup, Türkiye halkına mal edilme mücadelesi verilmezse, Kürt ulusundan proleterlerin, emekçilerin aynı çatı altında ortak düşmana karşı mücadele vermesi beklenemez ve gerçekleşemez. İki farklı ulus ve azınlıklardan oluşacak ortak mücadele fikri ve eylemi gerçek anlamda oluşturulacak ve yaratılacak güven üzerinde olur. Güvenin çimentosu özgürce ayrılma hakkının samimi ve tutarlı bir şekilde savunulması ve içtenlikle uygulanması için büyük çabanın ortaya konmasıdır.

Tekçiliğin Merkezi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti

“Ermenilerin bu verimli ülkede hiçbir hakkı yoktur. Memleket sizindir. Türklerindir. Bu ülke, tarihte Türk'tü bugün de Türk'tür ve sonsuza dek Türk olarak yaşayacaktır... Ermeniler ve diğerlerinin burada hiçbir hakları yoktur. Bu bereketli yerler koyu ve öz Türk memleketidir.” (M.Kemal)

“Bu ülkede sadece Türk ulusu etnik ve ırksal haklar talep etme hakkına sahiptir. Başka hiç kimsenin böyle bir hakkı yoktur.” (İsmet İnönü)

Türkiye Cumhuriyeti çok uluslu bir devlettir. Türkler egemen ulustur. Günümüzde egemen Türk ulusunun dışında Kürt ulusu yaşamaktadır. Çoğunluk Araplar ve Suriyeli göçmenler olmak üzere Çerkez, Arnavut, Boşnak, Roman, Gürcü, Laz, Pomak milliyetinden topluluklar yaşamaktadır. Ermeni, Rum, Süryani nüfusu oldukça azalmakla birlikte varlıklarını sürdürmektedirler.

Türkiye'de etnik kökeni ne olursa olsun herkes Türk kabul edilmektedir. Anayasa'nın 3. Maddesi gereği *“Türkiye devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Resmi dili Türkçedir.”* Bu madde anayasanın değişmeyen, değiştirilmesi yönünde teklif **dahi** sunulamayan maddelerinden biridir. Farklı ulusal etnik inanç kimliğinin olmasının hiçbir anlamı ve önemi yoktur. TC sınırları içinde yaşayan herkes Türk olarak görülüp kabul edilmektedir. İtiraz ve reddetmek asla kabul edilemez. Yaşanması durumunda bölücü damgasıyla damgalanır, terörist yaftasıyla sorgulanır ve en ağır şekilde cezalandırılır. Hem yasal, hukuksal ve yargısal olarak Türklüğün esas alındığı, her şeyin “Türklük Sözleşmesi”ne göre düzenlendiği ve şekillendiği Türkiye'de, devletin yapılması ve hukuk sisteminin işletilmesi, ırkçılık ve tekçilik üzerine kurulmuştur.

Türkçü ırkçı TC'nin kuruluşundan itibaren Ermenilere, Rumlara, Kürtlere karşı sistematik ve planlı bir şekilde katliam gerçekleştirilmiştir. 24 Eylül 1925

tarihli “Şark Islahat Planı” adlı kararname Kürtlere uygulanacak tedbirleri içeri-yordu. Bu tedbirler Türkleştirme politikasının bütünlüklü ve planlı bir yöneli-mi olarak belirlendi. Türkleştirme imha ve inkar politikası bir devlet politikası olarak ele alınıp uygulandı. Türkiye bir halklar hapishanesi ve mezarlıklarıdır. TC devleti Kürdistan’ı işgal ve ilhak ettiği gibi tüm ulusal haklarını da baskı ve zulümle gasp etmiştir.

TC devleti, kuruluş aşaması ve sonrasında faşist Kemalist ideolojiyle ör-gütlendiği gibi İslamiyet’i de bir devlet dini olarak kabul edip benimsemiştir. İslamiyet bir devlet dini olarak kabul görüldüğü gibi bu dinin korunması, ya-yılması ve pratikleştirilmesi sorunu bir devlet sorunu ve görevi olarak kabul etmiştir. Her ne kadar “laik bir cumhuriyet” olarak kendini göstermeye çalışsa da TC devleti, tekçilik üzerine kurulu “tek vatan, tek bayrak, tek dil ve tek din” ilkeleri, ırkçı Turancı İslami faşist bir devlet gerçekliğini göstermektedir.

Türkiye’de Türk ve İslam olmayanların mutlu ve huzurlu yaşama, hatta çoğunlukla sadece yaşama hakkı da yoktur. Bu yüzden ulusal ve azınlıklar so-rununun çözümü, demokratik hakların elde edilmesi tamamen TC devlet ya-pısının ve temellerinin köklü değişimiyle mümkündür. Bu da bir demokratik halk devrim sorunudur.

Kürt Ulusu

Kürtler, 1923 yılında Lozan Anlaşması’yla dört parçaya bölündü. Kürdis-tan’ın dört parçaya bölünmüşlüğü günümüze dek devam etmektedir. Sömür-ge bir ülke olmaktan kurtulup yarı-sömürge statüsünü kabul etmeyi esas alan Türk Müslüman komprador burjuvazisi ve toprak ağaları sınıfı, İngiliz ve Fran-sız emperyalistleriyle anlaşarak, onların destek ve onayını alarak ulus devletin tek ve yegane sahibi oldular.

Bir dizi vaat ve söyleme karşın Lozan Anlaşması’yla Kürtler varoluş hak-larını kaybettiği gibi topraklarının da bölünmesiyle ağır bir imha ve inkar poli-tikasına maruz kaldılar. Dört parçaya bölünen Kürtler yaşadıkları her parçada ciddi imha ve inkar politikalarına maruz kaldılar. Boyunlarına ve dillerine bağ-lanan asimilasyon zinciriyle Türkleştirilmeye çalışıldılar.

Koçgiri İsyanı

TC tarihi bir anlamıyla Kürt katliamlarıyla doludur. Kürtlerin ilk büyük katliamı Koçgiri İsyanı’nı bastırmak ve kana boğmakla başladı. Şubat 1921’de gerçekleşen isyan, Sivas’ın doğusunda bulunan Koçgiri aşiretlerinin Kürt-Alevi

halkının isyanıdır. Sivas-Erzincan'la sınırlı kalan isyan Türk ordusu tarafından katliamla bastırılmıştır.

Bu süreçte M. Kemal bir yandan Kürt aşiretlerinin önde gelenlerini kandırıp, kurulacak hükümette yer almalarını sağlamak için ikna çabalarına girerken diğer yandan esas amacını uygulamak için zaman kazanmaya çalışmıştır. Kürtleri hak ve özgürlüklerinden mahrum bırakarak katliam ve tehcire uğratmak için elinden gelen tüm kötülükleri Kürt Alevi halkına karşı uygulamıştır.

Şeyh Said İsyanı

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, Kürtlere verdikleri sözleri tutmadı. Kürtlerin varlığını ve özgürlüklerini yok sayarak görevine başladı. İmha ve inkar saldırılarını eksik etmedi. Kürtlerin direniş mayası, yeni kurulan TC devletinin zulmü üzerinde yaratıldı.

Palu doğumlu olan, dini eğitimini Erzurum-Hınıs'ta tamamlayan Şeyh Said, Nakşibendi tarikatının en saygın dini öncüsüydü. Toplum içinde büyük bir otoritesi ve saygınlığı vardı. Hazırlıksız patlak veren isyanın gerisinde Kürt Azadi Cemiyeti'nin çabaları gözden kaçırılmaz. Gizli örgütlenen cemiyet her biri beşer kişiden olmak üzere çalışmalar yürütüyordu. Cemiyetin başkanı Türk ordusunda görevli, rütbesi Albay olan Cibranlı Halid Bey idi. Şeyh Said, cemiyet üyelerinin kendisiyle yaptıkları görüşme sonunda Kürt ayaklanmasını örgütlemeyi kabul eder. Gizli çalışma yürüten cemiyet üyelerinin faaliyeti kısa sürede bazı aşiret liderleri tarafından Ankara Hükümetine haberdar edilir.

Azadi cemiyetinin öncüsü olan Cibranlı Halid Bey ve Yusuf Ziya yakalanarak askeri mahkemede yargılanır. Cemiyetin öncülük görevini Şeyh Said alır. Gerçekleştirilecek ayaklanmanın başlangıç tarihi 21 Mart 1925 (Newroz) öngörülür.

Ağırlıklı olarak Kürt-Zaza aşiretlerin destek verdiği ve hazırlıksız patlak veren isyan kısa sürede Palu-Genç-Kiğı-Dicle (Piran)-Lice-Hani-Çermik-Maden-Ergani başta olmak geniş bir alana yayılır. Halkın ve aşiretlerin bir kısmının kendiliğinden katıldığı bu isyan kısa sürede 20 binlik bir askeri güce kavuşur.

Başına bin altın lira konulan Şeyh Said, en yakınlarından biri olan Cibranlı Kasım'ın ihaneti sonucu Genç Ovası'nda askeri kuvvetlerce etrafı sarılır. Kendisiyle birlikte isyanın diğer önderleri ise Murat Çayı üzerindeki köprüde yakalanır.

29 Haziran 1925'te 47 arkadaşıyla birlikte İstiklal Mahkemesi'nde idama çarptırılan Şey Said ertesi gün Diyarbakır Dağ Kapı Meydanı'nda idam edilir. Son sözü *"Kendimi milletimin yolunda feda ettiğime hiçbir şekilde pişman değilim ilerde torunlarımız bizden dolayı düşman önünde bizden utanç duymaları yeterlidir. Mahşerde hesaplaşacağız"* olur.

Dersim mebusu Hasan Hayri, M. Kemal'in yanında olur. Şeyh Said Ayaklanması sırasında Dersim halkına sakin ve soğukkanlı olmaları için mektuplar gönderir. Şey Said Ayaklanması'nın katliamcı devlet tarafından kırılmasından sonra M. Kemal'in özel emriyle Hasan Hayri, kardeşinin oğluyla birlikte tutuklanır.

Hasan Hayri, *"Mustafa Kemal'in talimatıyla Kürtlerin Türklere ayrılmak istemediğini belirten telgrafı Lozan konferansına çekiyordum"* der. Buna rağmen idam edilir.

Ayaklanma başlar başlamaz TC, Kürdistan'ın on dört il ve ilçesinde sıkıyönetim ilan eder. Hükümete geniş yetkiler vererek Takrir-i Sükûn Kanunu çıkarılır. Dönemin Başbakanı olan İsmet İnönü'nün önerisiyle İstiklal Mahkemeleri kurulur.

Kürt sorununun "çözümü"yle ilgili önlerine üç temel görev koyan General Kemalettin Sami Paşa: Birinci olarak; ayaklanmaya karşı acımasız ve kanlı bir bastırma gereklidir. İkinci olarak; Ayaklanmaya katılsın ya da katılmasın bütün Kürtler silahsızlandırılacak. Üçüncü olarak; Kürtler ülkenin diğer yörelerine çoğunluk oluşturmayacak şekilde dağıtılacak. Türkler ise Kürtlerin yörelerine yerleştirilecek, planını devreye sokar.

İş başındaki Kemalist Hükümet bu üç imha ve yok etme planını uygulamaya koyuldu. Bu politika günümüze dek geçerliliğini korumaktadır.

Ararat (Ağrı) İsyanı

1925 -1930 yılları arasında Ararat Dağı civarı ile İran topraklarının bir kısmında meydana gelen Kürt ayaklanması 25 Eylül 1930'da Türk ordusunun gerçekleştirdiği katliamla bastırıldı.

Ararat İsyanı'na Ermeniler ve Süryaniler de katılır. Ermeni Taşnak örgütünün Ararat İsyanı'nın örgütlenmesinde ve finanse edilmesinde büyük desteği oldu. İsyan, 16 Mayıs 1926'da Biroye Heske Teli'nin öncülüğünde başladı. Modern bir siyasi örgütlenmenin öncülüğünde yürütülmüş ilk büyük ayaklanmadır. İsyanın başında Kürt ulusunun birliğine dayanan bağımsız bir Kürt devleti kurmayı amaçlayan Xoybun (Hoybun) örgütü bulunmaktaydı. Örgütün başkanı Emir Celadet Bedirxan'dır. Taşnak örgütü, Xoybun'la ittifaka geçer.

Xoybun, Kürdistan'ı işgalcilerden kurtarıp ulusal bir Kürt devleti kurmayı programına alır. Silaha siyaset kumanda eder. Bu ayaklanmada ağa, şeyh, eşraf ve beyler geri planda kalırken eğitimli-donanımlı sivil, asker ve aydınlar örgütün başında yer alır. Ve yine ilk defa askeri hiyerarşiye göre örgütlenmeye gidilir. Üniformalı bir Kürt ordusu kurulur. Savaşçılar askeri eğitim alır.

Askerlerin şapkalarının önünde Büyük Masis, Küçük Masis dağlarının kabartma resimleri taşıyan metalden arma bulunur. Üniforma ve armaları

Ermeni ustalar yapar. İhsan Nuri Paşa Kürt ordusunun Genelkurmay Başkanı olur. Ermeni Taşnak örgütünün öncülerinden Baron Vahan askeri konularda danışmanlık yapar. Ararat (Ağrı) Savaş Konseyi isimli sivil örgüt, bir parlamento niteliği görüyordu. Ararat Savaş Konseyi hakimiyetinin olduğu bölgelere vali, kaymakam, nahiye müdürü atıyordu. Ağrı'da kurulan mahkemede yargılama faaliyeti yürütülüyordu.

Kürtler, bu isyanla birlikte ilk kez gerilla tarzında savaşıyor. Savaş olmadığı dönemde askerler köylerine dönüp üretime katılıyordu. Halk ile askerler iç içe yaşıyordu. İsyana kadınların katılımı etkindi.

1926-27 yıllarında yaşanan çatışmalarda sonuç alamayan devlet af çıkararak direnişi kırmak istedi. Çıkarılan genel affa Xoybun örgütü çok sert yanıt verir. Ulusal nitelikli direniş örgütü devleti fazlasıyla tedirgin ediyordu. İsyanın yaygınlaşması durumunda ülkenin bölünme korkusu artıyordu. 28 Aralık 1929 tarihli bakanlar kurulu toplantısına M. Kemal başkanlık eder. Dönemin Genelkurmay Başkanı olan Mareşal Fevzi Çakmak katıldığı bu toplantıda Kürtlere yönelik genel bir saldırı kararı alınır.

Kürdistan'ın dört parçasına hakim olan devletlerin (İran-İrak-Suriye) güçlerinin verdiği destekle 60 bin askerle geçilen saldırıda 80 keşif ve bombardıman uçağı harekete geçer. 2 Temmuz 1930'da büyük saldırı başlatılır. Binlerce Kürt katledilir. Bölgedeki bütün köyler yakılır. 15 bin kadar Kürt Zilan deresine doldurulur ve acımasızca katledilir.

Büyük katliam sonrası TC devletinin ideolojik saldırıları başlar. *“Türk eli büyüktür. Ve yeryüzünde yalnız o büyüktür. Her yeri dolduran Türk'tür. Ve her yanı aydınlatan Türk'ün yüzüdür”* denir. M. Kemal'in bu sözleri ulus-devlet inşasının temel ilkesi olur. Cumhuriyet'in Türk kimliğinden hareketle *“Tek Millet-Tek Devlet-Tek Dil-Tek Bayrak”* olarak savunulan tekçilik anlayışı farklı ulus milliyet ve inançlara yaşam hakkının olmadığını ve asla olamayacağını açık bir göstergesidir.

Zilan Katliamı

Van'ın Erciş ilçesine bağlı Zilan Deresi'nde 13 Temmuz 1930'da 44 köy yakıldı. Binlerce Kürt, Kemalist Cumhuriyet'in soykırımcı ordusu tarafından katledildi. Ararat (Ağrı) Ayaklanması sonrasında Zilan deresine sığınan on binlerce Kürt, soykırımcı Türk ordusunun general ve askerleri tarafında vahşi bir şekilde katledildi. Hamile kadınların karınları deşildi. Binlerce insan birbirlerine bağlanarak toplu şekilde katledildi. Toplam 15 bine yakın Kürt yaşamını yitirdi.

Dersim Tertelesi

İrkçi ideolojiyle homojen bir Türkiye ulus-devlet yaratma amacıyla 25 Haziran 1927'de kanun çıkarılır. Bu kanuna göre Umumi Müfettişliklerin geniş yönetimsel askeri ve yargısal yetkileri olacaktır. 25 Aralık 1935'te çıkarılan kanunla Dersim ismi değiştirilip Tunceli yapılır. Kürdistan'ın 8 ilinde Elazığ merkezli 4. Genel Valilik kurulur. Valiliğin başına Korgeneral Abdullah Alpdoğan atanır.

Bir "çıban başı" olarak tanımlanan ve mutlak suretle koparılması gereken bir yara olarak görülen Dersim'de başlatılan askeri operasyonlar sonucu on binlerce insan katledildi. Kadın çocuk yaşlı demeden insanlar yakıldı. On binlercesi de sürgün edilerek asimilasyona ve özlerinden kopartılıp yok olmaya doğru gönderildi.

Devletin temel paradigması olan ulus-devlet inşasını güçlendirmek, cumhuriyetin merkezi otoritesini bölgede tesis etmek, fiili özerkliğe ve olası bir uyanışa müdahale etmek için on binlerce suçsuz günahsız insan en barbar yöntemlerle katledildi.

Dersim piri Seyid Rıza ve arkadaşları Elazığ'ın Buğday Meydanı'nda idam edilir. İdam edilmeden önce tarihe geçecek şu sözleri söyler; *"Sizin yalanlarınızla baş edemedim bu bana dert oldu. Ben de size boyun eğmedim bu da size dert olsun."*

Kendilerini korumak öz kimlikleriyle özgürce yaşamak isteyen Kızılbaş-Alevi Kürtlerin temel hak ve özgürlükleri soykırım ve şiddetle gasp edilir. İstem ve talepleri bastırılır. Sözüm ona bölgeyi eşkiyadan temizlemek, Dersim'i yola getirmek için tüm Dersim halkını hedef alan bir imha ve tehcir gerçekleştirilir. Bütün gerçekleşen soykırımlarda olduğu gibi devlet ağzıyla ileri sürülen gerekçelerin hepsinin birer yalan olduğu açıktır.

Dersim soykırımı kanayan bir yara olarak günümüze dek sürüyor. Yasaklı ülkenin yasaklı Dersim'i, aradan onlarca yıl geçse de unutulmadan anılmaya devam ediyor.

Lozan Antlaşması Devam Ediyor!

Lozan Antlaşması, kapitalist-emperyalist devletlerin onay verip varlığını kabul ettiği Türk ulus devletinin inşa temelidir. Aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun atıldığı antlaşmadır. Bu antlaşmaya göre Rumlar ve Ermeniler-Yahudiler azınlık olarak kabul edilirken Asuriler ve Süryaniler azınlık haklarından bile yararlanamamışlardır.

Bu antlaşmaya göre Kürtler yok sayılmış ve varlıkları görmezlikten gelinmiştir. Kürtlerin bugün yaşadıkları temel sorunları Lozan'la birlikte daha ağır hale gelmiştir. Kemalistler, Kürtlerin temsilcisi olarak Lozan görüşmelerine çağrılma-

larına şiddetle karşı çıkmıştır. Lozan görüşmelerine katılan dönemin başbakanı, Türk delegasyonun başı İsmet İnönü; *“Biz aynı zamanda Kürtleri de temsil ediyoruz. Kürtlerle Türkler kardeştir. Kürtlerle Türkler arasında ayırım yoktur”* diyerek bir yandan Kürtlerin temel haklarını gasp etmiş bir yandan da sinsi bir şekilde sahtekarlıkla görüşmeye katılan devletleri kandırmaya çalışmıştır.

Lozan’da yapılan görüşmelerde en ciddi sorun olarak Kürtlerin varlığının yok sayılması ve Kürdistan’ın inkarı görülmektedir. Kürtlerin doğrudan temsil edilmemeleri, emperyalistlerin Türk ulus-devletin kurulması yönünde kararlarına baktığımızda, bu güçlerin tercihlerinin kimlerden yana verdiklerini öğrenmek açısından kayda değerdir. Lozan görüşmelerinde Kürtlerin temsilcisinin olmaması, Türk delegasyonu içinde yer alan Diyarbakir Mebusu Zülfü Tigrel’in konuşma sırası kendisine geldiğinde *“hastalanmış”* olması vb. *“Osmanlı’da Oyun Bitmez”* belirlenmesinin tipik bir örneğidir. Kürtlerin göstermelik bir temsilcisine bile tahammül edilmemesi, Lozan Antlaşması’nın Kürtler açısından ne kadar meşru ve adil olduğunu gösterir.

Usta siyasetçi, kurnaz diplomat İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Curzon’un Türklerin yalanlarına *“kanmış”* olması ayrı bir konudur. Türkiye’den Lozan’a Kürtlerin ağzından *“Biz Kürtler, Türklerden ayrılmıyoruz”* telgraflarının gönderilmesini de Osmanlı oyunlarının bir başka örneği olarak okumak gerekir. Ki bu telgrafların çekilmesi de doğrudan Ankara Hükümeti tarafından örgütlenmiştir.

Lozan Antlaşması yerine yeni bir antlaşma yapılmadığı sürece bu antlaşmanın hüküm ve kararları devam etmektedir. Türkiye dışında antlaşmayı imzalayan sekiz ülke vardır. İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Belçika, Portekiz gibi sömürgeci kapitalist-emperyalist devletler başta olmak üzere Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Sırp-Hırvat-Sloven cumhuriyet temsilcileri de konferansta hazır bulunmuştur.

Bu antlaşma çok açık bir şekilde Kürtlerin ulus olarak yok sayılması, Kürdistan’ın inkar edilmesidir. İradelerinin tanınmamasıdır. Dil ve kültürlerinin yasaklanmasıdır. Kürt isminin bile geçmemesi antlaşmanın niteliğini anlamak açısından önemlidir.

Lozan, savaş ve inkarla sürdürülen, 100 yıldır sonlanmayan soykırımcı katliam ve inkarın sürdürülme kararına verilen onaydır. Lozan, emperyalist kapitalist ülkelerin ve imhacı Türk devletinin gerçek yüzüdür. Yüz yıldır değişen ve farklılaşan sadece zamandır. İrkçı milliyetçi Kemalist ideoloji, soykırımcı devlet politikasının, Kürtlerin boynuna astığı kölelik zincirleri daha da ağırlaştırarak devam etmektedir.

Lozan Antlaşması 100. yılını tamamlamasına karşın geçerliliğini sürdürmektedir. Lozan, belli bir süreyle sınırlanan bir antlaşma değildir. Antlaşmayı imzalayan devletler imzalarını geri çekmediği sürece mevcut dünya konjonktürü değişmediği, yeni bir düzenleme ve yapılanma gerçekleşmedikçe bu türden antlaşmaların, üzerinden on yüz yıl geçse dahi kendiliğinden sonlanacak bir antlaşma olmadığını anlamak görmek gerekir.

Lozan Antlaşması'nda azınlıkların haklarının korunmasıyla ilgili maddelerin uygulanmadığı görülmektedir. Antlaşmaya imza atan devletler bugüne kadar Türkiye'nin antlaşmaya aykırı uygulamalarını görmezlikten gelmişlerdir. Çünkü çağımızda ve günümüzde yapılan uluslararası antlaşma ve sözleşmelerde egemen yönetici sınıfların ve kesimlerin çıkarlarının savunulması esas alınır. Her madde sömürücü egemen sınıfların çıkarlarının korunması ve sahiplenilmesine göre düzenlenir. Ve yürürlüğe sokulur.

Lozan Antlaşması, Kürt ulusunun temel hak ve özgürlüklerinin gaspı ve yok edilmesi olarak değerlendirilmelidir. Kürtlerin ülkesi parçalanmış, iradesi kırılmak istenmiş, sözü yok sayılmış, kültürel haklarından mahrum bırakılmıştır. İnkâr ve imha politikası, her dönem sürecin özgünlüğüne göre biçim ve şekil alarak yoğunluğu azalıp çoğalarak eksilmeden sürmüş ve sürmeye devam etmektedir. Ortadoğu coğrafyasının kadim halklarından biri olan Kürtler, tarihsel toprakları üzerinde ana dilini bile konuşma hakkına sahip olmadan, baskı ve her türlü şiddetle köleleştirilmeye, yok edilmeye çalışılmaktadır.

Sınırlı ve etki gücü dar bir alan olan, kısmi sonuç almaktan öte hiçbir ağırlığı olmayan diplomatik ve uluslararası alanda mücadele yürütüp hesap sorulabilir. Diplomatik mücadele ve bu yönde yürütülen çabaların, dünya kapitalist sisteminin gerçek yüzünü açığa çıkarmak açısından belli önemi vardır. Ancak gerçek hesaplar demokratik halk devrimiyle sorulur. Bu hesap, ezilen dünya halklarının uyanışı ve birlikte ortak mücadele etmeleriyle sorulur. Hak ve özgürlükler büyük bedelleri ödemeyi göze almadan elde edilemez. Kazanılmaz.

Yüzyıllık Tarihte Değişen Sadece Zamandır

Yüz yıl önce Lozan Antlaşması sonrası emperyalist güçlerin destek ve onayıyla bölgedeki sadık müttefikleri olan Ankara Hükümeti, 1925 yılında Kürt ulusal hareketini kanla bastırdı. Binlerce köy yakılıp yıkıldı. Yaklaşık 800 kişi İstiklal Mahkemeleri'nde "vatan haini" olarak yargılandı ve idama mahkum edildi. Binlerce Kürt sorgusuz sualsiz infaz edildi. İstiklal mahkemeleri ve Takrir-i Sükûn kanunlarıyla Kürtler karanlığa mahkum edilip dilleri zincirlenmek istendi.

1925 Şeyh Sait ve 47 arkadaşının idam edilmesiyle birlikte Kemalist diktatörlük irçkı şoven politikalarına daha sistemli bir şekilde devam etti. Kemalistler,

“Cumhuriyet’in asli unsuru Türk halkıdır” denerek farklı ulustan insanlara nasıl baktığını, ne yapacağını açıkça göstermiş oldu. M. Kemal sadece Kürt muhaliflerini imha ve baskıyla susturmadı. Kendisine rakip olabilecek, ilerde muhalif olarak karşısına çıkacakları da tasfiye ederek, “tek adam rejimi” kurmuş oldu.

Resmi ideoloji tarafından sahte tarih yazımına başlandı. Her şeyin Türklerle başladığı, bütün dillerin Türkçe’den türediğini yazacak kadar akıl tutulması yaşadılar. Irkçılık ve şovenizm şaha kalkmıştı. “Milli mücadele”, “Türk ulusal kurtuluş savaşı” olarak adlandırılarak yedi düvele karşı sahte kahramanlık türküsü söylemeye başladılar. Oysa “milli” denilen bu mücadelede, sınırlı bir Türk-Yunan savaşının dışında bir güçle karşılaşmamıştır. Anlatılan ve yazılan tarihin önemli bir bölümü sahte bir tarih yazımı olarak faşist diktatörlüğün utanç sayfalarında yer almıştır.

Bir yandan Ermeni ve Rum-Süryani soykırımı gerçekleştirilirken diğer yandan Kürdistan’da Cumhuriyet tarihi boyunca “Umumi Müfettişlikler”, “askeri yönetimler”, “Örfi idareler”, “sıkıyönetim ve olağanüstü haller” dışında Kemalistler Türkiye’yi yönetememişlerdir. Baskı ve zulmün her türüsü, devlet şiddetinin her rengi uygulanmış ve halen günümüze dek uygulanmaya devam etmektedir.

Çözüm Yolu

Milliyeti, inancı ve kimliği ne olursa olsun işçiler emekçiler ve tüm ezilenler soykırımcı faşist Türk devletine ve onun ırkçı şoven ideolojisi olan Kemalizm’e karşı ortak bir sınıf savaşımı içinde yer alıp, mücadelelerini ortak yürütmek zorundadır.

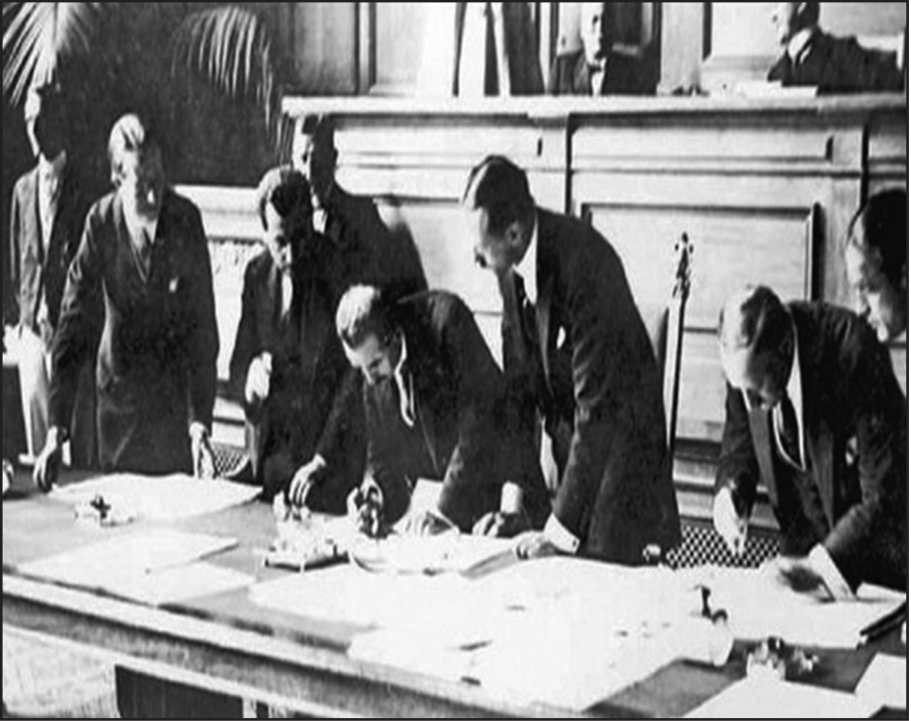
Demokratik halk devrimi her türlü zulmü, ayrımcılığı, adaletsizliği ortadan kaldıracak; demokratikleşme ve her alanda özgürleşmenin yolunu açıp temel hak ve özgürlükleri güvence altına alacaktır. Gönüllü birlik, öncelikle zoraki birliğin parçalanmasıyla gerçekleşir.

Hiçbir ulusa ve dile imtiyaz ve ayrıcalık tanınmayacaktır. Hiçbir ulusa ve azınlığa haksızlık yapılmayacak ve sınırlama getirilmeyecektir. Sömürü ve zulümden kurtulma mücadelesi her alanda özgürlüğü sağlayarak, tüm milliyetlerin nasıl hangi şekilde yaşayacaklarına dair yaşama kararını kendileri verecektir. Faşist diktatörlük yıkılıp demokratikleşmenin tüm yolları açılmadan özgürlük somut bir hakka dönüşemez.

Özgürce ayrılma hakkı temel bir haktır. Her türlü zulme imtiyaz ve ayrıcalığa son. Bütün uluslara ve dillere tam hak eşitliği. Zorunlu dil ve inanca hayır.

Başka bir özgürlük ve kurtuluş yolu yok, eğer o yol proletarya önderliğinde gerçekleşecek bir devrimle gelişmiyorsa...

Emperyalizme Boyun Eğme ve Yarı-Sömürgeliği Kabul Etme: LOZAN

“Yeni rejim Lozan Anlaşmasıyla emperyalist kapitalist sistem içinde bir yer edinirken, işçi sınıfı ve emekçi halka, Kürt ulusu başta olmak üzere ezilen azınlık milliyetler ve inançlara düşmanlık üzerinden yükselmiştir..”

Kasım 1922’de başlayan ve Temmuz 1923’te sona eren Lozan Konferansı’nda emperyalist devletlerle, Türk Devleti arasında yapılan görüşmede çizilen sınırlarla Türk Devleti’nin kuruluşuna onay verildi. Konferans belgelerinde, Sovyetler Birliği’nin de katıldığı geçse de Sovyetler Birliği, “Boğazlar Meselesi” dışındaki görüşmelere katılmamıştır. Görüşmelere I. Emperyalist Paylaşım Savaşı’nın galipleri İngiltere, Fransa, Yugoslavya, İtalya, Romanya ve Yunanistan katılmıştır. Görüşmede belirleyici konumda İngiltere ve Fransa olduğunun altı çizilmelidir.

Sevr ile kıyaslandığında Lozan ileri bir kazanım gibi görünse de bu antlaşma ile Türkiye bağımsız bir devlet olamamış, ülkenin sömürge yapısı, yarı-sömürge yapı ile yer değiştirmiştir.

Konferansta ele alınan konularda, öncelikle Türk devletinin sınırlarının yeniden çizilmesi ilk sıralarda yer almıştır. Belirlenen bu sınırlar içinde kalan azınlıkların geleceğiyle ilgili sorunlar da konferansın gündemleri içinde yer almıştır. Bir diğer mesele de Fransız ve İngilizlere Osmanlı Devleti’nden kalan borçların nasıl ödeneceği olmuştur. Konferansın bir diğer gündeminde de Boğazlar sorunu ve Musul’un statüsü ele alınmıştır.

Lozan Konferansı’nda Kürdistan dört parçaya bölünerek, toprakları dört devlet arasında paylaşıldı. Irak, Suriye, İran ve Türkiye’ye bölüştürülen Kürt toprakları 100 yıldır bu devletlere tarafından ilhak edilmiştir.

30 Ekim 1918’de imzalanan Mondros Mütarekesi ve 10 Ağustos 1920’de imzalanan Sevr Antlaşması ile Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılışı resmi olarak kabul edilmiş ve toprakları emperyalistlerce bölüşülmüştü.

Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti ile Yunanistan arasında savaş sürerken Fransa ve İngiltere ile doğu ve güney sınırları yapılan gizli görüşmelerle belirlenmiştir ve sonrasında bu sınırlar Lozan’da onaylanarak imza altına alınmıştır.

Lozan’da yeni sınırların belirlenmesinde Sosyalist Ekim Devrimi de etkili olmuştur. Sevr Anlaşmasıyla karşılaştırılmayacak derecede sınır belirleme anlaşmaları Lozan’da emperyalistlerle yapılan pazarlıklar sonucunda elde edilmiştir. Fransa ve İtalya ile savaşılmaksızın uzlaşa sağlanırken, Fransa’yla yapılan ve savaş sonlandırılan Ankara Anlaşması’nın ardından, Fransa’ya kapitülasyonları aratmayacak imtiyazlar verilmiştir.

11 Ekim 1922’de Mudanya Antlaşması’nın imzalanmasından hemen sonra Lozan görüşmelerine gidecek heyet için Büyük Millet Meclisi’nde çalışmalar başlatılır. Mustafa Kemal Lozan’a gidecek heyetin, kendi sözünden çıkmayacak kişilerden oluşması için hemen çalışmalara başlar. Lozan’a kimin gideceği, heyette kimlerin yer alacağı konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde görüş-

meler ve mücadele başlar. Çözüm, Mustafa Kemal'in müdahalesiyle gerçekleşir. İsmet İnönü Dışişleri Bakanlığına atanır, ardından da Lozan'a gidecek Delegeleler Kurulu Başkanlığı'na getirilir. Bakanlar Kurulu'nun da onayından sonra M. Kemal tarafından İsmet İnönü'ye 14 maddeden oluşan bir mektup verilir.

M. Kemal; bu 14 maddelik direktifin yalnızca 2 maddesinde kendisini ödün verilmeyeceğinin altı çizilmiştir. Birincisini Ermeniler konusundaki yaklaşımdır. İkincisi ise kapitülasyonlar ile ilgili maddedir.

Ödün verilmeyecek konular arasında Sevr Anlaşması'nda Osmanlı'ya dayatılan doğuda bir Ermeni devleti kurulmasının kesin bir şekilde reddedilmesi yer almaktadır.

İttihat ve Terakki'den alınan 1915'teki "zorla göç ettirme" daha doğrusu Ermeni Soykırımı'yla ilgili hiçbir görüşme yapılmayacak, bunun tartışmasına dahi girilmeyecek, gündeme alınmayacaktır. Eğer böyle bir şey Ankara Hükümeti heyetinin önüne getirilirse kabul edilmeyecek ve toplantı terk edilecektir. Bu konuyla ilgili M. Kemal İsmet Paşa'ya "ödün vermeyin, gerekirse görüşmeleri kesebilirsiniz, masadan kalkın" talimatı vermiştir.

26 kişilik heyette İsmet İnönü, Lozan Konferansı için yola koyulur. Konferans 21 Kasım 1922'de başlar. Konferansa 3 komisyon şeklinde devam edilir: 1. Toprakların, sınırların değerlendirilmesi, Boğazların statüsünün belirlenmesi konusunda görüşmeler yapacak olan komisyonun başkanlığına, İngilizler getirilmiştir. 2. Azınlıklar komisyonu. Bu komisyonun başkanlığına İtalyanlar getirilmiştir. 3. Mali ekonomik ve hukuk işleri komisyonu. Bu komisyona da Fransızlar başkanlık etmiştir.

İngiltere, görüşmelerde kendi çıkarları açısından anlaşmazlık konularında örneğin Trakya'da kalacak askeri birlikte konusunda, Boğazlar ve Musul konularında Türk delegasyonuna dayatmalarda bulunur. Çatışmalı geçen oturumlarda dönem dönem Türkiye heyetini savaşa tehdit eder.

Fransızlar da Osmanlı'dan kalan borçların ödenmesi, kapitülasyonların devam ettirilmesi maddelerinde Türk delegasyonunu sıkıştırır.

Boğazlar meselesinin görüşüldüğü oturumda emperyalist devletlerle Türkiye ve Sovyet temsilcileri arasında ciddi tartışmalar yaşanır. Lord Curzon başkan olarak tartışmaları özetlerken; *"Türk heyeti görüşünü genel hatlarıyla anlattı ve ayrıntı vermekten kaçındı. Romanya, Bulgaristan, Yunanistan görüşlerini verdiler. Ruslara gelince, Türkiye'nin menfaatlerini müdafaa eden asıl programı onlar bize verdiler. O kadar ki Rusya, Ukrayna ve Gürcistan'ı temsilen Mösyö Çiçerin aynı zamanda Türkiye'yi de temsil eder göründü. Hatta bir an İsmet Paşa'nın kalpağını Mösyö Çiçerin giymiş sandım"* ifadelerini kullanır. (Ali Naci Karacan, Lozan, s. 135)

Bu oturumdaki tartışma sona ermeden önce Çiçerin ansızın ayağa kalkarak; *“Söz isterim, bize konuşunuz dediniz konuştuk, görüşümüzü anlattık”* der ve Lord Curzon’a ithaf ederek *“fakat siz Büyük Britanya hükümetinin delegesi boğazlar hakkında devletinizin görüşlerin niçin söylemiyorsunuz ya Fransa? Ya İtalya? Onlar niçin görüşlerini söylemiyorlar? Sizin görüşleriniz var mıdır? Yok mudur? Biz burada eşit devletler olarak oturuyoruz. Bu büyük devletler bu meselede tarafsız mıdır yoksa kendilerini hakem vaziyetinde mi görüyorlar? Efendiler tekrar ediyorum, Boğazlar meselesinde Türkiye ve Rusya’nın görüşlerine zıt herhangi bir düzenleme şekli, dünya barışını tehlikeye koyar.”* (Ali Naci Karacan, age, s.137)

Epey dayatmacı ve tartışmalı geçen oturumlardan bir sonuç elde edilemeyince Lozan görüşmelerine 4 Şubat 1923’te ara verilir. Daha doğrusu İngiltere, Fransa ve İtalya kendi görüşlerine göre bir barış önerisi hazırlamışlar ve önerenin imzalanmasını Türkiye’nin önüne koymuşlardır. Türk heyetinin önergeyi imzalamamasından dolayı da konferansı terk ederler. İsmet İnönü başkanlığındaki delegasyon 4 Şubat 1923’te Ankara’ya döner.

Lozan’da görüşmelerin kesildiği dönemden on beş gün sonra İzmir İktisat Kongresi toplanır. Kongrenin bu süreçte toplanmasının amaçlarından biri de Lozan’da masaya oturdukları emperyalist devletlere bir mesaj verilmek istenmesidir. İzmir İktisat Kongresi’nde emperyalistlere verilen ekonomik tavizler karara bağlanıp, emperyalist devletlere bildirilmiştir.

Türk delegasyonu ülkeye döndükten sonra Lozan görüşmelerinin ilk turunun değerlendirildiği meclis oturumları 21 Şubat-7 Mart 1923 tarihleri arasında gizli olarak yapılır. Yoğun eleştirilerin olduğu toplantılarda dönem dönem sert tartışmalar da yaşanır.

Tüm bu tartışmalardan sonra meclis kapatılarak yeni bir meclis oluşturma kararı alınır. “Kurtuluş Savaşı”ndan sonra oluşturulan birinci Meclis’in feshedilmesi ve vatana ihanet kanununun kabulünün hemen ardından da görüşmeler ikinci turuna başlamak üzere yeniden bir heyet seçilerek Lozan’a gönderilir.

Yeni oluşturulan Lozan heyeti, İsmet İnönü’nün önderliğinde 23 Nisan 1923’te Lozan’a varır. İkinci tur görüşmeler başlar. Üç ay boyunca devam eden görüşmeler 24 Temmuz’a kadar sürer.

Görüşmeler sırasında ele alınan konulardan birisi kapitülasyonların kaldırılmasıdır. Emperyalist devletlere özellikle Fransa ve İngiltere’ye sermayelerinin korunacağı konusunda yeterli güvencelerin verilmesi sonucunda kapitülasyonların kaldırılmasına karar verilir.

Lozan görüşmelerinin birinci turunda sonuçlanmamış olan Osmanlı’dan kalan borçların ödenmesi meselesi, konferansın ikinci görüşmesinde sonuca

bağlanmıştı. Borçlar sorunu Lozan görüşmelerinin önemli bir bölümünü kapsamaktadır. Nedeni ise borçların Osmanlı döneminden kalan borçlar olmasıdır. Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılıp "bağımsız"lıklarını ilan eden devletlere borçlarının taksim edilmesinde anlaşılmıştır. Lozan Anlaşması tüm taraflarının kabulünün ardından 6 Ağustos 1924'te yürürlüğe girdiğinde taksitlerle birlikte tüm borçlar. 161.. 303. 83 TL. idi. Burada TC devletinin ödemesi gereken miktar ise. 84.597.495 TL olarak belirlenmiş ve bu borç ödeme işlemi 25 Mayıs 1954 tarihine kadar devam etmiştir.

Bağımsızlık savaşı verdiği ve bu bağımsızlığı bir savaşla kazandığı söylenen bir devletin, eskinin borçlarını kabul etmesi ve ödemeyi taahhüt etmesi, TC devletinin bağımsızlığının mahiyetine dair önemli bir göstergedir. Açıkta bu bağımsızlık sözde bir bağımsızlık, gerçekte ise emperyalizme bağımlılık, yarı-sömürge statüyü kabuldür.

Lozan'da görüşülen ama tam olarak bir anlaşmaya varılamayan Boğazlar sorunu ancak 1936 yılında imzalanan Montrö Sözleşmesi'yle son halini alacaktır. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği de (SSCB) bu sözleşmede taraf olmuştur. SSCB Karadeniz'e kıyısı olmayan devletlerin askeri gemilerinin girmesinin engellenmesini isterken İngiltere ise askeri gemilerde tonaj konusunu dayatmıştır. Anlaşma sonunda Boğazların güvenliği Türkiye'ye bırakılmış ve "Uluslararası Komisyon" uygulamasına da son verilmiştir. Ticari gemiler konusunda Lozan'a benzer bir sözleşme yapılırken, savaş zamanında İngiltere'nin dayatmasına uygun olarak tonaj kaydıyla kıyısı olmayan ülke askeri gemilerinin Karadeniz'e geçebileceği maddesi eklenmiştir.

Lozan görüşmelerinin önemli maddelerinden biri olan sınırlar ve Musul meselesidir. Bu konu, görüşmelerin tıkanacağından ya da İngilizler tarafından savaş çıkartılma olasılığından çekilerek savunulmamış ve sorunun çözümü zamana bırakılmıştır. Musul'un kesin geleceği İngiltere'ye ya da tıpkı bugünkü Birleşmiş Milletler'de olduğu gibi sömürgeciliği ve emperyalizmin saldırganlığını hukukileştiren bir kurum olan Milletler Cemiyeti'ne bırakılmasına göz yumulmuştur.

Musul vilayeti sadece İngiltere ve Fransa açısından önemli bir yer değildi. Aynı zamanda Lozan Anlaşması'na katılan ABD açısından da önemliydi. Çünkü ABD yeni ortaya çıkan bir emperyalist güç olarak Ortadoğu'da yer almak istiyordu. Emperyalist sistem için büyük bir risk oluşturan SSCB'nin kurulması, Ortadoğu üzerinde emperyal denetim kurulmasının önemini artırıyordu. Bundan dolayı da Musul emperyalistler açısından yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti devletiyle tartışma konusu yapılmak dahi istenmiyordu. Musul'un em-

peryalistler -özellikle İngiltere-açısından önemi ise sahip olduğu zengin petrol yataklarından geliyordu.

1924 yılından sonra Milletler Cemiyeti'nde yapılan görüşmeler sonucunda Musul petrolleri üzerindeki emperyalist egemenliği onaylar. Irak'ın toprakları İngilizlere bırakılır. Suriye Fransa'nın egemenliğine terk edilmiştir. Kıbrıs adası İngiltere'ye, Ege adaları İtalya'ya bırakılmıştır.

Bu anlaşmanın yapıldığı yıllar içinde TC devleti, Kürtler ve Ermenilerin ulusal talepleriyle de karşı karşıyadır. İngiliz emperyalistleri Türkiye'ye karşı Ermeni ve Kürt ulusal taleplerini desteklemeyeceğinin teminatını verir. Ermeni sorunu ile ilgili tartışmalara da son verilir.

Türk heyeti Lozan görüşmelerinde, "Biz Türk ve Kürtlerin temsilcisiyiz, İslam olarak tek bir milletiz" söylemiyle, Kürt ulusunun ayrı bir ulus olarak ulusal hakları olduğu gerçeği de dönemin emperyalistlerine kabul ettirilmiştir. Kemalistlerin daha önceden Kürtleri kendi yanlarına çekmek için Sivas ve Erzurum Kongrelerinde Kürtlerin çoğunlukta yaşadıkları bölgelerin özerk olacağı yani Kürtlere özerklik söylemi böylelikle emperyalistlerle pazarlık masasında hasıraltı edilmiştir.

Lozan Anlaşması sürecinde 490.000 kilometrekare olan Kürdistan coğrafyasının 230.000 km karesi Türk milliyetçiliğinin temsilcisi olan Kemalist Türkiye'ye, 170.000 km karesi İran'a, 75.000 km karesi Irak'a, 15.000 km karesi Suriye'ye bırakılmıştır. Kemalistler, Lozan Anlaşması'nı imzalar imzalamaz Kürtlere birakalım eşit yurttaşlık hakkı tanımayı, gayrimüslim gruplara -Ermeni ve Rumlara- tanıdıkları azınlık haklarını bile tanımayacağını göstermişlerdir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde yarı-özerk statüye sahip olan Kürtler günümüze kadar ağır bir asimilasyon, inkar ve imha süreciyle karşı karşıya kalmışlardır. 1925 yılındaki Şeyh Said isyanı bahanesiyle çıkarılan Takrir-i Sükûn Kanunu ile Kürtlere yönelik baskı, zulüm artmıştır. Kürt isyanları gerekçe gösterilerek katliamlar sürekli hale getirmiştir.

Lozan görüşmelerinde Kemalistler, delegasyonun başkanı İsmet İnönü vasıtasıyla emperyalistlere; Milletler Cemiyetine üye olacaklarını, dolayısıyla da siyasi ve ekonomik olarak yüzünü Sovyet Rusya'ya -sosyalizme- değil batıya -kapitalist dünyaya- döndüğünü ilan etmiştir.

Yeni rejim Lozan Anlaşmasıyla emperyalist kapitalist sistem içinde bir yer edinirken, işçi sınıfı ve emekçi halka, Kürt ulusu başta olmak üzere ezilen azınlık milliyetler ve inançlara düşmanlık üzerinden yükselmiştir.

Yüzyıldır Tarihin Dışında Bir Rejim: TC!

DOKUZUNCU SAYI — No. 2992

İTİBARKAĞI
Yüzyıldır Tarihin Dışında Bir Rejim: TC!

Yayın: İstanbul Cumhuriyet
Rika, Lüks, No. 224

Telefon: Numaraları 15124
15125
15126
15127

Yeni adres: 1288. Mahal. 20412

Cumhuriyet

PAZAR 27 MAYIS 1939

ABONE ŞERHİ

İNDİRİM	ÜCRETİ (TL)	BAZIRI (TL)
Yıllık	1.000 TL	2.000 TL
6 Ay	500 TL	1.000 TL
3 Ay	250 TL	500 TL
1 Ay	100 TL	200 TL

Neşriyat her yerde
= 5 Kurusdur =

Kemalist Türkiye'den Faşist İtalya'ya Selâm!

Başvekil bu sabah şehrimizden geçerek İtalya'ya gidiyor!

Roma'da yekdiğerini müsaraatle sıcaşak eller, menşup oldukları milletlerin selâmet ve saadeti kadar Akdeniz'de sulhü müsaale meti de temin edecek kudretli manivellârlardır

Başlı başına bir tarin...
Faşist İtalya ile Kemalist Türkiye arasındaki dostluğun asıl kıymeti nedir?

İsmet Pa. Hz. Dün Ankara'dan Hareket ettiler Heyetimiz Haydarpaşa'

Tek başına Bahrimuhit'i geçen Tayyareci kadın!
Mia Amelia Earhart İrlanda'da yere indi

Orta tahsil görenler zabıt olamyacak!
Meclis kanunun tadilini hararetili bir müzakereden sonra kabul etti

Takas komisyonu Lâyihası kabul edildi
Ankara 23 (Tahsilat) — Meclis 27 de, Takas komisyonu lâyihasını kabul etti. Takas komisyonu lâyihası, meclis tarafından kabul edilmiştir. Takas komisyonu lâyihası, meclis tarafından kabul edilmiştir.

Balkan ticaret odası
Balkan haftası, murahhaslar geciktigin den iki gün tehir edildi. varın hasılayo

Yarın Ticaret Odasında Merasim yapılcaak

Balkan ticaret odasının yarın Ankara'da yapılacak merasiminde, Bakanlar Kurulu Başkanı İsmet Paşa'nın başkanlığında, Bakanlar Kurulu üyeleri, Ticaret Odası Başkanı ve üyeleri, basın mensupları ve diğer davetliler katılacaktır.

Vasif Bey Roma sefiri oldu
Cevat B. dün Varşova'da vefat etti

“TC rejimini kuranların rejimin kuruluşundan itibaren emperyalizmle bir sorunu olmadığını, dahası burjuvazinin sermaye birikiminin güçsüzlüğü nedeniyle emperyalist sermayeye ihtiyaç duyduğunu ve bunun da yarı-sömürge yapıyı daha da derinleştirdiğini bilmek önemlidir.”

Türk devletinin kuruluşunun yüzüncü yılında, Türk devletinin kuruluşu ve adına “Milli Mücadele” ya da “Kurtuluş Savaşı” denilen süreci ve bu sürece önderlik eden sınıfları kısaca ifade etmek, Türk devletinin hangi temeller üzerinden yükseldiğini ve sınıfsal niteliğini tanımlamak açısından önemlidir.

Başlarken ifade etmek gerekir ki, komünistler açısından bu sorunun yanıtı yarım asır önce İbrahim Kaypakkaya tarafından netliğe kavuşturulmuştur. İbrahim Kaypakkaya’nın “Kurtuluş Savaşı” ve özellikle Kemalizm tahlili bu açıdan yeterlidir. Bu nedenle ayrıca bir değerlendirme yapmak gereksizdir.

Buna rağmen -aradan yüzyıl geçtikten sonra bile-, halen Türk devletinin kuruluş sürecini ve dahası bu sürecin coğrafyamız sınıflar mücadelesi açısından “ilerici” olduğunu savunanların var olması, bu tezleri savunan çevrelerin sınıfsal niteliğiyle açıklanabilir ancak. Ve bu objektif durum, ister istemez bizleri yeniden ve yeniden “Kemalist Devrim” denilen harekete dair söz söylememizi zorunlu kılmaktadır.

Günümüzde Türk devletinin kuruluşunu ve özellikle Cumhuriyet’in ilanını burjuva demokratik devrim olarak tanımlayan ve dahası yine bu “devrime önderlik edenlerin devrimi yarım bıraktığı”nı savunup, kendine politik bir görev biçenlerin varlığında bu zorunluluk ister istemez önem kazanmaktadır.

Aradan yüzyıl geçtikten sonra adına “Kemalist Devrim” denilen harekete önderlik edenlerin esas hareket noktalarının Osmanlı Devleti’nin yıkılmasının ardından ortaya çıkan gelişmelere karşı sınıfsal bir refleks içinde, kendilerine dayatılan sömürge yapıya itiraz ettikleri; bu amaçla kuruluş gerekçeleri “Ermeni ve Rum isteklerine karşı gelmek” olan soykırımcı İttihat Ve Terakki artığı “Müdafaa-i Hukuk Cemiyet”lerini birleştirerek, bir “Milli Mücadele” örgütledikleri ve dönemin galip emperyalistleriyle yarı-sömürge bir yapıda anlaşarak devlet örgütlenmelerini yeniden kurdukları ifade edilebilir.

Bu anlamda TC devleti Osmanlı devletinin sömürge, yarı-sömürge yarı-feodal yapısının doğrudan sömürgeliğinin yerine yarı-sömürge yarı-feodal yapısının devamı olarak kendini var etmiştir. İşte adına Kemalist Devrim denilen hareket bu durumu netleştirmiştir. Bu anlamıyla “Milli Mücadele” denilen süreç gerçek anlamda bir ulusal kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesi değil başından sonuna kadar dönemin emperyalist güçleriyle anlaşma/uzlaşma süreci/mücadelesi olmuştur.

Dönemin politik koşulları ve özellikle “Milli Mücadele”ye önderlik edenlerin taktik ustalıkları bu sürecin kendileri açısından başarıya ulaştırılmasında tayin edici olmuştur.

Bu açıdan Türk ulus devletinin tarihsel olarak ortaya çıkışı ve kendini var etmesi, ortaya çıktığı tarihsel koşullardan bağımsız değildir. Dahası I. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında savaş yorgunu olan galip emperyalist güçlerin 17 Ekim Devrimi'yle ortaya çıkan esas tehlike karşısında, "Milli Mücadele"-ye önderlik eden güçlerle anlaşması, onların görünüşte bağımsız gerçekte ise emperyalist kapitalist dünya sistemi içinde yer alacağını ilan eden bir devlet örgütlenmesine Lozan'da evet demeleridir söz konusu olan.

Kabaca "Türk devletinin kuruluşunun anti emperyalist bir mücadele sonucunda, sonradan Kemalist olarak adlandırılacak kadrolar tarafından bir devrimle gerçekleştirildiği" tezi, TC devletinin kuruluşunun ilk on yıllarında, iktidar kendisini sınıfsal olarak tahkim ettiği oranda, devletin ideolojik aygıtları tarafından (kendine sol diyen Kadro Hareketi ve dönemin Şefik Hüsnü önderliğindeki T"K"P gibi çevreler) üretilmiş ve propaganda edilmiştir. Bu propagandanın dönemin koşulları içinde özellikle işçi sınıfı ve emekçi hareketi ve Kürt ulusal hareketleri gibi, devlet iktidarını tehdit eden gelişmeler karşısında daha da artırıldığı, TC devletinin iktidarı kendini sağlamlaştırdıkça bu argümanların daha fazla piyasaya sürüldüğü bir gerçektir.

İlginçtir cumhuriyet yüzyılıının ikinci yarısında başta işçi sınıfı ve öğrenci gençlik hareketi olmak üzere, kitle hareketlerinin yükseldiği dönemde de yine bu tez gündeme getirilmiş ve "Kuvayı Milliye" hareketi ve TC devletinin kuruluşu, ilerencilik ve devrimcilik adına olumlanarak propaganda edilmiştir. Dönemin "eski tüfek" kimi T"K"P kadrolarından, devrimci önderlerine kadar bir dizi çevre kendilerini "İkinci Kuvayı Milliye Hareketi" olarak tanımlamış ve M. Kemal'in yarım bıraktığı "devrim"i tamamlamayacaklarını propaganda etmişlerdir.

Bu kafa karışıklığına karşı öncelikle şunu ifade etmek gerekir. "Milli Mücadele" dönemin koşulları içinde ortaya çıkmış ve sonradan dönemin emperyalist güçleriyle uzlaşma/anlaşma sağlanıp, rejim kendini tahkim ettikçe bir devrim olarak propaganda edilmiştir. Sonradan Kemalist olarak adlandırılan M. Kemal'in ve çevresinde toplanan kadroların önce "Milli Mücadele" ve ardından da iktidarlarını sağlamlaştırmak için attıkları adımlarla yeni rejimin kurulması, bir burjuva demokratik devrim olarak propaganda edilmiştir.

Bu anlamıyla Kemalist Devrim denilen "şey" in bir burjuva demokratik devrim olup olmadığı sorusu önem kazanmaktadır.

Bir Yanılsamadan Daha Fazlası: "Kemalist Devrim"!

Toplumlar tarihinin sınıflar mücadelesi tarihi olduğunu kabul edenler açısından burjuva sınıfının ortaya çıkışı ve tarihsel olarak 1789 Fransız Devrimi'y-

le iktidarı ele geçirdiği bilinmektedir. Burjuvazi eskiyi temsil eden feodal sınıfa karşı yanına işçileri ve köylüleri alarak bir devrimle iktidarı ele geçirmiştir. Bu tarihten sonra burjuvazi, şu veya bu yöntemle, devrimle ya da uzlaşarak feodal sınıfı tasfiye etmiş, kendi sınıf iktidarını tesis etmiştir.

Burjuvazi 1848 devrimleriyle işçi sınıfı ayağa kalktığında ise gerçek sınıf düşmanının “farkına varmış”, kendi mezar kazıcısı olan işçi sınıfını gerçeğiyle yüz yüze kaldığı için ürkmüş ve kendisine karşı işçi sınıfının önderliğindeki bir devrim olasılığına karşı gericileşmiştir.

Burjuvazinin gericileşmesi olgusu kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaşmasıyla dünya çapında bir gerçeklik halini almıştır. Ve nihayet işçi sınıfının önderliğinde gerçekleşen 1917 Ekim Devrimiyle birlikte, bütün dünyada burjuva önderliğinde eski tip devrimler dönemi kapanmış, proletarya önderliğinde yeni-demokratik devrimler ve sosyalist devrimler dönemi açılmıştı. Artık çağ değişmiş emperyalizm ve proleter devrimler çağına girilmişti. Burjuvazi, bütün dünyada başta işçi sınıfı olmak üzere halk hareketlerinden korkar hale gelmişti.

İşte TC devletinin kuruluş süreci tam da bu tarihsel alt üst oluşun yaşandığı, sınıflar mücadelesinde yeni bir çağın başladığı döneme denk gelmiştir. Bu nedenle, TC rejiminin kuruluş sürecini doğrudan 1789 Fransız Burjuva Devrimi’yle birebir ilişkilendirmek/karşılaştırmak hatalı olacaktır. Çünkü artık çağ değişmiş, başka koşullar hakim hale gelmiştir.

Kuşkusuz 1789 burjuva devrimi, coğrafyamız sınıf mücadelesini etkilemiştir. Ancak bunun oldukça geç bir tarihte olduğunu, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı’da ortaya çıkan gelişmelerden biliyoruz. İlan edilen Meşrutiyetler ve 1908 devrimi bu sürecin ürünü olarak şekillenmiştir. Ne var ki yukarıda ifade ettiğimiz koşulların değişimi ve burjuvazinin gericileşmesi nedeniyle, özellikle Doğu Avrupa’da ve Asya’da ortaya çıkan ve gelişen ulusal hareketler, eylemlerinde başarılı olmalarına rağmen sömürge yapıyı yarı-sömürge yapıyla değiştirmekten ileri gidemediler; yarı-feodal yapıyı ise olduğu gibi muhafaza ettiler. Burjuvazi ve toprak ağaları sınıfları ittifak kurarak emperyalizmle işbirliğine girişmek zorunda kaldılar. Diğer bir ifadeyle burjuvazi ilerici barutunu tükettiği için, iktidarı almak için gerici olan ne varsa onunla işbirliğine girdi ve uzlaştı.

Dolayısıyla sonradan “Kemalist devrim” ve “burjuva demokratik devrim” ya da “yarım kalmış burjuva demokratik devrim” olarak adlandırılan hareket; mutlaka ama mutlaka ortaya çıktığı tarihsel koşullarla birlikte değerlendirilmelidir. Adına sonradan “Kemalist Devrim” denilen hareket, burjuva demokratik devrimler sürecinde ya da “ulusal kurtuluş savaşları çağı”nda değil “em-

peryalizm ve proleter devrimler çağı”nda ortaya çıkmış ve kaçınılmaz olarak bu çağı özelliikleri ile karakterize olmuştur.

1917 Ekim Devrimi’yle birlikte, karakteristik olan şey, -ki Kemalist hareket bundan ayrı ve kendine özgü (sui genesis) değildir-, *“burjuva önderliğinde devrimlerin sona ermesi, burjuvazinin dünya çapında gerici çizgiye kayması, devrimden korkar hale gelmesi, buna karşılık proletaryanın devrimci eyleminde büyük bir yükselmenin ortaya çıkması, Doğu’da eski tip burjuva-demokratik devrimlerinin sona ermesi, proletarya önderliğinde yeni tip demokratik devrimlerin başlaması ve bunların Sosyalist Sovyetler Birliği’yle birleşmesidir. 1917 Ekim Devrimi ile başlayan yeni tarihi döneme özelliğini veren ve damgasını vuran şeyler bunlardır. Bu yüzden, sözkonusu tarihi dönem, “milli kurtuluş savaşları çağı” değil, “proleter devrimleri çağı”dır.”* (İbrahim Kaypakkaya, Bütün Eserleri, Nisan Yayıncılık)

Özetle; adına “Kurtuluş Savaşı” denilen hareketin gelişiminin bu tarihsel kesitte yaşanması, onun sınıfsal niteliğini de doğrudan etkilemiştir. Nitekim tam da bu gerçek nedeniyle Mao Zedung yoldaşın *“Kemalist devrimin, proleter devrimleri çağında yer almasına rağmen, dünya proleter devrimlerinin bir parçası değil, eski burjuva demokratik devrimlerinin bir parçası olduğu”* değerlendirmesi isabetlidir. (Aktaran İ.Kaypakkaya)

Klasik burjuva devrim, feodalleri yıkmak için işçi sınıfı ve köylülerden destek alırken, emperyalizm ve proleter devrimler çağında gelişen burjuva hareketler, burjuvazinin sınıfsal tecrübesinin de etkisiyle işçi sınıfı ve halk hareketlerine karşı gelişti, bu hareketleri bastırmayı sınıfsal bir görev olarak algıladı ve uyguladı. Nitekim “Kemalist Devrim” denen hareket tam da bunu yaptı. Birakalım demokratik olmayı, işçi sınıfı ve halk hareketine, demokratik devrim olanak ve ihtimaline karşı gelişti. Kendi iktidarını tahkim ettikçe de işçi sınıfı ve halk hareketlerine, kendi iktidarını tehdit eden Kürt ulusal hareketleri gibi gelişmelere azgın bir faşist terörle yöneldi. Tarihsel gerçekler bunu fazlasıyla göstermektedir.

Öte yandan “Kemalist Devrim”in içinde bulunduğu çağa değil de, bir önceki çağa ait olması gerçeği, bu harekete önderlik eden sınıf(lar)ın sınıfsal niteliği açısından da önemlidir. “Milli Mücadele” denilen süreçte, “emperyalizme karşı verildiğini iddia ettikleri” savaş, işçi sınıfı ve halk hareketine karşı gelişmiş ve iktidarı ele geçirdiği oranda gerici sınıfsal niteliği daha da belirginleşmiştir. Nitekim hareketin daha emperyalizme karşı kurtuluş savaşı verildiğinin iddia edildiği süreçte ve dahası bu sürecin başlarında önce İtalyanlar ardından da Fransızlarla anlaşma yoluna gitmiştir.

Diğer yandan, bu harekete önderlik edenlerin sınıfsal niteliği ortaya konulduğunda, hareketin hedefinin burjuva demokratik anlamda dahi bir devrim gerçekleştirmek olmadığı, hareketin ortaya çıktığı koşulların karakteristik

özelliklerine göre, siyasal iktidarı dönemin emperyalistleriyle uzlaşarak ele geçirdikleri daha net olarak görülür.

Her şey bir yana örneğin bu hareketin önderlerinin, emperyalizme karşı bir ulusal kurtuluş mücadelesi vermek amacıyla harekete katılmak isteyen TKP önderliğini, doğrudan örgütledikleri bir komployla Anadolu'ya davet edip katlettikleri ve dahası hem Sovyetler Birliği'nden yardım almak hem de dönemin emperyalistlerine şantaj yapmak için sahte bir komünist partisi bile kurdukları bilinmektedir. Yine bu hareketin önderleri daha "Milli Mücadele" içindeyken kendi denetimleri dışında, halkçı özellikler taşıyan örgütlenmeleri çeşitli yol ve yöntemlerle bastırıp dağıttıkları da ortadadır.

Harekete önderlik edenler en başından itibaren sadece dönemin emperyalistleriyle uzlaşma çabası içinde olmamışlar aynı zamanda, emperyalist işgale karşı gerçek anlamda direniş ve örgütlenmeleri de bastırmışlardır. Bu eylemlerin asıl hedefi olası bir demokratik devrim ihtimalini bastırmak olduğu kadar, dönemin emperyalist güçlerine de mesaj vermektir.

"Milli Mücadele" Önderliğinin Sınıfsal Karakteri

Kemalist hareket daha "Milli Mücadele" yılları içinde emperyalistlerle uzlaştıktan ve nihai olarak iktidarı ele geçirdikten sonra, bu hareketin eylemi emperyalizme karşı bir devrim olarak propaganda edilmiştir. Bunda iktidarı ele geçiren sınıfların kendi iktidarlarını meşrulaştırma ve halk kitleleri üzerinde rıza üretme çabası belirleyici olmuştur. Dahası Kemalist devrimin emperyalizme karşı gerçekleştirilen "ilk devrim" olduğu, "bağımsızlık savaşıyla Asya'nın ve Afrika'nın ezilen halklarına umut olunduğu" gibi, gerçeklerden uzak bir propaganda yürütülmüştür.

Oysa sonradan Kemalist Devrim olarak adlandırılacak bu süreçte, bu harekete önderlik edenler en başından beri İttihat ve Terakki içindeki Türk komprador büyük burjuvazisi, toprak ağaları, eşraf ve tefecilerdir. "Milli Mücadele"ye önderlik edenler, Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri içinde örgütlenen, çoğu ticaretle uğraşan Türk komprador büyük burjuvaları, toprak ağaları, tefeciler, kasabaların eşraf takımı ve ulusal karakterdeki orta burjuvazidir. Bu sınıflar "Kurtuluş Savaşı"na önderlik etmişleridir. Ulusal karakterdeki orta burjuvazi, harekette önemli bir rol oynamakla birlikte, tayin edici olmamıştır. Harekete damgasını vuran Türk komprador büyük burjuvaları ve büyük toprak ağaları olmuştur. Bu sınıfların sınıfsal çıkarları için bir "Milli Mücadele" yürütülmüştür.

Kimdir bu sınıflar? Önce Abdülhamit Diktatörlüğüne karşı İttihat ve Terakki Cemiyeti'nde (İTC) örgütlenen Türk burjuvazisinin, subaylar ve kimi feodallerle birlikte "1908 Jön Türk Devrimi"ne önderlik eden ve iktidarı ele geçirdikten

sonra ise o günün konjonktürel gelişmeleri ve Osmanlı'nın yarı-sömürge yapısı nedeniyle Alman emperyalizmiyle işbirliğine giren ve bu işbirliği sayesinde özellikle bir kısmının giderek palazlanmasıyla ortaya çıkan Türk büyük burjuvazisidir. Öte yandan bu dönemde Abdülhamit iktidarı sırasında gelişen ve genellikle azınlık milliyetlere mensup komprador burjuvazi varlığını devam ettiriyordu. İTC iktidarı birinci kesiminin sınıfsal çıkarlarını temsil ediyordu. Türk burjuvazisinin büyüyen ve kompradorlaşan kanadı, -Türk komprador büyük burjuvazisi-, birinci emperyalist paylaşım savaşı sürecinde savaş araç ve gereçleri alım satımı, vagon tekeli, zorunlu ihtiyaç maddeleri üzerinde yapılan vurgunlar, vb. yoluyla muazzam zenginleşti. Büyük servetler, sermayeler edildi. Ne var ki paylaşım savaşında Alman emperyalizminin yenilgiye uğraması, Alman emperyalizmiyle işbirliği içinde hareket eden bu kesimin hakimiyetini de tehlikeye düşürdü. Dahası emperyalist paylaşım savaşında başta soykırım olmak üzere işlenen suçların varlığı ve bu sınıfların ellerindeki servetleri kaybederek kesin tasfiyesi tehlikesinin baş göstermesi, bir yandan bu sınıfları emperyalist paylaşım savaşının galipleriyle uzlaşma/anlaşma yollarını aramaya, diğer yandan ise bu amacı güçlendirmek için özellikle "Ermeni ve Rumların geri dönme ihtimaline karşı" ortaya çıkan Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'ni tek bir çatı altında toplama ve bir direniş örgütlemeye itti. Bu direnişe de "Milli Mücadele" adı verildi.

Bu sınıflar "devrimci olmadıkları halde" neden bir "Milli Mücadele" vermişlerdir? Bu sorunun yanıtı basittir. Emperyalist paylaşım savaşında yenilen ve tarihsel süreci sona eren Osmanlı Devleti'nin hakimiyetindeki pazarın doğrudan bir sömürge olmasına karşı bir itiraz söz konusudur. Koşullar Türk burjuvazisini "devrimci" kılmıştır! Ancak bu devrimcilik en başından itibaren bir bağımsızlıktan çok emperyalizmle uzlaşma/anlaşma amacındadır. Sömürge olmaya itiraz, yarı-sömürgelekte karar kılmadır.

"Bu koşullar altında, Türkiye, Avrupa kapitalistlerine yenilmiş olsaydı, yabancılara en kısa zaman içinde bütün ticareti ve sanayii ele geçireceklerdi. Türk burjuvazisi bir ölüm kalım sorunu ile karşı karşıya idi. Kapitalistlerin işgali altındaki liman şehirleri olmazsa, devlet kendilerini desteklemezse, yabancılara verilen imtiyazlar devam edip Türkiye her bakımdan yabancı kapitale bağlı kalırsa, yurdun öz ticareti ve sanayii er geç ölecekti. Tüccarı, sanayiciyi, tarım ürünlerini yabancı ülkelere satan ağa ve büyük toprak sahiplerini devrimci kılan işte bu tehlike idi. Köylü, işçi ve küçük esnafın kapitalistler ve toprak ağalarına karşı duyduğu hoşnutsuzluk, ustalıklı yabancı kapitalistlerle mücadeleye dönüştürüldü. Bunun için devrim, bütün yurda yayılarak milli bir karakter aldı". (Şurov'dan aktaran İbrahim Kaypakkaya, age)

Burada hemen belirtmek gerekir ki Türk komprador burjuvazisi ve büyük toprak ağalarının bir kısmının direniş nedeninin asıl motivasyonu yabancı kapitalistler de değildir. Özellikle Ermeni-Rum ve Süryani soykırımının gerçekleştirildiği bölgelerde, bu ulus ve milliyetlerin servetlerine ve mallarına çökenler, Ermeni ve Rumların geri dönme ve gasp edilen mülklerini geri alma ihtimaline karşı “Milli Mücadele”ye katılmışlardır. “Milli Mücadele”nin üzerinde yükseldiği Müdafaa-i Hukuk örgütlerinin asıl olarak Ermeni ve Rum soykırımının gerçekleştirildiği yerlerde kurulması ve dahası bu derneklerin kuruluş amaçları arasında “Ermeni ve Rum tehlikesine karşı” olması bu açıdan anlamlıdır.

Diğer bir ifadeyle sadece sömürgeleşme tehlikesine değil aynı zamanda Ermeni ve Rumlardan gasp edilen mal ve servetlerin geri verilmesi ihtimaline karşı da bir direniş söz konudur. Bu Müdafaa-i Hukuk örgütlenmelerinin dönemin emperyalist güçleriyle ilişkileri ve bu güçlere yönelik talepleri bu direniş motivasyonunu fazlasıyla özetlemektedir.

Nitekim “Milli Mücadele”den kısa bir süre sonra yapılan doğrudan gözlemlerden bu sınıfın nasıl ortaya çıktığına dair şu doğru şu vurgular önemlidir: *“Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde yaptığımız soruşturmalardan öğreniyoruz ki, ağaların ve büyük toprak sahiplerinin bir kısmı da, aynı şekilde yani boşalan Ermeni ve Rum topraklarına el koyarak ortaya çıkmışlardır. Demek oluyor ki, eski komprador burjuvazinin bir kısmının (ki bunlar çoğunlukla azınlık burjuvazisi idi) ve toprak ağalarının bir kısmının hakimiyeti yerine, komprador burjuvazinin ve toprak ağalarının başka bir kesiminin hakimiyeti geçmiştir.”* (Şnurov’dan Aktaran, İK, age)

Rejimin İnşası ve Tahkim Edilmesi

Dört yıl gibi oldukça kısa bir süren “Milli Mücadele”yle sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal toplumsal formasyonun yerini yarı-sömürge ve yarı-feodal bir toplumsal formasyon almış, Kemalistler devamcısı oldukları İttihatçılar gibi yarı-sömürge yapıyı olduğu gibi muhafaza etmişlerdir. Öte yandan Kemalistler, İttihatçıların yarım bıraktıkları kimi adımları da tamamlamışlardır. Örneğin saltanatı ve halifelіği kaldırmışlar, cumhuriyet ilan etmişlerdir vb.

Geçerken belirtelim. Kemalist iktidarın dönemin koşulları gereği attığı bu türden adımları “devrimin doğal sonucu” olarak tanımlamak ve “devrimin kazanımları” olarak propaganda etmek günümüzde kendisine ilerici diyen kimi çevreler tarafından savunulmaktadır. Oysa iktidarı ele geçiren komprador burjuvazi ve toprak ağaları açısından bu adımlar, “taçların ve şahların devrildi-

ği” o günün koşulları içinde biçimsel olmaktan öte bir anlam taşımamaktadır. Temel mesele o günkü koşullarda ele geçirilen iktidarın sağlamlaştırılmasıdır. Bu amaçla toplumsal dayanağı ortadan kalkmış ve içinden geçilen tarihsel süreç açısından eskimiş kurum ve unvanların lağvedilerek, kendi iktidarlarını güçlendirme adımları atmaları eşyanın tabiatı gereğidir.

Bu ilerici ve devrimci bir hamleden ziyade zaten eskimiş ve yıpranmış kurumların yerini, yeni iktidarın tesis edilmesine hizmet edecek yeni kurum ve unvanların örgütlenmesinden başka bir şey değildir. Saltanatın yerini cumhuriyet, hilafetin yerini diyanet almış, iktidar ilişkileri ise korunarak sürdürülmüştür. Elbette, saltanata yakın kompradorlar, toprak ağaları, ulema ve feodaller güç kaybetmişlerdir. Ancak yüzyıl başında başlayan ve 1908 devrimiyle iktidar olan komprador burjuvazi ve büyük toprak ağalarının iktidarı sürmüştür.

Burada önemli olan hususlardan birisi de “Milli Mücadele”ye önderlik eden komprador burjuva ve büyük toprak ağalarının yanında Milli Mücadele’de etkin olan Türk ticaret burjuvazisinin bir kısmının da kompradorlaşmasıdır. Elbette “Milli Mücadele” sonrasında eski toprak ağalarının önemli bir kısmı hakimiyetlerini devam ettirmişlerdir. İktidarı ele geçiren Türk burjuvazisinin bir kısmı zaten “Milli Mücadele” öncesinde de komprador nitelik taşımaktadır. Bunun yanında bir kısım burjuvazinin -ki devlet olanaklarını kendi çıkarları için kullanan- komprador niteliği ise, “Milli Mücadele”den hemen sonra başlamış ve bunlar gittikçe de daha çok kompradorlaşmıştır. Bu burjuva kesimlerinin “Milli Mücadele” sırasında İtilaf Devletleri olarak adlandırılan dönemin galip emperyalist güçleriyle başlayan gizli kapaklı siyasal ilişkisi ve işbirliği, savaş sonrasında ekonomik alanda da devam etmiştir.

TC rejiminin kuruluşuyla birlikte bu işbirliği “ülkenin kalkınması adına” daha da geliştirilmiştir. Bu nedenle “Milli Mücadele”yle zaten tasfiye edilme- yen, -ki Milli Mücadele’nin böyle bir hedefinin olmadığına değindik-, yarı-sömürge yarı-feodal toplumsal formasyon derinleşerek sürmüştür. “Kemalist Devrim” denilen sürecin, rejimin kuruluşu ve sonrasındaki pratiği de gerçekte bu hareketin bir burjuva demokratik devrim olmadığına fazlasıyla kanıt sunmaktadır. İktidarı ele geçiren komprador büyük burjuvazi ve büyük toprak ağaları sınıfları, siyasal temsiliyetlerini, devletin kurucu partisi CHP içinde ifade etmişlerdir.

Rejimin kuruluşu ilan edildikten sonra adım adım önce hakim sınıf klikleri içinde farklı eğilimleri barındıran kesimler, çeşitli gerekçelerle tasfiye edilmiş ve tek parti diktatörlüğü kurulmuştur. Hakim sınıf kliklerinin bütün eğilimleri

kendilerini iktidardaki tek parti CHP içinde ifade etmişlerdir. Bu dönemde “demokrasi” söylemleri adı altında kurulan ya da kurulmasına izin verilen partiler ise gerçekte, halk kitlelerinin kurulan yeni rejime duyduğu tepkiyi giderme ve dahası gerek hakim sınıf klikleri ve gerekse de halk kitleleri içinde gelişmesi muhtemel muhalefeti bastırma hamleleri olarak anlaşılmalıdır.

Rejimin kuruluşu ve ardından tek parti diktatörlüğü döneminde **sadece** hakim sınıf klikleri içinde farklı eğilimlere yönelik bastırma ve kendi siyasetine tabi hale getirme çizgisi izlenmemiştir. Rejim asıl tehlikenin nereden ve hangi sınıflardan geleceğinin bilincinde olarak davranmış, başta işçi sınıfını olmak üzere halk hareketleri üzerinde acımasız bir faşist terör uygulamıştır. Rejim yine bu dönemde kendi hakim ulus devletine tehlike oluşturacak başta Kürt ulusu olmak üzere, azınlık milliyetler üzerinde de faşist terör uygulamış, her türlü demokratik hakkın kullanılmasını yasaklamıştır. Kürt ulusu üzerinde ayaklanmalar gerekçe gösterilerek uygulanan katliamlar, göç ettirmeler olağan hale gelmiştir.

Gerek işçi sınıfı ve gerekse de başta Kürt ulusu olmak üzere azınlık milliyet ve inançlara yönelik uygulanan politikaların muhtevası, yeni rejimin her türden ilerici demokratik harekete düşmanlığı ve elbette emperyalist sermayeyle kurulan ilişkinin niteliğiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu süreçte işçi sınıfı ve halk kitlelerine, Kürt ulusuna ve azınlık milliyet ve inançlara yönelik uygulamaya konulan politikalar, baskı ve katliamlara yönelik ayrıca değerlendirileceği için detayına girmemekle birlikte, kurulan rejimin sınıfsal niteliğine dair somut birer gösterge olarak değerlendirilmelidir.

Kurulan rejimin resmi ideolojisi olarak savunulan Kemalizm’in iki karakteristik sınıfsal özelliğini bilmek, bu dönem ve sonrası açısından TC rejiminin üzerinde yükseldiği temelleri anlamak için yeterlidir. Bunlardan birincisi, Kemalist ideolojinin komprador burjuvazi ve büyük toprak ağalarının ideolojisi olması ve bunun gereği olarak her koşul ve şartta halk düşmanlığıdır. Başta işçi sınıfı olmak üzere devrimden çıkarı olan bütün kesimler olarak tanımlayabileceğimiz halk, Kemalist ideolojinin ve TC rejiminin hedefinde olmuştur. Yine bu kapsam içinde başta Kürt ulusu olmak üzere, azınlık milliyet ve inançlar her daim TC rejiminin düşman olarak kodladığı kesimler olmuş, bu değerlendirmeye tabi politikalara maruz bırakılmışlardır.

Kemalizm’in ve TC rejiminin üzerinde yükseldiği bir diğer zemin ise, emperyalist sermaye işbirlikçiliğidir. Türk burjuvazisinin sermaye yapısının güçsüzlüğü beraberinde yarı-sömürge koşullarını ortaya çıkarmış ve derinleştir-

miştir. Emperyalist sermayeyle işbirliği kuruluşundan günümüze TC rejiminin politikalarının belirleyen bir etken olmuştur.

Örneğin “Kemalist Devrim”e atfedilen çeşitli “devrimler” (harf devrimi, şapka devrimi ve diğerleri gerçekte, emperyalist sermayeyle işbirliği içindeki yarı-sömürge alt yapı için atılan adımlardır. Osmanlı Devleti’nin serbest rekabetçi kapitalizmin çıkarları doğrultusunda tanzim (Tanzimat Reformları) edilmesine benzer bir şekilde, Kemalist rejim de bu adımları atmıştır. Yarı-sömürge yapının emperyalist sermayenin sömürüsüne daha uygun hale getirilmesi amacıyla, medeni kanundan hukuki alt yapıya bir dizi düzenleme hayata geçirilmiş ve adına da “devrim” denilmiştir.

Kurulan yeni rejimin emperyalist sermayeye bağımlılığı izlediği politikalarda belirleyici olmuştur. Örneğin rejimin kuruluş sürecinde kapitalist sistemin krizi, Türk burjuvazisinin sermaye güçsüzlüğüyle birleşince, Türk hakim sınıfları, sermaye birikimlerini sağlamak ve artı-değer sömürüsünü sürdürülebilmek için devlet aygıtının olanaklarını fazlasıyla kullanmışlardır.

Bu anlamda TC rejiminin kuruluş dönemlerine atfedilen “devlet eliyle millî burjuvazi yaratmak” söylemi doğru değildir. Devlet denilen olgunun sınıfsal niteliğini ve onun bir sınıfın başka sınıf(lar) üzerinde baskı aracı olduğu gerçeğini yok sayan bu yaklaşım bir yana, gerçekte rejimin kuruluşundan itibaren komprador burjuvazi ve büyük toprak ağalarının devlet olanaklarının kullanarak kendi sermayesini güçlendirdiğini, bu amaçla azgın bir sömürü yürüttüğünü gizlemeye hizmet eder.

TC rejimini kuranların rejimin kuruluşundan itibaren emperyalizmle bir sorunu olmadığını, dahası burjuvazinin sermaye birikiminin güçsüzlüğü nedeniyle emperyalist sermayeye ihtiyaç duyduğunu ve bunun da yarı-sömürge yapıyı daha da derinleştirdiğini bilmek önemlidir. Önemlidir çünkü rejimin kuruluşundan günümüze uygulamaya konulan politikaların temel hareket noktası, emperyalist sermayenin çıkarları ve güvenliği olmuştur. TC rejimi ve onu kuranlar, emperyalist sermayeye yaptıkları hizmet karşılığında belli bir pay almışlardır.

Nitekim TC rejiminin “çok partili döneme” geçişi de emperyalist kapitalist sistemin dönemsel yönelimiyle ilgilidir. II. Paylaşım Savaşından sonra kurulan “yeni dünya düzeni”nde, TC rejiminin yeniden düzenlenmesinden ibarettir. Siyasal alanda ise Almancı faşist CHP kliğinin yerine Amerikan ve İngiliz işbirlikçisi DP kliğinin geçmesidir. Dolayısıyla demokrasiye geçiş söz konusu değildir. Olan rejimin emperyalist sistemin yeni yönelimine göre devlet aygıtının yeniden yapılandırılmasından ibarettir.

“Kemalist hareket daha “Milli Mücadele” yılları içinde emperyalistlerle uzlaştıktan ve nihai olarak iktidarı ele geçirdikten sonra, bu hareketin eylemi emperyalizme karşı bir devrim olarak propaganda edilmiştir. Bunda iktidarı ele geçiren sınıfların kendi iktidarlarını meşrulaştırma ve halk kitleleri üzerinde rıza üretme çabası belirleyici olmuştur. Dahası Kemalist devrimin emperyalizme karşı gerçekleştirilen “ilk devrim” olduğu, “bağımsızlık savaşıyla Asya’nın ve Afrika’nın ezilen halklarına umut olunduğu” gibi, gerçeklerden uzak bir propaganda yürütülmüştür.”